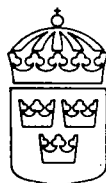

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1987/88:11

om arbetsmarknadspolitiken
(prop. 1987/88:100, bil. 12)

AU
1987/88:11

I betänkandet behandlas proposition 1987/88:100 bil. 12 (arbetsmarknadsdepartementet) såvitt gäller avsnitten B. Arbetsmarknad m.m. anslagspunkterna B 1–B 3, B 5–B 15 och B 19 samt C. Arbetslivsfrågor anslagspunkterna C 4–C 7. Dessa punkter har i regeringen föredragits av statsrådet Thalén.

I anslutning till de olika anslagen tar utskottet upp 69 motioner från allmänna motionstiden i år. Dessa motioner med yrkanden redovisas i en sammanställning som följer omedelbart efter nedanstående sammanfattning. Av sammanställningen framgår var i betänkandet motionerna behandlas.

Betänkandet är indelat i avsnitt med rubriker som i huvudsak ansluter till anslagen. Dispositionen av framställningen framgår i övrigt av innehållsförteckningen i slutet av betänkandet. Regeringens förslag redovisas i den löpande framställningen.

Anslagspunkten B 4 behandlas i betänkandet AU 1987/88:18 och punkterna B 16–B 18 i betänkandet AU 1987/88:15. Punkterna C 1–C 3 är hänvisade till socialutskottet.

Sammanfattning

Medelsanvisningen

För arbetsmarknadspolitiska åtgärder under budgetåret 1988/89 tillstyrker utskottet att 16 600 milj. kr. anvisas enligt nedanstående fördelning:

	Milj. kr.
Arbetsmarknadsverket m. m.	2 031
Arbetsmarknadsutbildning, inkl. AMU-gruppen	2 681
Sysselsättningsskapande åtgärder m. m.	2 603
Ungdomslag, inskolningsplatser	1 254
Samhall	3 433
Övriga sysselsättningsskapande åtgärder för handikappade	4 594

Anslaget till kontantstöd till arbetslösa behandlas av utskottet senare i vår med anledning av en särskild proposition.

Moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet lägger i reservationer fram förslag som innebär lägre anslag till arbetsmarknadspolitiken än vad utskottet förordar. Vpk lämnar i ett antal reservationer förslag som leder till anslagsökningar.

Utskottet gör bedömningen att den ekonomiska politik regeringen förordar ger goda förutsättningar för utvecklingen av arbetsmarknaden under nästa budgetår.

Mot detta reserverar sig representanterna för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet som i en gemensam reservation beskriver den ekonomiska politik som de förordar och som enligt deras mening ger bättre förutsättningar för näringslivets utveckling och därmed för sysselsättningen. Vpk föreslår i en reservation ett nationellt industrialiseringsprogram och en omfattande utbyggnad av den offentliga sektorn.

När det gäller arbetsmarknadspolitik under nästa budgetår tillstyrker utskottet regeringens uppläggning som innebär en betoning av arbetslinjen, dvs. att man prioriterar arbetsförmedlings- och utbildningsinsatser före efterfrågestimulerande åtgärder. Utskottet avstyrker motionsyrkanden av moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet som bl.a. rör möjligheterna till arbetsförmedling i alternativa former. Även vpk:s förslag om en ny arbetsmarknadspolitik avstyrks av utskottet. Respektive partiföreträdare har reserverat sig på dessa punkter.

Åtgärder för ungdomar

Utskottet tillstyrker regeringens begäran om anslag till fortsatt verksamhet för att sysselsätta i genomsnitt 15 000 ungdomar i ungdomslag och 5 000 ungdomar på inskolningsplatser. Moderata samlingspartiet anser att dessa åtgärder vid det kommande årsskiftet bör ersättas av ett nytt och utvidgat uppföljningsansvar med arbetspraktikplatser för ungdomar i åldern 15–19 år, kompletterat med arbetsplatsförlagd utbildning för ungdomar med särskilda problem. Även vänsterpartiet kommunisterna anser att ungdomslagen och inskolningsplatserna bör avvecklas. Enligt vpk bör ungdomsarbetslösheten bekämpas med insatser för att skapa fasta jobb åt ungdomarna, i första hand inom den offentliga sektorn. Centerpartiet föreslår en parlamentarisk utredning med uppgift att arbeta fram ett sammanhållet utbildnings- och praktikansvar i kommunal regi för ungdomar i åldern 16–24 år. I avvaktan härpå bör under nästa budgetår tillkomma fler inskolningsplatser och färre platser i ungdomslag än enligt regeringens förslag.

Folkpartiet föreslår en översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar med inriktning på en bättre samordning samt en lönebidragsfinansierad lärlingsutbildning på vissa orter. När det gäller ungdomars ingångslöner förordar folkpartiet regeringsinitiativ i kombination med temporär sänkning av arbetsgivaravgifterna för att minska lönekostnaderna. Moderata samlingspartiet betonar arbetsmarknadsparternas ansvar för att lönesättningen blir realistisk med hänsyn till nytillträdande ungdomars begränsade erfarenhet och kunnande.

Arbetsmarknadsverket m.m.

Under innevarande budgetår tillfördes arbetsförmedlingen 250 nya tjänster. Vidare har hittills totalt ca 500 tjänster flyttats från den centrala administra-

tionen till arbetsförmedlingen. I reservationer har folkpartiet och centerpartiet med hänvisning härtill förordat en personalreduktion med 250 resp. 200 tjänster.

Starthjälpen upphörde från den 1 juli 1987, utom för vissa nyckelpersoner. Moderata samlingspartiet begär att starthjälpen skall införas på nytt och då finansieras inom ramen för tillgängliga medel, medan folkpartiet förordar en utvärdering av den slopade starthjälpens effekter på rörligheten.

Försöksverksamheten med det s.k. medflyttandebidraget, som kan utgå till arbetsgivare inom skogslänen och de kommuner utanför dessa som ingår i stödområde C, skall fortsätta även under budgetåret 1988/89. Centerpartiet föreslår å ena sidan att detta bidrag förstärks samt å andra sidan att övriga flyttningsbidrag begränsas och endast utgår vid flyttning till avfolkningsbygder.

Arbetsmarknadsutbildning

Utskottet ansluter sig till regeringens förslag att arbetsmarknadsutbildningen – med de bedömningar som nu kan göras av utbildningsbehovet – under nästa budgetår bör omfatta 123 000 deltagare. I anslutning härtill behandlas olika frågor om utbildningsverksamheten och dess volym, bl.a. den elevsociala verksamheten, folkhögskolekurser för arbetslösa ungdomar och utbildning för avbytare i jordbruket, med reservationer från moderata samlingspartiet, folkpartiet, centerpartiet och vänsterpartiet kommunisterna.

I ett inledande delavsnitt tar utskottet upp principiella frågor om arbetsmarknadsutbildningens inriktning m.m., aktualiserade i en partimotion från moderata samlingspartiet som i en reservation fullföljer sin ståndpunkt.

Sysselsättningsskapande åtgärder

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att de sysselsättningsskapande åtgärderna skall få bedrivas med i huvudsak oförändrad omfattning nästa budgetår. Vidare tillstyrks en regelförändring för statsbidraget till beredskapsarbetena. Förändringen innebär i vissa fall ett sänkt bidrag. Moderata samlingspartiet uttalar sig för en ny anslagsteknik i syfte att AMS skall tillåtas större flexibilitet att disponera anslaget inom ramen för av riksdagen formulerade mål och generella regler.

Med anledning av motioner anlägger utskottet synpunkter på de problem som uppstår genom den konjunkturberoende omfattningen av beredskapsarbeten inom natur- och kulturminnesvården. Liksom tidigare anför utskottet att man har förståelse för de problem som kan uppstå men att utnyttjandet av de arbetsmarknadspolitiska resurserna bör bedömas utifrån arbetsmarknadssynpunkter. Moderata samlingspartiet anser att en del av de statliga medlen för beredskapsarbeten skall föras över till riksantikvarieämbetet som ett särskilt anslag.

Moderata samlingspartiet och folkpartiet reserverar sig för att grundbidraget vid beredskapsarbeten skall sänkas från nuvarande 60% till 50%.

Folkpartiet och centerpartiet uttalar sig för att starta-egget-bidraget utvidgas till att även omfatta jordbrukare samt att bidragstiden förlängs till ett år.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om 100 nya tjänster till arbetsmarknadsinstituterna samt att antalet lönebidragsplatser hos allmännyttiga organisationer ökas med 300 och antalet platser vid Samhall-gruppen med 350. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om försöksverksamhet i två län med mer flexibel användning av lönebidragen.

Med anledning av motioner utgår utskottet ifrån att regeringen vid en omdaning av lönebidragen gör en samlad bedömning av konsekvenserna för bl.a. länsmuscerna.

Beträffande lönebidragen anser moderata samlingspartiet och folkpartiet att lönebidragssystemet bör vara mera flexibelt. Centerpartiet föreslår att ramarna för olika arbetsgivarkategorier skall upphöra. Vidare uttalar sig centerpartiet och vpk för att man skall slopa taket för antalet lönebidragsplatser hos de allmännyttiga organisationerna. Folkpartiet begär en ökning av antalet platser.

Folkpartiet pekar på behovet av en översyn av sambanden mellan lönebidrag, anställning inom Samhall och förtidspension. Enligt folkpartiet bör möjligheterna vidgas att föra över resurser från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadsåtgärder. Centerpartiet förordar en samhällsekonomisk studie av sambanden mellan lönebidragen och belastningen på pensions- och sjukförsäkringssystemen.

I fråga om Samhall anser moderata samlingspartiet att man bör understödja en utslussning till den reguljära arbetsmarknaden bl.a. genom att anställningen vid Samhall regelbundet omprövas.

Folkpartiet och centerpartiet förordar en flerårig ekonomisk ram samt ytterligare platser för Samhalls verksamhet. Moderata samlingspartiet anför att den centrala administrationen vid Samhall bör kunna minska samt att styrelsesammansättningen inom de regionala stiftelserna bör förändras bl.a. vad gäller antalet ledamöter och deras kompetens.

Vpk begär att anslaget till Samhall ökas med 114 milj. kr. utöver regeringens förslag för att Samhall skall kunna öka antalet anställda med 1 000 personer under det kommande budgetåret.

Motionerna

1987/88:A201 av Lennart Brunander och Marianne Andersson (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär initiativ för att ge möjligheter för AMS att beräkna lönebidrag på sätt som redovisas i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen begär höjning av medelstilldelningen avseende speciella arbetstekniska hjälpmedel och särskilda anordningar till handikappade egenföretagare.

1987/88:A202 av Marianne Karlsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att bestämmelserna för anställning med lönebidrag bör ses över och att länsarbetsnämnderna får större resurser till sitt förfogande, för att kunna få ut fler arbetshandikappade på den öppna marknaden.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående arbetsmarknadsutbildning.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående arbetsmarknadspolitikkens inriktning.

3. att riksdagen beslutar att ändra lagen (1953:113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling, så att enskilda arbetsförmedlingar kan etableras i enlighet med vad som i motionen anförts,

4. att riksdagen beslutar att upphäva lagen (1976:157) om skyldighet att anmäla ledig plats till den offentliga arbetsförmedlingen fr.o.m. 1 juli 1988,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående sysselsättningsskapande åtgärder,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående starthjälp.

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående den framtida verksamheten vid arbetsmarknadsstyrelsen,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående sammansättningen av arbetsmarknadsstyrelsens styrelse,

9. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett flexibelt lönebidragssystem i enlighet med vad som i motionen anförts,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående placering av handikappade vid Samhall,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående organisatoriska förändringar inom Samhall.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:N225.

1987/88:A204 av Bengt-Ola Rytting m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om högskoleutbildning som arbetsmarknadsutbildning.

1987/88:A205 av Kenth Skårvik (fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att utöka verksamheten inom Samhall med 500 tjänster utöver regeringens förslag,

2. att riksdagen hos regeringen begär att Samhall får i uppdrag att så långt som möjligt i detta sammanhang försöka anställa psykiskt utvecklingsstörda personer.

1987/88:A206 av Martin Segerstedt m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inom arbetsmarknadsmyndighetens ram erbjuda personer i skogliga beredskapsarbeten fastare sysselsättningsformer.

1987/88:A207 av Lennart Brunander och Karl Erik Olsson (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om starta-egget-bidraget,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bristyrkesutbildningen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att avbyttarkursen om 20 veckor skall kunna förlängas till 40 veckor för dem som saknar praktik.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna nödvändigheten av att handikappades tillgång till arbetsmarknaden underlättas,

2. att riksdagen beslutar slopa taket för lönebidragsanställningar i ideella organisationer.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:So615.

1987/88:A210 av Britta Bjelle (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av möjligheterna att förlänga den tid under vilket bidraget till nystartade företag skall utgå.

1987/88:A211 av Wivi-Anne Cederqvist m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bibehållande av nuvarande statsbidrag för beredskapsarbeten.

1987/88:A212 av Göthe Knutson m.fl. (m,fp,c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning med uppgift att utreda möjligheterna att på försök tillåta fristående arbetsförmedlingar för specifika yrkesområden i enlighet med vad som i motionen anförts.

1987/88:A213 av Olle Grahn m.fl. (fp,m,c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om likvärdiga lönebidrag för anställning av arbetshandikappade i stat, kommun och enskilda företag.

1987/88:A215 av Sylvia Pettersson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en översyn av reglerna för sysselsättningsskapande åtgärder.

1987/88:A216 av Margareta Persson och Sylvia Lindgren (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att främjandelagen skall tillämpas på ett mer aktivt sätt än hittills.

1987/88:A217 av Jan-Erik Wikström m.fl. (fp,m,c,vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vikten av att man vid prövningen av lönebidragets framtida utformning beaktar vad som anförts i motionen.

1987/88:A218 av Margareta Persson och Sylvia Lindgren (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av lönebidragsplatser inom allmännyttiga organisationer.

1987/88:A219 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för sysselsättningspolitiken som redovisas i motionen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av AMS förnyelsearbete.

6. att riksdagen beslutar att antalet tjänster hos AMS skall reduceras med 250,

7. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1988/89 anslå 1 860 614 000 kr. på anslaget B 1,

8. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av arbetsförmedlingslagen i syfte att möjliggöra kompletterande, fristående arbetsförmedling.

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lärlingsutbildningen,

12. att riksdagen beslutar att boendeservicen inom den elevsociala verksamheten skall avskaffas fr.o.m. den 1 juli 1988,

13. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1988/89 anslå 2 616 498 000 kr. på anslag B 3,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering av den s.k. starthjälpen,

15. att riksdagen godkänner vad i motionen förordats om ändrade bidragsregler för beredskapsarbeten,

16. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1988/89 anslå 2 110 500 000 kr. på anslaget B 5,

17. att riksdagen begär att regeringen aktivt verkar för att parterna upptar överläggningar om särskilda ungdomsavtal enligt vad som anförts i motionen,

18. att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till sådana diskussioner med arbetsmarknadens parter som krävs för att förslaget om en temporär nedsättning av arbetsgivaravgifterna för ungdomar kan genomföras enligt vad som redovisas i motionen,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar,

20. att riksdagen beslutar att utöka verksamheten inom Samhall med 500 tjänster utöver regeringens förslag,

21. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1988/89 anslå 3 473 000 000 kr. på anslaget C 7.

1987/88:A220 av Berit Oscarsson och Hans Rosengren (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att breddata som inbegriper baskunskaper i svenska och matematik särskilt uppmärksammas inom ramen för föreslaget anslag för arbetsmarknadsutbildning i företag,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av stöd till utbildning i baskunskaper för korttidsutbildade,

1987/88:A221 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär ett program för en nationell politik för arbete åt alla enligt vad som i motionen anförts,

2. att riksdagen till Statsbidrag för kommuner och landsting för budgetåret 1988/89 upptar ett särskilt anslag om 4 miljarder kronor för inrättande av fasta arbeten

3. att riksdagen till Statsbidrag för ungdomslag för budgetåret 1988/89 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 502 milj. kr. minskat belopp,

4. att riksdagen till Statsbidrag till inskolningsplatser för budgetåret 1988/89 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 125 milj. kr. minskat belopp.

1987/88:A222 av Barbro Sandberg och Sigge Godin (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att Samhall får i uppdrag att ändra sina regler så att färre arbetshandikappade än fem kan anställas i s.k. inbyggda verkstäder.

1987/88:A223 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utnyttjandet av AMS-medel inom kulturområdet.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Kr238.

1987/88:A224 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen begär att regeringen initierar en översyn av sambanden mellan lönebidrag, anställning inom Samhall och förtidspension.

2. att riksdagen begär att regeringen gör en översyn av reglerna för lönebidrag i syfte att uppnå ett mera flexibelt system.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:So235.

1987/88:A225 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om statligt stöd till särskilt anordnad utbildning genom länsarbetsnämnderna för den sociala hemtjänsten.

1987/88:A226 av Nils Carlshamre m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att AMS:s utredningsarbete vad gäller de asylsökandes utbildning bör samordnas och effektiviseras på lämpligt sätt.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Sf518.

1987/88:A227 av Nils Carlshamre m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att partiellt arbetsföra i ökad utsträckning bör tränas i reell arbetsmiljö i enlighet med vad i motionen anförts,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att bestämmelserna om bidrag till arbetshjälpmedel bör ges en generösare tillämpning i enlighet med vad som i motionen anförts, bl.a. i syfte att göra texttelefoner på arbetsplatser med döva, bidragsberättigande,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av arbetsbiträden för handikappade i arbetslivet.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Sf273.

1987/88:A228 av Margareta Fogelberg och Sigge Godin (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av arbetsförmedlingslagen i syfte att möjliggöra kompletterande, fristående arbetsförmedling på kulturområdet.

1987/88:A229 av Ingela Mårtensson och Charlotte Branting (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ofrivillig deltidsarbetslöshet.

1987/88:A230 av Barbro Sandberg och Margareta Andrén (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att insatser för handikappades möjligheter till arbete skall stimuleras.

1987/88:A231 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om främjandelagen och vikten av att arbetsmarknadsverket utarbetar planer för hur handikappade ska få arbete.

1987/88:A232 av Alexander Chrisopoulos m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag som innebär en ändrad inriktning av AMV:s verksamhet i enlighet med vad som i motionen anförts.

1987/88:A233 av Hans Rosengren (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försöksverksamhet med flexibel tillämpning av lönebidragsnivåer för unga handikappade.

1987/88:A234 av Göran Ericsson (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag syftande till ett nytt flexibelt lönebidragssystem i enlighet med vad som anförts i motionen.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inbyggda avdelningar av Samhällsföretag i större företag.

1987/88:A235 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riktlinjer för att skapa fasta jobb med lön att leva på för ungdomen.

1987/88:A236 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen till Bidrag till Stiftelsen Samhall för budgetåret 1988/89 anslår 114 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit, dvs. totalt 3 547 000 000 kr.,
2. att riksdagen avslår förslaget under Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning om begränsning av antalet nytillkomna anställningar med lönebidrag i allmännyttiga organisationer,
3. att riksdagen hos regeringen begär medelsanvisning för ökningen av lönebidragsanställningar i allmännyttiga organisationer på tilläggsbudget I för budgetåret 1988/89.

1987/88:A237 av Görel Thurdin (c) vari yrkas att riksdagen till fastighetsfonden under anslaget Bidrag till Stiftelsen Samhall för budgetåret 1988/89 anslår 25 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit om totalt 3 458 000 kr.

1987/88:A238 av Kjell-Arne Welin och Margitta Edgren (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om organisationen av arbetsförmedlingarna och om omfördelning av resurser från länsarbetsnämnderna till arbetsförmedlingarna.

1987/88:A239 av Erik Holmkvist (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring av författningsbestämmelserna om styrelsens sammansättning i de regionala stiftelserna för skyddat arbete i enlighet med de synpunkter som anförts i motionen.

1987/88:A240 av Maud Björnemalm m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att vid prövningen av lönebidragets framtida utformning beakta vad som anförts i motionen.

1987/88:A241 av Kjell-Arne Welin (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om platser med lönebidrag hos ideella organisationer.

AU 1987/88:11

1987/88:A243 av Ingvar Björk (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av lönebidrag.

1987/88:A244 av Rinaldo Karlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att lösa de problem som uppstår för de äldre i samband med strukturrationaliseringar.

1987/88:A245 av Börje Stensson och Elver Jonsson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om långsiktiga ramar för Samhalls verksamhet

1987/88:A246 av Nils G Åsling och Ingrid Hemmingsson (c,m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vikten av att vid prövningen av lönebidragets framtida utformning beakta vad som anförts i motionen.

1987/88:A247 av Christer Skoog m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om medflyttandestöd/medflyttandebidrag.

1987/88:A248 av Christer Skoog m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökade resurser för arbetsplacering av arbetshandikappade.

1987/88:A250 av Alf Svensson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbättrad kartläggning av hur "flaskhalsar" i utbildningssystemet påverkar löneglidning och samhällsekonomin i stort.

2. att riksdagen som sin mening ger regering till känna vad i motionen anförts om att ge AMS ökade möjligheter att själv omdisponera medel mellan olika anslag.

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett praktik- och lärlingssystem som ger alla ungdomar under 25 år möjlighet till en sådan plats i enlighet med vad som anförts i motionen.

4. att riksdagen i avvaktan på förslag om ett praktik- och lärlingssystem hos regeringen begär förslag om att utöka ungdomslagen till att gälla heltid, dvs. 8 tim/dag.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att platser inom ungdomslagen skall inrättas i större utsträckning i näringslivet samt inom hushållssektorn och i jordbruket,

6. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till avskaffande av ATP-avgiften för ungdom under 25 år,

1987/88:A251 av Nils-Olof Gustafsson och Rune Jonsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av bibehållen nivå på lönebidragsanställningarna hos de allmännyttiga organisationerna.

1987/88:A253 av Wivi-Anne Cederqvist m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Gävleborgs län.

1987/88:A254 av Wivi-Anne Cederqvist m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av statliga projekteringsbidrag.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärds paket i krislänen.

1987/88:A255 av Marianne Andersson och Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas att riksdagen till B 6, Särskilda projekt på miljövårdens område för budgetåret 1988/89 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 10 milj. kr. förhöjt reservationsanslag om 30 500 000 kr. samt att ökningen tas ur anslaget B 5, bilaga 12, Sysselsättningsskapande åtgärder.

1987/88:A256 av Charlotte Branting m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en under denna huvudtitel ingående särskild ram till folkhögskolorna för kurser för arbetslös ungdom.

1987/88:A257 av Karin Söder m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen genomför en översyn av styrelsesammansättningen i Samhalls moderföretag och regionala stiftelser i syfte att öka antalet ledamöter med näringslivserfarenhet.

1987/88:A258 av Lars Leijonborg (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av arbetsförmedlingslagen, i första hand för att från arbetsförmedlingsbegreppet exkludera uppdragsverksamhet.

1987/88:A259 av Karl-Anders Petersson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att arbetsmarknadsverket får i uppdrag att utvidga området för tillämpningen av medflyttandebidraget till att även omfatta Blekinge län.

1987/88:A260 av Gunhild Bolander och Jan Hyttring (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vikten av att vid prövningen av lönebidragets framtida utformning beakta vad som anförts i motionen.

1987/88:A261 av Börje Hörnlund m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär nytt förslag till statsbidrag till Samhalls verksamhet, motsvarande bidrag om 109,9 % av lönesumman upp till 32 200 000 timmar.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om 3-årsbudget för Samhall.

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade regler för anställning med lönebidrag enligt det anförda.

1987/88:A263 av Alf Wennerfors m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till arbetspraktik för ungdomar i enighet med vad som i motionen anförts,

2. att riksdagen beslutar att upphäva lagen (1983:1070) om ungdomslag fr.o.m. den 1 januari 1988, AU 1987/88:11

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till bestämmelser för uppföljningsansvar för ungdomar i enlighet med vad som i motionen anförts,

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag till särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar med sociala problem i enlighet med vad som i motionen anförts,

1987/88:A264 av Gunnel Jonäng (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande skall utgå till arbetsgivare inom stödområdet samt i Gävleborgs län med undantag av Gävle,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om höjning av bidraget till arbetsgivare för anställning av medflyttande i enlighet med motionen.

1987/88:A265 av Börje Hörnlund m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sysselsättningspolitikens inriktning,

3. att riksdagen beslutar att till statsbidrag till inskolningsplatser för budgetåret 1988/89 anslå ett i förhållande till regeringens förslag förhöjt reservationsanslag med 250 milj. kr. om totalt 500 milj. kr.,

4. att riksdagen beslutar till statsbidrag för ungdomslag för budgetåret 1988/89 anvisa 670 milj. kr.,

5. att riksdagen hos regeringen begär tillsättande av en parlamentarisk kommitté med direktiv att lägga förslag om ett sammanhållet uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16-24 år i enlighet med de riktlinjer som redovisas i motionen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om decentralisering av AMS,

7. att riksdagen beslutar till AMS förvaltningskostnader för budgetåret 1988/89 anvisa ett ramanslag av 1 860 614 000 kr.,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsförmedlingens organisation och inriktning,

9. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av arbetsförmedlingslagen i enlighet med vad som anförts i motionen,

10. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring i lagen om allmän platsanmälan i de delar som rör förmedling av korta och tillfälliga arbeten i enlighet med vad som anförts i motionen,

11. att riksdagen beslutar att till Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1988/89 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 300 000 000 kr. minskat reservationsanslag om totalt 2 110 500 000 kr.

1987/88:A267 av Kjell-Arne Welin m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lägre ingångslöner som ett pilotprojekt i Skåne,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i övrigt i motionen anförts om åtgärder vid ungdomsarbetslöshet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inom ramen för oförändrat anslag öka anslaget till lönebidrag i ideella organisationer i Skånelänen med 25 %.

1987/88:A268 av Jan Sandberg m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en bättre fungerande arbetsmarknad för ungdomar.

1987/88:A434 av Sigge Godin (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande behovet av tekniskt kunnande och behovet av teknisk utveckling vid de små och medelstora företagen i Västernorrlands län.

1987/88:A482 av Börje Hörnlund m.fl. (c) vari yrkas

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om individinriktade stödåtgärder i syfte att stimulera till återflyttning till kommuner inom stödområde A och B och begär förslag om: a) bidrag till arbetsgivare för medflyttande,

15. att riksdagen begär att regeringen i samband med kompletteringspropositionen återkommer med förslag till riktlinjer om regler för flyttningsbidrag i enlighet med vad som anförts i motionen,

16. att riksdagen beslutar att avslå proposition 1987/88:100, bil. 12 i denna del till Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1988/89 avseende ett förslagsanslag av 40 066 000 kr.

1987/88:A486 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den s.k. starthjälpen bör återinföras,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ett nytt, flexibelt lönebidrag bör införas för partiellt arbetsföra.

1987/88:A710 av Kurt Ove Johansson och Lars-Erik Lövdén (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om facketts roll vid beslut om arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

1987/88:A715 av Anna Wohlin-Andersson och Marianne Andersson (c) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av arbetsförmedlingslagen.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Fi708.

1987/88:A728 av Karin Israelsson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillämpningen av främjandelagen i statliga verk och myndigheter.

Uppgifter om arbetsmarknadsläget

Antalet *sysselsatta* fortsatte att öka under år 1987 och uppgick i slutet av året till 4 329 000 personer. Ökningen under året uppgick till 57 000 personer.

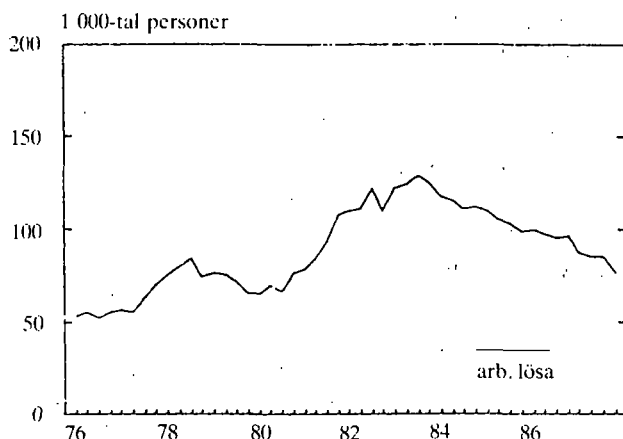
Den snabba ökningen av antalet sysselsatta inom offentlig förvaltning och tjänster har stagnerat de senaste åren. Antalet sysselsatta har den senaste femårsperioden ökat mest inom industri, handel och privata tjänster.

Kvinnorna fortsätter att i snabb takt öka sitt deltagande i förvärvslivet. I januari 1988 var 81,4 % av kvinnorna i åldrarna 16–64 år förvärvsarbetande. Motsvarande tal för männen var 85,4 %. Denna utveckling har skett parallellt med en minskad deltidssysselsättning. En betydande minskning kan noteras för bl.a. gruppen undersysselsatta på grund av arbetsmarknads-skäl.

Efterfrågan på arbetskraft var hög under år 1987. Ökningen har fortsatt under januari 1988 då 63 000 platser nyanmälades vid arbetsförmedlingarna. Ökningen avsåg främst den offentliga tjänstesektorn och industrin.

Enligt arbetskraftsundersökningarna uppgick antalet *arbetslösa* i februari 1988 till 71 000. Antalet arbetslösa motsvarar 1,6 % av arbetskraften, vilket innebär att arbetslösheten ligger på samma nivå som ett år tidigare. Arbetslösheten har minskat för män, medan det kan noteras en mindre ökning för kvinnor och ungdomar. Utvecklingen av antalet arbetslösa 1976–1987 framgår av nedanstående figur.

Antal arbetslösa

Antalet personer i *arbetsmarknadspolitiska åtgärder* framgår av följande tabell som gäller februari (i några fall januari) månad resp. år.

	1976	1980	1984	1986	1988
AMU exkl. företagsuth.	45 000	59 900	48 300	41 500	51 400
Utbildning i företag	–	2 700	1 200	4 400	2 200 ¹
Beredskapsarbete	24 600	37 100	70 300	24 600	18 500
Ungdomslag	–	–	24 600	29 000	15 400
Inskolningsplatser	–	–	–	–	1 900
Off.skyddat arbete	–	–	–	5 000	5 600 ¹
Rekryteringsstöd	–	–	6 600	13 000	5 000 ¹
Samhall (motsv.)	16 400	21 200	25 300	27 500	28 300 ¹
Arb.träning/prövning	–	2 400	5 100	5 900	5 000 ¹
Lönebidr./motsv.	24 200	28 600	36 900	39 100	42 800 ¹
Summa	110 200	151 900	218 300	190 000	176 100

¹ januari

Den gynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden under år 1987 har inneburit att sysselsättningsskapande åtgärder i form av beredskapsarbete och ungdomslag kunnat dras ned. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna har inriktats på dels arbetshandikappade dels anpassningsåtgärder i vad gäller utbudet av arbetskraft och då främst arbetsmarknadsutbildning. Antalet arbetshandikappade inom stiftelsen Samhall samt anställda med lönebidrag har således ökat med 2 200. Antalet personer i arbetsmarknadsutbildning uppgick i januari 1988 till 47 900 – en ökning med 22% det senaste året.

Utskottet

Förutsättningar för arbetsmarknadspolitiken

Propositionen

I *propositionen* framhålls att den svenska ekonomin i väsentliga avseenden står stark och väl rustad inför framtiden. Produktionen och investeringarna har vuxit, kapacitetsutnyttjandet inom näringslivet har höjts, löntagarnas realinkomster har stigit och viktigast av allt, arbetslösheten har pressats tillbaka till en nivå, som innebär att den bara är en femtedel av vad den är i Europa i övrigt. Samtidigt är sysselsättningen högre än någonsin tidigare. Sverige är i själva verket det land som nått allra längst i att kombinera en låg arbetslöshet med en hög sysselsättning.

Vad gäller de ekonomiska utsikterna under åren 1988 och 1989 framhålls i propositionen att tillväxttakten i OECD-länderna de kommande åren kan förväntas bli något lägre än de senaste åren, vilket har en dämpande effekt på den svenska exporten. Tillväxttakten för såväl konsumtionen som investeringar bedöms bli något långsammare än under år 1987. Läget på arbetsmarknaden väntas dock bli fortsatt gott under år 1988, även om arbetskraftsefterfrågan avtar något. Det påpekas emellertid att utvecklingen under år 1988, och i ännu högre grad under år 1989, är beroende av möjligheterna att få ned löneökningstakten. En fortsatt hög löneökningstakt väntas medföra en risk för att arbetslösheten stiger under år 1989.

Den fortsatta instabiliteten och risken för negativa konsekvenser av denna ger enligt propositionen anledning att hålla en hög beredskap om det allmänna läget skulle försämrats.

Motionerna

I *moderata samlingspartiets* partimotion 1987/88:A203 anförs att förutsättningen för fler arbetstillfällen och bibehållet välbefinnande är att näringslivet växer, vilket kräver ett gott företagsklimat. Detta karaktäriseras bl.a. av fasta spelregler och en ekonomisk politik som ger förutsättningar för svenska företag att konkurrera på världsmarknaden. Saknas utvecklingsmöjligheter för näringslivet hjälper inte ens den mest ambitiösa och kostnadskrävande arbetsmarknadspolitik.

Den socialdemokratiska politiken hotar på sikt sysselsättningen. De höga

skatterna påverkar både enskilda individer och företag negativt. Socialdemokraternas oförmåga att avveckla bindande regleringar gör att det svenska näringslivet inte får tillräckliga möjligheter att arbeta inom de områden som internationellt sett tillväxer snabbast. Därför är det nödvändigt att bryta de offentliga monopolen och ge privata företag möjlighet att erbjuda alternativ.

I motionen redovisas partiets politik på olika områden med syfte att kraftigt förbättra förutsättningarna för tillväxt och arbete. Det gäller bl.a. inom ekonomi-, arbetsmarknads- och industripolitiken.

I *folkpartiets* partimotion 1987/88:A219 framhålls att full sysselsättning måste vara det högst prioriterade målet för den ekonomiska politiken i Sverige. Arbetslöshet får aldrig användas som ett medel för att uppnå andra mål. Den fulla sysselsättningen är, jämsides med en låg inflation, av avgörande betydelse för att uppnå viktiga fördelningspolitiska mål och ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.

Grunden för den fulla sysselsättningen ligger enligt motionen i ekonomisk tillväxt och det enskilda näringslivets vitalitet och konkurrensförmåga. Den ekonomiska politiken i stort måste därför inriktas på att skapa ett sådant näringslivsvänligt klimat att framtidstro och företagande stimuleras, såväl nyföretagande som drift och expansion av existerande företag.

Vidare anføres att tjänstesektorn sannolikt är den del av näringslivet som kommer att svara för en stor del av den framtida sysselsättningsökningen. Ett viktigt inslag i sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitikerna bör därför vara att stimulera konkurrens och nytänkande inom hela tjänsteproduktionen.

Den tekniska utvecklingen skapar enligt motionen inte ökad arbetslöshet under förutsättning att ekonomin och särskilt arbetsmarknaden har tillräcklig flexibilitet och anpassningsförmåga. Tvärtom är en fortgående teknisk utveckling nödvändig för att upprätthålla näringslivets konkurrenskraft och den fulla sysselsättningen.

I *centerpartiets* kommittémotion 1987/88:A265 framhålls att kampen mot arbetslösheten måste föras på ett mer offensivt sätt än i dag. Det är en självklarhet att politiken skall inriktas på att lindra konsekvenserna för de som drabbas av arbetslöshet. Den långsiktiga tryggheten för de enskilda bör i första hand tillgodoses genom en mer expansiv industrisektor där särskilt småföretagens villkor är viktiga om utvecklingen skall bli positiv.

Kampen mot arbetslösheten måste vidare föras på två fronter samtidigt. Det gäller att driva en närings- och regionalpolitik som ger tillräckligt många arbetstillfällen i alla delar av landet. Det gäller också att med utbildningsinsatser underlätta ny- eller återinträdet på arbetsmarknaden.

Statens kostnader för arbetsmarknadspolitik och sysselsättning kan minska, fortsätter motionärerna. Om näringslivet självt förmår ge sysselsättning kan samhället på ett ansvarsfullt sätt minska antalet människor som erhåller stöd.

Slutligen pekas på de regionala balansproblemen, vilka orsakas av den förda ekonomiska politiken. Denna har varit starkt koncentrationsdrivande. Regeringen har gynnat storföretagen och expansiva områden på småföretagens och regionalt utsatta områdens bekostnad.

I partimotionen 1987/88:A221 anför *vpk* att Sverige i dag lever i slutskedet

av en högkonjunktur. Runt hörnet väntar en lågkonjunktur. De "gynnsamma" siffror den officiella arbetslöshetsstatistiken uppvisar har sin grund i en långvarig högkonjunktur, en snabbt tilltagande strukturomvandlingsprocess i näringslivet samt regeringens ekonomiska och arbetsmarknadspolitiska linje om en total anpassning till kapitalets utvecklingsprocess.

Följden är att monopoliseringen och maktkoncentrationen inom näringslivet ökar. Den ohämmade anpassningen till internationella och transnationella företags villkor gör det svenska näringslivet sårbart. Priset för denna utveckling drabbar enligt motionärerna människor genom ökad regional obalans, med flyttlasspolitik och utarmning av regioner. Härtill kommer drastiskt ökade klassklyftor med stora löne-, inkomst- och utbildningsskillnader samt olika möjligheter till människovärdigt liv.

Det framhålls vidare att över en halv miljon människor på ett eller annat sätt står utanför arbetsmarknaden. På längre sikt är denna utveckling allvarlig eftersom det inte finns politisk beredskap och framförhållning till ett läge med sämre konjunktur.

Enligt motionen fortsätter regeringens politik att utvecklas på kapitalets villkor utan tendens till självständiga villkor och idéer utifrån arbetarklassen och arbetarrörelsens bas. Den hotar att undergräva samhällets utveckling och framtid. Regeringens politik på kapitalets villkor innebär vidare ett accepterande av en permanent arbetslöshet och utsortering från arbetsmarknaden med fortsatt regional obalans.

I motionen redovisas några huvudpunkter för en nationell politik för arbete åt alla. Det gäller bl.a. ett nationellt industrialiseringsprogram i samhällets regi, ett omfattande program för samhällets grundläggande sociala behov samt en allmän arbetstidsförkortning.

Utskottets överväganden

Utskottet vill anföra följande om förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken.

Den tredje vägens politik har inneburit en medveten satsning på att Sverige skall arbeta sig ur krisen. Resultaten av den förda politiken har varit goda. Mellan åren 1982 och 1987 har

- bruttonationalprodukten ökat med 13 %
- industriproduktionen vuxit med nästan 20 %
- industriinvesteringarna ökat med nästan 60 %
- arbetslösheten minskat till under 2 %
- sysselsättningen ökat med 160 000 personer
- budgetunderskottet minskat från drygt 13 % till ca 1 % av BNP
- inflationstakten nästan halverats.

Full sysselsättning är ett övergripande mål för den ekonomiska politiken. Inriktningen av den ekonomisk-politiska strategin på att stärka de svenska företagens konkurrenskraft, återställa den finansiella balansen i den svenska ekonomin och öka tillväxten syftar just till att ge arbete åt alla.

Regeringens politik har sålunda varit framgångsrik. En väsentligt ökad sysselsättning och en reducerad arbetslöshet har uppnåtts samtidigt som antalet sysselsatta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskat.

Förbättringen i den svenska ekonomin har kommit hela landet till del. Arbetslösheten har minskat, sysselsättningen har förbättrats och företagens lönsamhet och investeringar har ökat såväl i skogslänen som i övriga landet. Befolkningsutvecklingen var under år 1987 mera balanserad än de närmast föregående åren.

Vid en internationell jämförelse är arbetslösheten i Sverige mycket låg. För OECD-området som helhet beräknas den öppna arbetslösheten ha uppgått till 8 % år 1987. I Västeuropa beräknas den ha varit 11 %.

Det är sålunda denna politik som enligt motion A203 (m) "på sikt hotar sysselsättningen" eller enligt motion A221 (vpk) "hotar att undergräva samhällets utveckling och framtid". Utskottet anser för sin del att resultatet av den hittills förda politiken kan sägas tala för sig själv.

Det är självfallet väsentligt att det även framgent förs en politik som främjar tillväxten i ekonomin. En fortsatt kraftfull näringspolitik skapar förutsättningar för en positiv utveckling av sysselsättningen inom näringslivet. Som anförs i motion A219 (fp) kommer tjänstesektorn att få en ökad betydelse för sysselsättningen.

Utskottet har i det föregående mer översiktligt behandlat frågan om förutsättningarna för arbetsmarknadspolitik. De ekonomisk-politiska frågorna behandlas mer ingående i finansutskottets betänkande FiU 1987/88:20.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet här behandlade motioner i denna del.

Arbetsmarknadspolitikens inriktning

Propositionen

I propositionen framhålls att arbetsmarknadspolitikens spelar en viktig roll i den ekonomiska politiken. Den är en förutsättning för en sund utveckling i ekonomin och på arbetsmarknaden. Genom att bidra till att lediga arbeten snabbt tillsätts och att förhindra att flaskhalsproblem uppstår främjas tillväxten i ekonomin och en sund lönebildning. Den är dessutom ett effektivt stöd för den enskilde i den nödvändiga omstrukturering, som ständigt pågår i den svenska ekonomin. De arbetsmarknadspolitiska insatsernas inriktning och omfattning måste emellertid varieras med hänsyn till både det ekonomiska läget och den ekonomisk-politiska strategin. Arbetsmarknadsutbildning- en skall ges fortsatt hög prioritet.

Det anförs vidare att den arbetsmarknadspolitiska strategin de senaste åren har varit inriktad på att stödja näringslivets expansion och tillväxten i ekonomin genom att hävda arbetslinjen som innebär att aktiva åtgärder skall prioriteras framför passiva. Platsförmedling skall alltid komma i första hand. Om en åtgärd behöver tillgripas prioriteras utbildning framför sysselsättningskapande insatser. Kontantstöd skall alltid komma i sista hand.

Trots den goda sysselsättningsutvecklingen finns det grupper som har särskilda svårigheter på arbetsmarknaden. Det gäller främst långtidsarbetslösa, arbetshandikappade, invandrare och ungdomar med utbildning som inte är gångbar på marknaden. Arbetsmarknadspolitikens fördelningsmål

skall ges ökad-prioritet. Ytterligare ansträngningar bör göras i form av såväl förebyggande åtgärder som direkta insatser för dem som blivit långtidsarbetslösa.

Vidare framhålls betydelsen av åtgärder för att öka arbetsmöjligheterna för de deltidarbetslösa och för att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden.

Slutligen förutsätts en viss neddragning av antalet sysselsatta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Regeringen kommer emellertid – som tidigare nämnts – att hålla en hög beredskap för att stödja arbetsmarknaden och vidta de arbetsmarknadspolitiska insatser som kan behövas.

Motionerna

I *moderata samlingspartiets* partimotion 1987/88:A203 anförts beträffande de arbetsmarknadspolitiska riktlinjerna att arbetsmarknadspolitiken i första hand skall vara ett hjälpmedel för enskilda individer och arbetsgivare att klara olika omställningar. De enskilda individerna skall i varje situation ges möjligheter att snabbt komma in på eller återvända till arbetsmarknaden. Enskilda arbetsgivares önskemål och krav i situationer av expansion eller omstrukturering måste också kunna motsvaras på ett effektivt sätt.

Motionärerna anser vidare att det finns anledning att uppmärksamma de problem som skapas av å ena sidan riksdagens detaljstyrning av AMS och å andra sidan den nya målstyrningsstrategi som är under utveckling inom AMS. Försök bör därför göras med nya principer för anslagsgivning till AMS inom vissa anslagsområden. Konkreta förslag i detta avseende redovisas beträffande anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder.

Enligt motionärerna bör det skapas bättre förutsättningar för service till arbetssökande och arbetsgivare. Alternativa former för arbetsförmedling bör därför tillåtas. Rörligheten på arbetsmarknaden bör stimuleras. Vidare bör satsningen på beredskapsarbeten begränsas till förmån för andra metoder som underlättar för de arbetslösa att få reguljärt arbete i näringslivet. Bland de statliga insatserna för att hjälpa arbetslösa anser motionärerna att arbetsmarknadsutbildning är det mest verksamma. Lönebidragen bör slutligen göras mer flexibla.

Arbetsmarknadsverkets organisation bör effektiviseras. Det pågående förändringsarbetet måste därför fortsätta.

I *folkpartiets* partimotion 1987/88:A219 framhålls att en effektiv förmedling bör leda till att behovet av andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskar. Förändringen av AMS arbete och inriktning anser man är berömvärd. Det är mycket positivt att ansvar delegeras till lokal nivå och att arbetsförmedlingarna själva får ta ställning till de önskemål om service som finns på orten. Detta får dock inte innebära att arbetsförmedlingen tar över uppgifter som åligger företagen, inte heller att förmedlingarna förlorar insikten att deras främsta uppgift är att hjälpa arbetslösa till ett arbete.

Vidare föreslås att arbetsförmedling också skall kunna bedrivas i alternativa former och att bidragen för arbetshandikappade skall göras mer flexibla. Slutligen föreslås införandet av en allmän arbetslöshetsförsäkring.

Centerpartiet framhåller i kommittémotion 1987/88:A265 betydelsen av en hög arbetsmarknadspolitisk beredskap för att möta konjunkturedgångar

och de krav som strukturförändringar i näringslivet ställer. Män och kvinnor bör vidare ha samma möjligheter och samma rätt till utveckling på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsverket bör decentraliseras och arbetsförmedlingen arbeta mer aktivt. Arbetsförmedlingslagen bör ses över för att möjliggöra alternativ och komplement till de offentliga arbetsförmedlingarna. I särskilda motioner redovisas förslag beträffande ungdomar och arbetshandikappade.

I vpk:s partimotion 1987/88:A221 anförs att den förda arbetsmarknadspolitiken är en del av regeringens "nyliberala" ekonomiska politik. Den skyler över och döljer det kapitalistiska systemets sönderfall och dess syfte är att jämna vägen för kapitalets strukturuomvandling. Därmed blir arbetsmarknadspolitiken ett verksamt medel för att "effektivisera" och bevara kapitalismen.

Ett effektivare AMS med ökade kunskaper och bättre service kan enligt motionen inte skymma det faktum att arbetsmarknadspolitiken och AMS:s roll är att underordnas kapitalets intressen. Huvudeffekten av den nya serviceinriktningen är således inte att det i första hand är den arbetslöses behov som tillgodoses.

Arbetsmarknadspolitiken måste få en annan inriktning och stimulera framför allt arbetsgivare inom den offentliga sektorn att skapa möjligheter till fasta jobb. Den utformning som stödåtgärderna för närvarande har verkar i rakt motsatt riktning.

Slutligen föreslås en kraftig satsning på nya fasta jobb inom den offentliga sektorn. Dessa jobb bör skapas främst i kommuner och landsting för att förstärka främst områdena vård, omsorg och service. Ett särskilt anslag om 4 miljarder kronor bör anvisas för ändamålet. Även i motion 1987/88:A232 av Alexander Chrisopoulos m.fl. (vpk) förs fram kritiska synpunkter på inriktningen på arbetsmarknadsverkets verksamhet med innebörd att den främst gynnar arbetsgivarna.

Utskottets överväganden

Utskottet vill först framhålla arbetsmarknadspolitikens betydelsefulla roll i den ekonomiska politiken. Den skall medverka till att lediga arbeten snabbt tillsätts och förhindra att flaskhalsproblem uppstår. Den skall också utgöra ett stöd för dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden och som drabbas av sysselsättningsproblem.

Utskottet ställer sig bakom den arbetsmarknadspolitik som förts av regeringen under senare år. Den arbetsmarknadspolitiska strategin har varit inriktad på att genom aktiva insatser stödja näringslivets expansion och tillväxten i ekonomin. Platsförmedling har haft hög prioritet. Bland åtgärderna har arbetsmarknadsutbildning kommit i första hand, medan kontantstöd har kommit i sista hand.

Som framhålls i propositionen har denna strategi visat sig vara framgångsrik. Sysselsättningen har ökat främst inom industrin och den privata tjänstesektorn. Totalt svarar näringslivet för nästan två tredjedelar av ökningen i sysselsättningen de senaste fyra åren. Samtidigt har de efterfrågeinriktade åtgärderna skurits ned väsentligt, och omfattar i dag huvudsakligen de äldre och svårplacerade.

Utskottet vill framhålla betydelsen av det omfattande förändringsarbetet inom arbetsmarknadsverket. Syftet har varit att skapa förutsättningar för ett mer effektivt utnyttjande av resurserna och en förbättrad service från arbetsförmedlingen till arbetssökande och arbetsgivare. Utskottet kan inte dela den kritik som förs fram i bl.a. vpk-motionerna A221 och A232 mot inriktningen på detta arbete inom arbetsmarknadsverket. Det saknas anledning att skapa ett motsatsförhållande mellan arbetsförmedlingens strävan till förbättrade kontakter med arbetsgivarna och omsorgen om de arbetssökande. Som tidigare nämnts har sysselsättningsökningen under senare år till övervägande del kommit till stånd inom industrin och den privata tjänstesektorn. Det ingår för övrigt som en viktig uppgift för förmedlarna att vid kontakterna med företagen också skapa möjligheter till en placering av de svaga grupperna på arbetsmarknaden, dvs. arbetshandikappade, invandrare osv.

Utskottet anser i likhet med vad som anförs i propositionen att omstruktureringen inom näringslivet förutsätter en rörlighet på arbetsmarknaden. Här spelar bl.a. utbildningsinsatserna och arbetsförmedlingen en betydelsefull roll.

Enligt utskottets uppfattning är det vidare väsentligt att arbetet på att ytterligare reducera långtidsarbetslösheten ges hög prioritet. Detsamma gäller för övriga grupper med svag ställning på arbetsmarknaden.

Utskottet kan inte ställa sig bakom förslaget i vpk-motionen A221 om ett särskilt anslag för nya fasta arbeten på den offentliga sektorn.

Till frågan om arbetsförmedling i alternativa former återkommer utskottet i ett senare avsnitt.

Med det anförda tillstyrker utskottet de riktlinjer som regeringen presenterar i budgetpropositionen beträffande arbetsmarknadspolitiken. Som framgår i propositionen är bedömningen av utvecklingen redan under det närmaste året osäker. Utskottet utgår från att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till åtgärder om så bedöms erforderligt. De i sammanhanget behandlade motionerna avstyrks i aktuella delar.

Utskottet går här efter över till att behandla motion 1987/88:A244 av Rinaldo Karlsson (s), i vilken tas upp *problem i samband med strukturrationaliseringar*. Utgångspunkten är den situation som uppkommer i samband med införandet av ny teknik i företagen. Det är därvid främst de yngre arbetstagarna som är beredda att skaffa sig den erforderliga utbildningen. Detta innebär i sin tur att turordningen vid permitteringar måste frångås med påföljd att arbetstagare med många år i företaget står utan arbete. Det är nödvändigt att finna en för de berörda rimligare lösning på detta problem än arbetslöshet eller för tidig pensionering, slutar motionären.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionären i den aktuella frågan. Det faktum att de äldre arbetstagarna av förståeliga skäl inte alltid är beredda att genomgå utbildning i den nya tekniken bör inte utesluta att de kan utgöra en värdefull resurs för företaget. Här bör den långa erfarenheten kunna värdesättas och tas till vara på ett bättre sätt än vad som sker i dag. Utskottet har anledning utgå från att dessa frågor ägnas uppmärksamhet bl.a. inom företagen, de fackliga organisationerna och arbetsmarknadsmyndigheterna, varför motionen inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motion 1987/88:A710 av Kurt-Ove Johansson och Lars-Erik Lövdén (s) begärs att det bör vara obligatoriskt med *yttrande från den fackliga organisationen vid ansökan om arbetsmarknadspolitiskt stöd*. Motionärerna pekar på den allt större andelen deltidsmarkerande av de arbetslösa. Särskilt påtagligt är detta inom servicenäringsarna, t.ex. handeln, där andelen arbetslösa i A-kassorna överstiger genomsnittet för samtliga arbetslösa. Strävanden att genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder ge arbetslösa arbete kan enligt motionen få den effekten att anställda som fått sin arbetstid neddragen inte får arbeta full tid när arbetstiden i företaget ökar. I stället tillkommer ett arbetstillfälle i form av en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Denna konflikt bör lösas genom ett obligatoriskt yttrande från den fackliga organisationen innan en arbetsmarknadspolitisk åtgärd sätts in.

Som framhålls i motionen kan det uppstå vissa problem i avvägningen mellan de redan anställdas önskemål om en längre arbetstid och arbetsförmedlingens önskan om placering av en arbetslös. När det gäller frågan om de fackliga organisationernas inflytande i dessa situationer gäller i dag att de bereds tillfälle att yttra sig i samband med beslut om alla företagsstöd/arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta gäller emellertid inte rekryteringsstöd och introduktionsbidrag. Med tanke på att de arbetsmarknadspolitiska stöden måste kunna sättas in snabbt för att ge önskvärd effekt är utskottet inte berett att förorda att de fackliga organisationernas yttrande måste inhämtas i samtliga stödärenden. En facklig förankring bör dock i största möjliga utsträckning eftersträvas i dessa fall. När det slutligen gäller möjligheterna till inflytande för de redan anställda vid företaget vill utskottet hänvisa till arbetsgivarens informationsplikt enligt medbestämmandelagen. Motion A710 avstyrks med hänvisning till det anförda.

Slutligen i detta avsnitt behandlar utskottet ett yrkande i motion 1987/88:A250 av Alf Svensson (c) om *kartläggning av flaskhalsar i utbildningssystemet*. Regeringen bör förbättra bevakningen och kartläggningen av samspelet mellan utbildningssystemet och arbetsmarknaden med avseende bl.a. på effekten på lönepolitiken och samhällsekonomin i stort, anför motionärerna.

Utskottet delar motionärens uppfattning beträffande betydelsen av ett nära samspel mellan utbildningens inriktning och omfattning och arbetsmarknadens behov. Hithörande frågor ägnas också ett betydande intresse, bl.a. inom ramen för ett kontinuerligt samarbete mellan arbetsmarknads- och utbildningsmyndigheterna. Någon åtgärd med anledning av motionen är därför inte påkallad.

Arbetsförmedlingslagen m.m.

Enligt lagen (1935:113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling får arbetsförmedling med nedan beskrivet undantag inte bedrivas i förvärvssyfte, dvs. med avsikt att ge vinst. Arbetsförmedling mot självkostnadsersättning får däremot bedrivas efter tillstånd av AMS. Sådant tillstånd ges endast till organisationer och föreningar. AMS fastställer maximavgifter och meddelar de ytterligare föreskrifter som behövs för verksamheten.

Tillstånd för organisationer att bedriva arbetsförmedling har beviljats

beträffande artister och arbetskraft på kontorområdet. Avgiftsfri förmedling får bedrivas utan tillstånd, men anmälan härom skall göras till AMS inom tre månader från det verksamheten börjat.

Genom en ändring år 1976 i arbetsförmedlingslagen öppnades möjlighet att i begränsad omfattning bevilja enskild person eller annan tillstånd att i förvärvssyfte bedriva arbetsförmedling för musiker och scenartister. Tillstånd får endast ges för förmedling av anställning utomlands åt i Sverige bosatt person eller av anställning i Sverige åt den som är bosatt i utlandet.

AMS är tillståndsmyndighet när det gäller arbetsförmedlingslagens efterlevnad. Den som bedriver enskild arbetsförmedling är skyldig att föra anteckningar över verksamheten och hålla dessa tillgängliga för AMS samt i övrigt lämna de uppgifter om verksamheten som behövs för övervakning och samordning med övrig arbetsförmedling.

Brott mot arbetsförmedlingslagen är belagt med böter eller fängelse i högst sex månader.

I sju motioner begärs *en översyn av arbetsförmedlingslagen* i syfte att öppna möjligheter till arbetsförmedling i alternativa former. Det framhålls att de förmedlingar det här är fråga om skall avse vissa specialområden, och ses som komplement till den offentliga förmedlingen. Yrkanden härom förs fram i parti- och kommittémotionerna 1987/88:A203 (m), 1987/88:A219 (fp) och 1987/88:A265 (c) samt i motionerna 1987/88:A212 av Göthe Knutson m.fl. (m,fp,c), 1987/88:A228 av Margareta Fogelberg och Sigge Godin (fp), 1987/88:A258 av Lars Leijonborg (fp), 1987/88:A268 av Jan Sandberg m.fl. (m) och 1987/88:A715 av Anna Wohlin-Andersson och Marianne Andersson (c).

I samband med behandlingen av ett antal motioner med likartade yrkanden våren 1987 uttalade utskottet följande:

Utskottet står fast i sin tidigare redovisade uppfattning beträffande en översyn av arbetsförmedlingslagen i syfte att möjliggöra arbetsförmedling i alternativa former. Ansvar för verksamheten med arbetsförmedling i landet bör i enlighet med Sveriges åtaganden i ILO inte splittras upp. Det bör även i fortsättningen ankomma på arbetsmarknadsverket att ha ett samlat ansvar för förmedlingsverksamheten. Härför talar för övrigt inte minst den nya teknikens införande ute på arbetsförmedlingarna som väsentligt ökat förutsättningarna till en rikstäckande information till de arbetssökande om lediga platser.

Utskottet inser emellertid samtidigt att det faktum att mer än 50 år gått sedan arbetsförmedlingslagen kom till innebär att den i vissa avseenden kan vara svår att tolka och tillämpa. Med hänsyn härtill samt till de snabba förändringarna på arbetsmarknaden med nya verksamheter som kan förete vissa likheter med arbetsförmedlingsverksamhet framstår den pågående översynen av arbetsförmedlingslagen i arbetsmarknadsdepartementet som angelägen. Mot den angivna bakgrunden har utskottet anledning utgå från att arbetet bedrivs skyndsamt och målmedvetet.

De då aktuella motionerna avstyrktes med hänvisning till vad utskottet anfört i frågan (AU 1986/87:11 s. 31–32).

Sedermera har arbetsmarknadsverket framlagt en rapport "Arbetsmarknadsverket och den olagliga arbetsförmedlingen – rapport med riktlinjer för

AMS tillsyn enligt arbetsförmedlingslagen". I rapporten – som antagits den 28 augusti 1987 av AMS styrelse – föreslås att arbetsförmedlingslagen ses över så att det klart framgår vad som är olaglig arbetsförmedling och vad som är laglig näringsverksamhet. I anslutning därtill bör sanktionssystemet ses över. Rapporten har överlämnats till regeringen. Därefter har även TCO i en skrivelse till regeringen hemställt om en översyn av lagen.

Utskottet – som har samma inställning i denna fråga som förra året – har inhämtat att översynsarbetet i regeringens kansli har intensifierats. Ett resultat av arbetet beräknas föreligga före hösten.

Med hänvisning till vad som sålunda anförts avstyrks de i sammanhanget behandlade motionerna i aktuella delar.

Utskottet övergår här efter till frågor avseende lagen om allmän platsanmälan.

I motion 1987/88:A203 (m) föreslås *ett upphävande av lagen om allmän platsanmälan*. Liknande yrkande har tidigare framställts av moderata samlingspartiet utan att vinna riksdagens bifall.

Utskottet vidhåller sin tidigare redovisade uppfattning att lagen är ett betydelsefullt hjälpmedel för arbetsförmedlingen att få en så långt möjligt fullständig överblick över den dagsaktuella efterfrågan på arbetskraft. Ett sådant grepp om arbetskraftefterfrågan blir så mycket mer önskvärt efter hand som förmedlingens möjligheter förbättras att med datateknikens hjälp matcha arbetssökande och lediga platser. Motionen avstyrks sålunda i denna del.

I motion 1987/88:A265 (c) begärs *en ändring i lagen om allmän platsanmälan*.

Skyldigheten för arbetsgivare att anmäla lediga platser till den offentliga arbetsförmedlingen omfattar anställningar som beräknas pågå minst 10 dagar. Kortare anställningar behöver alltså inte anmälas. I motionen anförts att lagen inte bör omfatta korta arbeten som varar längre än 10 dagar.

Enligt utskottets uppfattning rimmar motionärernas förslag dåligt med de strävanden som finns inom arbetsmarknadsverket – och som riksdagen ställt sig bakom – att intensifiera sina insatser beträffande korttidsanställningarna. Vidgade insatser på detta område kan bl.a. vara till hjälp för ungdomar som ofta utnyttjar vikariat och tillfälliga jobb som ett sätt att bli etablerade i arbetslivet. Motion A265 avstyrks därför i aktuell del.

Åtgärder för ungdomar

Inledning

De senaste årens förbättring av sysselsättningsläget för ungdomar fortsatte under år 1987. Arbetslöshetssiffrorna har gått ned samtidigt som insatserna av de särskilda ungdomsåtgärderna har minskat betydligt i volym. Detta framgår av följande tabell.

	1983	1984	1985	1986	1987
Arbetslösa ungdomar					
16–19 år	24 000	10 000	10 000	9 000	8 000
20–24 år	26 000	25 000	25 000	25 000	22 000
Ungdomar i åtgärder					
AMU	12 900	13 000	12 000	12 000	12 500 ¹
Beredskapsarbete	35 700	12 300	7 700	6 400	5 000
Ungdomslag	–	30 500	30 500	23 800	17 800
Inskolningsplatser	–	–	–	–	700 ¹
	48 600	55 800	50 200	42 200	36 000

¹ Preliminära tal

Nedgången på åtgärdssidan är särskilt påtaglig när det gäller ungdomslagen. Som mest (sista kvartalet 1984) sysselsattes 39 400 ungdomar per månad i denna verksamhet. Därefter har deltagandet efter hand sjunkit och uppgick i januari i år till 16 400. Andelen flickor har ökat successivt. Den utgör nu nästan 70 % och speglar därmed tonårsflickornas situation på arbetsmarknaden.

I jordbruksdepartementets bilaga av årets budgetproposition lämnar statsrådet Ulf Lönngqvist en samlad redovisning för ungdomsfrågor som behandlas inom regeringskansliet. Redovisningen är remitterad för behandling i kulturutskottet.

I arbetsmarknadsdepartementets bilaga föreslås inte några förändringar i åtgärdssystemet för ungdomar. Arbetsmarknadsministern anför bl.a. att även om situationen för ungdomar har förbättrats så måste kvarstående problem uppmärksammas. Särskilt gäller det om 20–24-åringarna. Arbetsmarknadsministern anser att det är angeläget att ansträngningarna att intressera ungdomar i denna ålder för utbildning bör ytterligare intensifieras.

Liksom tidigare år ägnas ett betydande intresse åt problemen med ungdomars sysselsättning i de föreliggande motionerna. Som kommer att framgå av den följande redovisningen innefattar motionerna yrkanden som innebär vittgående förändringar av insatserna för ungdomar.

Ungdomsåtgärdernas inriktning

Moderata samlingspartiet anger i kommittémotion 1987/88:A263 brister i den praktiska yrkesutbildningen som den viktigaste orsaken till ungdomsarbetslösheten. Utbildningen sägs inte förmå ge ungdomarna kunskap och erfarenhet under utbildningstiden, och dess innehåll motsvarar inte heller kraven på teoretiska eller praktiska kunskaper ute i arbetslivet. Motionärerna analyserar dessa brister och utvecklar sin syn på hur en fungerande yrkesutbildning enligt deras mening bör utformas. Tyngdpunkten läggs på en brett upplagd, arbetsplatsförlagd yrkesutbildning – en ny lärlingsutbildning. Motionärerna framhåller som allmänna principer för utbildningen att den skall ha en effektiv och omfattande anknytning till det praktiska arbetslivet. Stor hänsyn skall tas till de speciella kraven inom resp. yrke och bransch samtidigt som det måste finnas en stor frihet att utforma utbildningen efter de

lokala förhållandena. Undervisningen skall bestå av allmänna ämnen, fackteori och arbetsteknik. Med utgångspunkt i dessa principer drar motionärerna upp närmare riktlinjer för den yrkesutbildning de förordar.

Moderaternas förslag till en fungerande arbetsmarknadspolitik för ungdomar innebär i sammanfattning att det skall införas ett nytt och *utvidgat uppföljningsansvar för ungdomar* i åldern 15–19 år. Detta skall ersätta de nuvarande ungdomslagen och inskolningsplatserna och kompletteras med en lönebidragsfinansierad lärlingsutbildning för ungdomar med särskilda problem.

Motionärerna hävdar att alla de negativa verkningar av ungdomslagen som kunde befaras vid verksamhetens tillkomst har blivit verklighet. Ungdomarna har utnyttjats som gratis arbetskraft av kommuner och landsting. Inlåsnings effekterna har varit påtagliga, vilket har bidragit till att öka arbetslöshetsperioderna för ungdomar, och deras vilja att söka jobb har minskat. Lagstiftningen om ungdomslag bör på grund härav upphävas fr.o.m. den 1 januari 1989.

Försöken att ordna inskolningsplatser, fortsätter motionärerna, har misslyckats. I årets budget har medel beräknats för 5 000 platser, men av dem har hittills endast 1 300 kommit till stånd. Detta sägs till stor del bero på att regeringen har fått de fackliga organisationerna att blockera möjligheterna att skapa många platser. Inskolningsplatserna bör avskaffas, eftersom realistiska avtal enligt motionärernas uppfattning inte längre kan träffas.

Motionärerna går här efter in mer i detalj på hur det utvidgade uppföljningsansvaret skall utformas. De framhåller att däri skall ingå att individuella planer görs upp för var och en av de berörda ungdomarna. Till varje plan skall höra ett uppföljningsprogram med studie- och yrkesorientering, personlig vägledning, facklig information och annan arbetslivsorientering.

Det understryks av motionärerna att de första åtgärderna för att hjälpa arbetslösa ungdomar skall vara att stimulera dem att skaffa sig utbildning som gör dem mer attraktiva på arbetsmarknaden. Andra ungdomar bör få intensifierad arbetsförmedlingshjälp. Ungdomar som har varit arbetslösa i tre månader bör erbjudas en arbetspraktikplats. Denna placering skall normalt vara i sex månader och inrättas i första hand i det privata näringslivet. Statsbidrag förutsätts utgå till kommunerna och bör läggas på en sådan nivå att dagersättningen till 18–19-åringar blir högre än för 16–17-åringar. Avtal bör kunna träffas om ersättningen till ungdomar i arbetspraktik på ungefär samma villkor som gäller i nuvarande avtal för ungdomsplatser. Förnyad placering på arbetspraktikplats bör i normalfallen föregås av en ny aktiv sökperiod efter arbete.

Motionens förslag om lärlingsutbildning för vissa ungdomar redovisas i det följande. I fråga om ungdomar i åldern 20–24 år anför motionärerna, att det finns starka skäl att varaktigt försöka hjälpa de långtidsarbetslösa ungdomarna i denna ålder in på arbetsmarknaden, bl.a. genom särskilt riktade insatser inom arbetsmarknadsutbildningen.

Centerpartiet föreslår i kommittémotion 1987/88:A265 att en parlamentarisk utredning skall tillsättas med uppdrag att arbeta fram förslag till ett sammanhållet uppföljningsansvar för ungdomar mellan 16 och 24 år. Motionärerna utgår från att kommunerna skall ha huvudansvaret för de

praktiska insatserna mot ungdomsarbetslösheten. Dessa insatser bör utformas så, att de utgör ett led i ungdomars gymnasieutbildning, val av yrke och yrkespraktik. Statsbidrag skall utgå till kommunerna för verksamheten, och detta bidrag bör utformas på liknande sätt som det som nu gäller för det kommunala uppföljningsansvaret. AMS skall som hittills ha det direkta ansvaret för att ungdomarna snabbast möjligt placeras på den öppna arbetsmarknaden. Staten bör fastställa yrkes- och praktikersättningen för hela ungdomsgruppen.

Den stödform motionärerna förespråkar skall enligt dem ersätta ungdomslagen. I avvaktan på att reformen genomförs bör, understryker de, alla ungdomsplatser ge heltidsarbete och i ökad utsträckning förläggas till den privata sektorn. Ersättningsnivån bör sättas högre för äldre ungdomar.

Ett liknande åtgärdsförslag läggs fram av Alf Svensson (c) i motion 1987/88:A250. I den föreslås ett praktik- och lärlingssystem för alla ungdomar under 25 år. Innan detta system har utformats är det angeläget att arbete i ungdomslag bedrivs på heltid och i större utsträckning inrättas inom näringslivet. Ungdomsplatser bör också kunna inrättas i hushåll och inom jordbruket.

Utskottet vill för sin del anföra följande:

Liknande yrkanden om nya former av uppföljningsansvar och arbetspraktik har framförts av moderata samlingspartiet och centerpartiet de senaste åren, dock utan att vinna riksdagens bifall. Utskottet vill med anledning av de nu föreliggande motionerna på nytt understryka den rangordning som redan gäller vid valet av stödinsatser för ungdomar. I första hand skall arbete på ordinarie villkor eller utbildning vara den normala lösningen för arbetssökande ungdomar. Placering i någon av de särskilda stödåtgärderna skall sålunda föregås av aktiva förmedlings- och utbildningsinsatser. Placering på inskolningsplatser och – i sista hand – i ungdomslag skall alltså vara åtgärder som tillgrips när andra utvägar inte står till buds.

Sysselsättningen inom ungdomslag har gått ned kraftigt de båda senaste åren. Fortfarande har dock ungdomslagen den viktiga funktionen att hindra att ungdomar går sysslolösa vid inträdet i vuxenåldern. I stället tillförsäkras de en lagfäst rätt till betalt och meningsfullt arbete med hänsynstagande så långt möjligt till deras egna önskemål. I fråga om inskolningsplatserna får konstateras att verksamheten fortfarande inte nått den volym som man räknat med. Detta är dock inte skäl för att avveckla dem; utan utskottet vill på nytt understryka det ansvar parterna på arbetsmarknaden har för att underlätta ungdomars övergång från skola till arbetsliv och för att förbättra deras möjligheter till arbetslivserfarenhet inom det enskilda näringslivet.

Utskottet har sammanfattningsvis liksom i följande uppfattningen att det inte är aktuellt att slopa de nuvarande särskilda stödinsatserna för ungdomar och ersätta dem med helt nya åtgärder, antingen tämligen omgäende som föreslås i motion A263 (m) eller något mer på sikt – efter ett utredningsarbete – såsom förordas i motionerna A265 (c) och A250 (c). Med detta ställningstagande finns inte anledning för utskottet att i sak diskutera förslagen i sistnämnda motioner att man övergångsvis skall utöka arbetstiden i ungdomslagen och i ökad utsträckning låta ungdomar arbeta i enskilda näringslivet. Det bör dock erinras om att med tillkomsten av inskolningsplatser finns numera möjlighe-

ten att på rimliga statsbidragsvillkor placera ungdomar i heltidsarbete i det enskilda näringslivet.

AU 1987/88:11

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna A250, A263 och A265 i de redovisade delarna.

Som redan nämnts innefattar den moderata kommittémotion 1987/88:A263 också ett yrkande om en *särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar* med svåra sociala problem och bristande utbildning. Till denna utbildningsform skall det vara möjligt för arbetsförmedlingen att ge lönekostnadsbidrag med 75, 50 och 25 % för det första, andra resp. tredje utbildningsåret. För att den sociala och arbetsmarknadsmässiga rehabiliteringen skall bli den bästa möjliga förutsätter motionärerna att det sker ett nära samarbete mellan företag, skola, arbetsförmedling och sociala myndigheter.

En motsvarande lönebidragskonstruktion föreslås även av folkpartiet i partimotion 1987/88:A219 men med ett annat syfte, nämligen att främja lärlingsutbildningen på orter där elevtillgången eller strukturen på ortens näringsliv inte medger att vissa studievägar inrättas. I sådana fall ser motionärerna den förordade formen av *lönebidragsfinansierad lärlingsutbildning som ett alternativ till linjer i gymnasieskolan*.

Som redovisats inledningsvis i detta avsnitt innefattar den moderata kommittémotionen 1987/88:A263 en utförlig diskussion om inriktning och utformning av den gymnasiala yrkesutbildningen med framhållande av betydelsen av en arbetsplatsförlagd utbildning. Önskemål om en förbättrad yrkesutbildning med ökad tonvikt vid lärlingsutbildningen framställs likaså i folkpartiets partimotion 1987/88:A219 och i centerpartiets kommittémotion 1987/88:A265. Utskottet vill i anslutning här till understryka att behovet av en reformerad yrkesutbildning för ungdomar inte är ifrågasatt. Vad som här i korthet har återgivits ur de nyssnämnda motionerna kan jämföras med de uttalanden som görs av utbildningsministern i årets budgetproposition (bilaga 10 s. 22 och 23) om att det är nödvändigt att höja den grundläggande yrkesutbildningens kvalitet och att det brådskar med en modernisering av yrkesutbildningen.

Den inte minst från sysselsättningspolitisk synpunkt betydelsefulla frågan om en förbättrad yrkesutbildning får, som utskottet ser det, förutsättas bli ingående behandlad i utbildningsutskottet dels med anledning av vad som anförts och föreslagits i budgetpropositionen och de i anslutning till denna väckta utbildningspolitiska partimotionerna från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet (1987/88:Ub806, Ub246 resp. Ub801), dels den nyss avgivna propositionen 1987/88:102 om utveckling av yrkeslinjerna i gymnasieskolan och de motioner som väcks med anledning av den. Till detta kan fogas att olika frågor om lärlingsutbildning och annan företagsförlagd utbildning har aktualiserats hos utbildningsutskottet även genom andra motioner från allmänna motionstiden, väckta av företrädare för s. m. fp och c.

Mot denna bakgrund begränsar sig utskottet till att i utbildningsfrågorna behandla de ovan till utskottet remitterade motionsyrkandena om former av lärlingsutbildning där statsbidragen föreslås bli konstruerade efter samma modell som de lönebidrag för arbetshandikappade som faller inom utskottets normala beredningsområde.

Vad först beträffar yrkandet i kommittémotionen 1987/88:A263 (m) om en särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar med sociala problem så har motsvarande yrkanden behandlats även tidigare av utskottet, senast i förra årets arbetsmarknadsbetänkande AU 1986/87:11. s. 35, res. 16 (m). Utskottet vidhåller sin principiella uppfattning att lönesubventioner på den nivå det här gäller bör förbehållas handikappade arbetssökande. De ungdomar som åsyftas i den moderata motionen bör i en del fall kunna slussas in i arbetslivet på det sätt motionärerna tänker sig med anlitande av de reguljära introduktions- och lönebidragen för handikappade. Alternativt finns möjligheter att underlätta ungdomarnas inträde i arbetslivet med hjälp av rekryteringsstöd och de nyss behandlade inskolningsplatserna. Utskottet anser att riksdagen inte har skäl att frångå sina tidigare ställningstaganden i frågan utan avstyrker det aktuella yrkandet i motion A263.

Folkpartirykanden om en lönebidragsfinansierad lärlingsutbildning har tidigare år handlagts av utbildningsutskottet, senast i betänkandet UbU 1986/87:14 s.39–40, res. 29 (m,fp). Utskottet anser att det ovan redovisade principiella synsättet är tillämpligt även på det förslag det nu gäller. Med hänvisning härtill och till vad nyss sagts om den mer övergripande behandling av frågorna kring företagsförlagd utbildning som är att vänta i utbildningsutskottet avstyrks även det förevarande förslaget i motion A219.

Folkpartiet begär i partimotion 1987/88:A219 också en *översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar*. Motionärerna pekar på att för 16–17-åringar, 18–19-åringar och 20–24-åringar varierar åtgärderna i fråga om huvudmän och organisatorisk uppbyggnad, ersättningsvillkor, arbetstider och subventionsgrader. Åtgärderna sägs vara dåligt samordnade, och det råder snarast en viss konkurrens mellan dem. Även om målet är att minska de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar kommer de att behövas också i framtiden. Det är därför angeläget att få till stånd en utvärdering av de gjorda insatserna för de olika åldersgrupperna och en översyn av insatsernas utformning.

De olika åtgärderna för ungdomar, framför allt verksamheten med ungdomslag, har de senare åren utvärderats av olika instanser och från skilda utgångspunkter. Den senaste undersökningen har utförts av AMS, som på regeringens uppdrag har gjort en uppföljning av arbetshandikappade ungdomar i ungdomslag. Undersökningsresultatet refereras i budgetpropositionens anslagspunkt om statsbidrag för ungdomslag. Den bedrivna utredningsverksamheten har lett till återkommande modifieringar av ungdomsätgärdernas inriktning och utformning. Utskottet anser att det är självklart att nya erfarenheter och ändrade förutsättningar – det må gälla exempelvis konjunktursvängningar eller förändringar av gymnasieskolans yrkesutbildning – kommer att leda till fortsatta anpassningar av åtgärdernas inriktning och dimensionering. Något initiativ från riksdagens sida med anledning av motion A219 är sålunda inte påkallat, utan den bör i den aktuella delen lämnas utan åtgärd från riksdagens sida.

Vänsterpartiet kommunisterna aktualiserar i partimotion 1987/88:A235 på nytt behovet av riktlinjer för *insatser för fasta jobb åt ungdomar*. Bakgrunden till förslaget är en kritisk genomgång av tidigare och nuvarande åtgärdssystem för ungdomar. Som utgångspunkt för kritiken anför vpk att såväl

socialdemokratiska som borgerliga regeringar sökt göra kampen mot ungdomsarbetslösheten till en fråga om att komma på nya typer av sÄrlösningar, vilkas främsta syfte tycks ha varit att dölja de besvärande ungdomsarbetslöshetssiffrorna.

MotionÄrerna anser vidare att det i många av de vidtagna specialÅtgärder-na göms en orättvis behandling av ungdomen, inte minst lönemässigt. Åtgärder som ungdomskooperativ, rättvisa lärlingssystem och rejÄla yrkesutbildningar kan spela en positiv roll för ungdomen, men i grunden Är problemet med ungdomsarbetslösheten djupare och måste bekämpas med en politik som syftar till fasta jobb med lön som det går att leva på. Nya arbetstillfÄllen bör kunna tas fram genom en massiv satsning på uthyggnad av vÄrd, omsorg och utbildning/kultur, finansierad genom en skärpt beskattning av bolagsvinsterna och Åtgärder mot storkapitalets penningsspekulation och kapitalexport. MotionÄrerna yrkar att vad de anfört skall ges regeringen till känna.

Det minskade utbud av nya arbetstillfÄllen som har blivit en följd av att den offentliga sektorns expansion har bromsats upp bidrar till ungdomarnas svÄrigheter på arbetsmarknaden. I motsats till vpk tror utskottet emellertid inte att en ensidig satsning på en uthyggnad av den offentliga sektorn på det sätt vpk föresprÄkar löser ungdomarnas sysselsÄttningsproblem. DÄrför avstyrker utskottet att riksdagen gör det i motionen begÄrda tillkännagivandet till regeringen.

Löner och avgifter

Folkpartiet yrkar i motion 1987/8:A219 som ÅtgÄrd för att *sänka lönekostnaden för ungdomar* att riksdagen skall uppdra Åt regeringen att ta initiativ till överläggningar mellan arbetsmarknadens parter om sÄrskilda ungdomsavtal. Dessa förutsÄtts bli kombinerade med en temporär nedsÄttning av arbetsgivaravgifterna med exempelvis 10 % första Året, 7,5 % andra Året, 5,0 % tredje Året och 2,5 % fjÄrde Året varefter nedsÄttningen upphör. Parterna skall komma överens om oförÄndrade ungdomslöner under den tid avgiftsnedsÄttningen gÄller. DÄrmed skulle enligt motionÄrerna uppnås att kostnaderna för att anstÄlla ungdomar anpassas till en mer rimlig nivÄ jämfört med kostnaderna för mer erfaren arbetskraft. Detta sägs innebÄra en kraftig konkurrensförbättring för ungdomarna och vidgar den arbetsmarknad som står till deras förfogande.

LÄgre ingÄngslöner för ungdomar föreslås som pilotprojekt i SkÄne av Kjell-Arne Welin m.fl. (fp) i motion 1987/88:A267. Som andra Åtgärder mot ungdomsarbetslösheten i SkÄne förordar motionÄrerna hjÄlp och stimulans att starta eget, förbättrat statsbidrag till lärlingsutbildning, arbete på heltid i ungdomslag m.m.

Höga ingÄngslöner som hinder för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden påtalas också i den moderata kommittémotion 1987/88:A263. MotionÄrerna understryker samtidigt att ingÄngslönerna primÄrt Är en fråga för parterna på arbetsmarknaden, och de framstÄller inte något yrkande i Ämnet. Ungdomslönerna diskuteras också, churu från en annan utgÄngspunkt, i partimotion 1987/88:A235 från vpk.

Ingångslönerna för ungdomar har med anledning av motioner, däribland från folkpartiet, behandlats av utskottet flera gånger de senare åren. I dessa motioner liksom i den nu föreliggande har man ansett det vara önskvärt att hålla tillbaka löneutvecklingen för ungdomar. Utskottets huvudinvändning mot dessa förslag till riksdagsinitiativ har varit att det är en vedertagen princip att löner och allmänna anställningsvillkor skall fastställas genom förhandlingar mellan parterna på arbetsmarknaden utan inblandning från statsmakternas sida. Utskottet vidhåller denna inställning och kan därför inte biträda tanken i motion A219 att regeringen på uppdrag av riksdagen skall initiera partsöverläggningar om särskilda ungdomsavtal.

Av det sagda följer att utskottet inte har anledning att närmare gå in på motionens förslag om sänkta arbetsgivaravgifter. Det kan dock påpekas att antalet sysselsatta ungdomar i åldern 16–24 år uppgår till nästan 700 000. En generell sänkning av arbetsgivaravgifterna för dem medför ett betydande inkomstbortfall för det allmänna utan att man har några garantier för att eventuella positiva effekter står i rimlig proportion till inkomstbortfallet. Åtgärder för att sänka lönekostnaderna har i och för sig använts sedan länge inom arbetsmarknadspolitiken. Rekryteringsstöd, bidrag till inskolningsplatser samt introduktions- och lönebidrag är medel av det slaget som används för närvarande. Genom att dessa lönekostnadspåverkande åtgärder kan inriktas på enskilda individer och bestämda målgrupper finns det bättre förutsättningar att till rimliga kostnader stödja de grupper det gäller än genom en generell åtgärd av den typ motionärerna förordar.

I enlighet med det anförda avstyrker utskottet motionerna A219 och A267 i de förevarande delarna. Utskottet är inte heller berett att medverka till regionala särlösningar för Skåne på grundval av vad som i övrigt anförs i motion A267 utan avstyrker motionen även i den delen.

I motion 1987/88:A250 föreslår Alf Svensson (c) att *ATP-avgiften skall avskaffas för ungdomar under 25 år* i syfte att göra det lättare för ungdomar att få anställning. Yrkandet avstyrks med hänsyn till det avsevärda inkomstbortfall för socialförsäkringssystemet som åtgärden skulle medföra.

Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

1986/87	Utgift	1 718 000 000
1987/88	Anslag	1 817 388 000
1988/89	Förslag	1 900 614 000

Från anslaget bekostas löner m.m. för verksamheten vid arbetsförmedlingen, länsarbetsnämnden och AMS.

Regeringen föreslår under punkt B 1. (s. 67–73) att riksdagen skall

1. medge att regeringen får bemyndiga AMS att under budgetåret 1988/89 besluta om avskrivning av lånefordran uppkommen inom arbetsmarknadsverket under de förutsättningar som gäller för budgetåret 1987/88.

2. till Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader för budgetåret 1988/89 anvisa ett ramanslag av 1 900 614 000 kr.

	1987/88	Beräknad ändring 1988/89
	Föredraganden	
Personal	7 366	-
Budget		
Utgifter		
Förvaltningskostnader	1 614 360 000 ¹	+ 110 359 000
(därav lönekostnader)	(1 246 761 000)	(+ 77 808 000)
Kapitalkostnader	23 500 000	- 13 500 000
Af/ADB, m. m.	160 350 000	+ 6 245 000
Handledarinsatser för ungdomslag	19 878 000	- 19 878 000
Kulturarbetsförmedling	-	-
Aske kursgård	-	-
Summa utgifter	1 818 088 000	+ 83 226 000
Avgår inkomster	700 000	-
Nettoutgift (= anslag)	1 817 388 000	+ 83 226 000

¹ Regeringen har medgivit att budgetposten får överskridas med 8 000 000 kr. för vissa kostnader för uppvärmning av lokaler. Lokalkostnaderna beräknas fr. o. m. budgetåret 1987/88 under denna budgetpost.

I propositionen lämnas följande sammanställning över det totala antalet tjänster, tjänstgörande, årsarbetare och lönekostnad den 1 juli 1987 med finansiering dels över de gemensamma förvaltningskostnaderna, dels över andra anslag.

Sammanställning över totala antalet tjänster, tjänstgörande, årsarbetare och lönekostnad den 1 juli 1987 finansierade dels över anslaget B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader, dels över andra anslag.

Placering	Antal tjänster	Antal tjänstgörande	Antal årsarbetare	Löne-kostnad (1 000-tal kr.)
AMS	633	596	560	105 295
Länsarbetsnämnder	2 142	2 132	1 923	328 165
Arbetsförmedling	6 028	6 224	5 415	929 973
AMU-förläggningar	96	114	91	13 704
Arbetsmarknadsinstitut	2 380	2 405	2 063	368 447
Regionkontor	277	189	173	59 882
Summa	11 556	11 660	10 225	1 805 466

Fördelning av lönekostnader budgetåret 1986/87 (1 000-tal kr.)

Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	1 318 200
Arbetsmarknadsutbildning	1 200
Ami-organisationen	369 800
Arbetsmarknadsinformation m. fl.	8 000
Anställda med lönebidrag	121 600
Summa	1 818 800

Sedan budgetåret 1987/88 ingår arbetsmarknadsverket i en försöksverksamhet med s.k. ramanslag. Anslaget B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader förs därför upp som ett ramanslag.

Tidigare har medel dels för förläggningpersonal m.m. vid Nordkalottens

AMU-center, dels handläggarkostnaderna för det arbetsmarknadspolitiskt motiverade bilstödet beräknats under detta anslag. För budgetåret 1988/89 har vid medelsberäkningen hänsyn tagits till att löneleden för förläggningsspersonal m.m. vid Nordkalottens AMU-center kommer att bestridas från anslaget B 3. Arbetsmarknadsutbildning och till att ansvaret för det arbetsmarknadspolitiskt motiverade bilstödet flyttas till annan huvudman än AMV. Vidare kommer från nästa budgetår medel för handledarinsatser för ungdomslag, som innevarande budgetår tas upp som egen budgetpost under anslaget, att i stället anvisas tillsammans med övriga löneled i detta anslag.

AU 1987/88:11

Arbetsmarknadsverkets organisation m.m.

Arbetsmarknadsverket har – som redovisats i ett tidigare avsnitt – under de senaste åren genomgått en genomgripande omorganisation som syftar till anpassa de olika verksamhetsdelarna till de principer som utgör grunden för det s.k. serviceprogrammet. Bl.a. har en omfattande översyn gjorts av arbetsförmedlingens lokala organisation och arbetsformer.

Frågor om *arbetsmarknadsverkets organisation m.m.* behandlas i två motioner. I centerpartiets kommittémotion 1987/88:A265 anfördes bl.a. att den påbörjade decentraliseringen av AMS bör fortsätta. Antalet anställda på centrala AMS och i viss mån på länsarbetsnämnderna går att minska med 200 tjänster. Motionärerna framhåller vidare att arbetsförmedlingen bör aktivt och kontinuerligt undersöka vilka arbeten som finns att tillgå och inte enbart vara mottagare av de arbeten som anmäls. I motion 1987/88:A238 av Kjell-Arne Welin och Margitta Edgren (fp) föreslås att resurser bör föras över från länsarbetsnämnderna till arbetsförmedlingarna. Liknande synpunkter förs fram i motion 1987/88:A203 (m).

Utskottet vill framhålla att förändringsarbetet inom arbetsmarknadsverket har skapat förutsättningar för en större effektivitet i verksamheten och en förbättrad service till arbetsförmedlingens kunder. Decentralisering på den centrala nivån till regionerna har följts upp på det regionala planet. Ett mycket stort antal, ca 500 tjänster, beräknats härigenom ha frigjorts för den platsförmedlande verksamheten. Utskottet anser för sin del att man därmed uppnått ett mycket positivt resultat av förändringsarbetet. Huruvida man kan gå vidare med en ytterligare neddragning av personalresurserna centralt är det svårt för utskottet att ha en bestämd uppfattning om. Motionen ger i vart fall inget underlag för att så skulle vara möjligt i nuläget.

På sätt som anförts i motion A265 om en aktiv arbetsförmedling är ett viktigt led i förmedlingens arbete att kontinuerligt hålla kontakt med bl.a. företagen. Arbetsplatsförmedlarna gör t.ex. numera regelbundna besök ute på arbetsplatserna.

Med hänvisning till vad som ovan anförts om förändringsarbetet inom arbetsmarknadsverket avstyrker utskottet de i sammanhanget upptagna motionerna i aktuella delar.

Utskottet övergår härfter till att ta upp frågan rörande *sammansättningen av AMS styrelse m.m.* I motion 1987/88:A203 (m) föreslås att sammansättningen av AMS styrelse bör ändras.

I motionen anförts att parterna på arbetsmarknaden i dag dominerar AMS styrelse vilket visat sig medföra problem i flera avseenden. Parternas möjligheter att utöva inflytande och bidra med kunskaper och erfarenheter kan tryggas på annat sätt än genom direkt styrelserepresentation.

Utskottet erinrar först om att arbetsmarknadsparterna alltsedan AMS tillkomst varit representerade i styrelsen. Utskottet har tidigare (bl.a. AU 1986/87:11 s. 43–44) framfört den principiella uppfattningen att parterna på arbetsmarknaden bör vara företrädare i styrelsen. Detta bl.a. därför att det visat sig vara en klar fördel att styrelsens sammansättning återspeglar trepartssamverkan mellan staten och arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna. Utskottet vidhåller denna uppfattning, varför motion A203 avstyrks i föreliggande del.

Arbetsförmedlingens personalresurser m.m.

Arbetsförmedlingens resurser har under åren byggts ut såväl personellt som tekniskt för att möta de olika behoven på arbetsmarknaden. Innevarande budgetår har arbetsförmedlingen tillförts 250 nya tjänster (AU 1986/87:11 s. 44–45).

I propositionen anförts om *personalresurserna vid arbetsförmedlingen* att överväganden om ytterligare personalförstärkningar får göras först sedan en utvärdering gjorts av effekterna av de 250 nya tjänster som tillkommit under innevarande budgetår.

I motion 1987/88:A219 (fp) anförts att de 250 nya tjänsterna till arbetsförmedlingen bör avskaffas då rationaliseringsarbetet inom arbetsmarknadsverket, genom att tjänster flyttats från centrala administrationen, redan har medfört att förmedlingen tillgodogjorts motsvarande antal tjänster.

Utskottet vill framhålla att det fortgående förändringsarbetet som innebär minskning av personal på det centrala planet och tillskottet av de 250 nya tjänsterna innebär att arbetsförmedlingen i än större utsträckning får möjligheter till ett mer aktivt, utåtriktat förmedlingsarbete. Detta är viktigt för att förmedlingen skall kunna möta de ökande kraven hos såväl företag som sökande. Som tidigare nämnts kommer effekterna av förstärkningen med de 250 tjänsterna att utvärderas. Detta beräknas vara klart i sin första etapp under hösten 1988. Utskottet kan med hänvisning till det anförda inte ställa sig bakom förslaget i motion A219 i aktuell del.

Medelsanvisningen m.m.

I det föregående har utskottet tagit ställning till vad som anförts i propositionen om personal vid arbetsförmedlingarna. Utskottet tillstyrker även vad som i övrigt anförts under anslaget. Det gäller bl.a. kostnader för teknisk utrustning, lokaler och kapitalkostnader.

Till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader föreslås för nästa budgetår 1 900 614 000 kr., varav 1 324,6 milj. kr. för de sammanlagda lönekostnaderna. Vid beräkningen av lönekostnaderna har hänsyn tagits till det långsiktiga besparingsmål som gäller för arbetsmarknadsverket och som för budgetåret 1988/89 innebär en minskning av kostnaderna med 25 milj. kr.

i 1985 års prisläge, vilket motsvarar 29,9 milj. kr. i dagens prisläge. Av löneleden bör enligt propositionen 5 milj. kr. avsättas för tillfälliga förstärkningar av arbetsförmedlingen, medel som bör stå till regeringens förfogande.

Som en konsekvens av förslagen beträffande antalet förmedlingstjänster föreslås i motionerna 1987/88:A219 (fp) och 1987/88:A265 (c) ett med 40 milj. kr. reducerat belopp när det gäller medelsanvisningen i denna del.

Utskottet tillstyrker vad som anförts i propositionen beträffande anvisning av medel till det här aktuella anslaget. De i sammanhanget upptagna motionerna avstyrks i motsvarande delar.

Slutligen tillstyrker utskottet att AMS liksom tidigare hemyndigas att avskriva vissa lånefordringar inom verket.

Arbetsmarknadsservice

1986/87	Utgift	565 723 000
1987/88	Anslag	123 920 000
1988/89	Förslag	130 066 000

Från anslaget betalas service åt arbetssökande i form av reseersättningar och traktamenten i samband med inställelse till arbetsförmedlingen, läkarundersökningar samt tolkhjälp. Vidare betalas kostnader för flyttningsbidrag och inlösen av egna hem m.m. Flyttningsbidrag omfattar bidrag för att underlätta för arbetssökande att söka och anta arbeten utanför hemorten. Från anslagsposten Inlösen av egna hem m.m. betalas utgifterna för att lösa in fastigheter och bostadsrätter från arbetslösa som flyttar av arbetsmarknads-skäl.

	1987/88	Beräknad ändring 1988/89
		Föredraganden
Utredningskostnader	7 920 000	+ 396 000
Flyttningsbidrag	115 000 000	+5 750 000
Inlösen av egna hem m.m.	1 000 000	-
	123 920 000	+6 146 000

Under punkt B 2. (s. 73-75) föreslår regeringen att riksdagen skall till Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag av 130 066 000 kr.

Utredningskostnader

Från denna anslagspost betalas kostnaderna för arbetssökande i vad avser utredning om förutsättningarna för arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering, reseersättningar och traktamenten i samband med inställelse till arbetsförmedlingen, läkarundersökningar och tolkservice.

Medelsbehovet för Utredningskostnader beräknas till 8,3 milj. kr.

Utskottet tillstyrker den begärda medelstilldelningen under denna punkt.

Frågan om återinförande och utvärdering av den förra budgetåret slopade *starthjälpen* har tagits upp i några motioner.

I motion 1987/88:A203 av Carl Bildt m.fl. (m) anføres att den s.k. *starthjälpen* var väsentlig då denna täckte en del av kostnaderna för dem som flyttade till en ny ort och därigenom stimulerade rörligheten. Därför bör AMS ges möjlighet att inom ramen för tillgängliga medel utge *starthjälp*.

I motion 1987/88:A486 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) anføres att slopandet av den s.k. *starthjälpen* har minskat rörligheten på arbetsmarknaden och att *starthjälpen* därför bör återinföras.

Folkpartiet anför i motion 1987/88:A219 att den rörlighetsstimulerande arbetsmarknadspolitiken kan ses som delar av en mer fullständig arbetslöshetsförsäkring än vad enbart kontantbidrag utgör. Tillspetsat kan det därför sägas att arbetslöshetsförsäkringen försämrades när *starthjälpen* slopades förra året. Motionärerna föreslår att regeringen bör presentera en utvärdering av *starthjälpen* och återkomma med förslag till riksdagen om det visar sig att *starthjälpen* hade gynnsamma effekter på rörligheten.

Utskottet vill erinra om att *starthjälpen*, utom för vissa nyckelpersoner, slopades av besparingsskäl och för att möjliggöra en prioritering av regionalpolitiska insatser i budgeten (AU 1986/87:11 s. 48-50). Utskottet anser, i likhet med vad som anfördes förra året, att det inte kan uteslutas att slopandet av *starthjälpen* kan få hämmande effekter för rörligheten på arbetsmarknaden. Effekterna av beslutet om *starthjälpen* förra året kommer att följas uppmärksam. Om åtgärden får negativa konsekvenser för rörligheten utgår utskottet från att regeringen återkommer till riksdagen i frågan.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet de i sammanhanget upptagna motionerna i aktuella delar.

I centermotionen 1987/88:A482 föreslås *nya riktlinjer för flyttningsbidragen m.m.* Motionärerna framhåller att flyttningsbidragen framdeles bör utformas så att de både främjar en bättre regional balans och ytterligare minskar belastningen på statsbudgeten. Arbetsgivarna bör i expansionsorterna svara för kostnaderna vid rekrytering av arbetskraft från utflyttningsorter. Flyttningsbidrag bör därför i framtiden bara utgå vid flyttningar till regionalpolitiskt prioriterade områden. Regeringen bör i kompletteringspropositionen återkomma med förslag till riktlinjer och regler för ett sådant flyttningsbidragssystem och därvid anvisa 25 milj. kr. för återflyttningsbidrag m.m.

Utskottet kan inte biträda förslaget som bl.a. skulle innebära att ersättning för de reella flyttningskostnaderna inte längre skulle kunna utgå vid arbetsmarknadspolitiskt motiverade flyttningar i andra delar av landet än avfolkningsbygder. Ett ökat arbetsgivaransvar för kostnader i samband med flyttning vid rekrytering kan inte uteslutas vid en fortsatt expansion i vissa regioner. Utskottet avstyrker med det anförda motionen i aktuell del.

Utskottet tar härfter upp frågan om *bidraget för medflyttande*. Regeringen föreslår att försöksverksamheten med bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande bör få bedrivas även under budgetåret 1988/89. Det

aviseras att AMS skall ges i uppgift att utvärdera medflyttandebidraget.

AU 1987/88:11

I centerpartiets partimotion 1987/88:A482 anfördes att det är positivt att bidraget skall vara kvar även under nästa budgetår, men att bidragsprocenten till arbetsgivaren bör höjas från nuvarande 50 % till 90 % av den totala lönekostnaden för den anställda under det första året. I motion 1987/88:A 264 av Gunnel Jonäng (c) yrkas dels att bidragsprocenten i medflyttandebidraget höjs till 90 % dels att medflyttandebidraget bör utgå till arbetsgivare inom stödområdet samt i Gävleborgs län med undantag av Gävle. I motionerna 1987/88:A247 av Christer Skoog m.fl. (s) 1987/88:A259 av Karl-Anders Petersson (c) yrkas att medflyttandebidraget skall få utnyttjas även vid arbetsplatser i Blekinge län.

Enligt bestämmelserna om flyttningsbidrag m.m. utgår medflyttandebidrag bl.a. om arbetsplatsen är belägen i Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län eller i en kommun som ingår i stödområde C. Vidare lämnas bidrag på 50 % av den totala lönekostnaden under högst tolv månader. Det var under föregående budgetår som bidragsprocenten höjdes till sin nuvarande nivå och bidragsperioden utsträcktes till ett år.

Utskottet anser inte, med hänsyn till att det ännu är en försöksverksamhet och bidragsvillkoren nyligen har förändrats, att det föreligger några skäl att nu förändra bidragsreglerna. Inte heller bör området inom vilket medflyttandebidrag utgår förändras. Blekinge län bör därför inte komma ifråga för denna bidragsform. Som redovisats ovan kommer för övrigt effekterna av medflyttandebidraget att utvärderas. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till fortsatt försöksverksamhet med det s.k. medflyttandebidraget även under budgetåret 1988/89. De aktuella motionsyrkandena avstyrks därför med hänvisning till vad ovan anförts.

I motion 1987/88:A434 av Sigge Godin (fp) föreslås *särskilda projektmedel till länsarbetsnämnden i Västernorrlands län*. Dessa medel skall användas för att stimulera högskoletekniker att söka anställning vid mindre och medelstora företag i länet. Därmed skulle de nyutbildade teknikerna ges information och kunskaper om västernorrländska företags kapacitet och utvecklingsmöjligheter samtidigt som teknikerna kan tillföra det tekniska kunnande som är en förutsättning för att särskilt de små och medelstora företagen skall kunna utvecklas positivt.

Utskottet delar motionärens uppfattning när det gäller betydelsen av teknikspridning i de små och medelstora företagen i Norrland. Här har också tillkomsten av den tekniska högskolan i Luleå visat sig fylla en viktig funktion.

Som framhålls i motionen har en försöksverksamhet sedan en tid pågått vid länsarbetsnämnden i Luleå i syfte att åstadkomma en bättre introduktion och praktik ute på företagen för studerande vid tekniska högskolan i Luleå. Utskottet är inte berett förorda att liknande försök görs i andra län. Resultatet av verksamheten i Norrbotten bör först utvärderas innan ställning tas till en eventuell utvidgning till andra Norrlandslän.

Utskottet vill slutligen erinra om att de tekniker som det här är fråga om är sådana nyckelpersoner som kan beviljas starthjälp för att tillträda anställningar i de delar av Norrland som avses i motionen. Rekryteringen av dem

bör också främjas av bidraget vid anställning av medflyttande. I den mån sådana åtgärder inte räcker bör den form av teknikspridning som det här gäller – under förutsättning att den bedöms vara angelägen – liksom andra särskilda teknikspridningsåtgärder finansieras över de regionalpolitiska medlen under industridepartementets huvudtitel. Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet motionen.

AU 1987/88:11

Medelsanvisningen

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1988/89 har beräknats till 130 066 000 kr.

Centerpartiets förslag beträffande flyttningsbidragen i motion 1987/88:A 482 innebär att anslaget bör räknas ned med 90 milj. kr.

Utskottet tillstyrker vad som anförs i propositionen beträffande anvisning av medel till det aktuella anslaget. Den i sammanhanget upptagna motionen avstyrks i motsvarande del.

Arbetsmarknadsutbildning

1986/87	Utgift	2 866 609 000	Reservation	167 156 000
1987/88	Anslag	2 500 000 000 ¹		
1988/89	Förslag	2 644 398 000		

¹Härtill kommer 40 milj. kr. enligt tilläggsbudget I (AU 1987/88:12).

Från anslaget betalas utgifterna för upphandling av särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning, bidrag till utbildning i företag, yrkesförberedande praktik inom försvaret, elevsocial verksamhet inom AMU-gruppen samt för AMS boendeservice till deltagare i arbetsmarknadsutbildning. Utbildningsbidrag till deltagare i arbetsmarknadsutbildning finansieras dels genom arbetsgivaravgifter, dels över anslaget B 4. Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag.

Arbetsmarknadsutbildning är sådan utbildning som en person genomgår av arbetsmarknadsskäl och till vilken bidrag beviljas av arbetsförmedlingen. Det kan vara utbildning för personer som är eller riskerar att bli arbetslösa och som uppbär utbildningsbidrag under utbildning vid särskilt anordnade kurser eller i det reguljära utbildningsväsendet, eller utbildning av anställda för vilka bidrag från arbetsmarknadsverket utgår till arbetsgivaren.

	1987/88	Beräknad ändring 1988/89
		Föredraganden
Särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning	2 284 800 000	+ 68 830 000
Bidrag för utbildning i företag m. m.	132 000 000 ¹	+ 71 000 000
Yrkesförberedande praktik inom försvaret	30 000 000	
Elevsocial verksamhet	53 200 000	+ 4 568 000
	2 500 000 000 ¹	+144 398 000

Anslagsposten Särskild anordnad arbetsmarknadsutbildning avser kostnader för sådan utbildning som länsarbetsnämnderna upphandlar från såväl AMU-gruppen som från bl.a. komvux, högskola, folkhögskola, studieförbund eller företag. Bestämmelser om särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning inkl. elevsocial verksamhet och boendeservice finns i förordningen (1987:406) om arbetsmarknadsutbildning.

Anslagsposten Bidrag för utbildning i företag m.m. avser kostnader för bidrag enligt förordningen (1984:518, omtryckt 1987:514) om bidrag till sådan utbildning.

Försöksverksamhet med yrkesförberedande praktik inom det militära försvaret för arbetslösa ungdomar bedrivs som arbetsmarknadsutbildning efter särskilda föreskrifter från regeringen.

Elevsocial verksamhet avser hälsovård och kurativt stöd som AMU-organisationen tillhandahåller deltagare i AMU-kurser. Vidare avser den arbetsmarknadsmyndigheternas ansvar att ordna förläggning för dem som deltar i arbetsmarknadsutbildning utanför hemorten. Det senare omfattar deltagare i såväl särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning som den som uppbär utbildningsbidrag för studier inom det reguljära utbildningsväsendet.

Arbetsmarknadsutbildningens allmänna inriktning m.m.

I propositionen framhålls att arbetsmarknadsutbildningen är ett aktivt instrument som förbättrar de sökandes möjligheter att erhålla arbete, underlättar strukturförändringar och förbättrar produktionförutsättningarna. Teknikutvecklingen och därmed förändrade kompetenskrav i arbetslivet tillsammans med förändringar i arbetskraftens åldersstruktur ställer höga krav på utbildningsinsatser både för de redan anställda i företagen och för de arbetssökande.

Under budgetåret 1986/87 deltog 118 000 personer i arbetsmarknadsutbildning varav drygt 69 000 i den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen. Kvinnorna utgjorde 45 % av deltagarna i utbildningen exkl. företagsutbildningen. Det framhålls som angeläget att kvinnornas andel av arbetsmarknadsutbildningen anpassas till en nivå som bättre svarar mot deras andel av arbetslösheten. Arbetsmarknadsutbildningen bör dessutom utnyttjas för att stödja ungdomar i åldern 20–24 år med bristfällig eller mindre efterfrågad yrkesutbildning.

Mot denna bakgrund föreslås i propositionen att arbetsmarknadsutbildningen bör bibehållas på hög nivå. Det beräknas att 123 000 personer kommer att behöva erbjudas arbetsmarknadsutbildning under nästa budgetår, varav merparten för särskilt anordnad utbildning.

Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m.m. behandlas i moderata samlingspartiets partimotion 1987/88:A203. I motionen anförts att kompetensen och kunskaperna hos den enskilde individen är helt avgörande för möjligheterna till framgång på arbetsmarknaden. Individerna i dagens samhälle bör få kontinuerlig och återkommande utbildning för att kunna anpassa sig till förändringar. Arbetsmarknadsutbildning är den mest effektiva metoden att motverka långvarig arbetslöshet. Höga krav på flexibilitet av utbildningen

ställs då denna dels skall motsvara arbetsgivarnas behov, dels motsvara den enskildes intressen och behov. I motionen anförts vidare att arbetsmarknadsverkets nya frihet att upphandla utbildning måste användas till att ge andra utbildningsanordnare än AMU möjligheter att få genomföra arbetsmarknadskurser. Nya vägar för finansiering av AMU:s verksamhet kan öppnas i takt med att den återkommande utbildningen ökar i betydelse.

Utskottet vill först erinra om vad som i ett inledande avsnitt sagts om arbetsmarknadsutbildningens betydelse. Arbetsmarknadsutbildningen kompletterar brister i kompetens hos den enskilde, medverkar till att lösa omställnings- och anpassningsproblem på arbetsmarknaden, samt bidrar till att begränsa arbetslösheten. Den har stor betydelse för att stärka de svaga gruppernas ställning.

Utbildning är en samhällsekonomiskt lönsam åtgärd och bör därför prioriteras bland de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Genom utbildning ges möjlighet att kunna undanröja inflationsdrivande flaskhalsar och att tillgodose behoven av nyckelpersonal. Arbetsmarknadsutbildningen måste därför kunna erbjuda kurser i olika steg för att fylla tomrummen i de vakanskedjor som uppstår på arbetsmarknaden. Inom AMU-gruppen pågår kontinuerligt en sådan inriktning av verksamheten. Det är sålunda angeläget att de arbetslösa som söker ett arbete skall kunna erbjudas en adekvat utbildning inom arbetsmarknadsutbildningen.

Vad gäller frågan om upphandling av utbildning – som tas upp i motion A203 – vill utskottet erinra om att det numera ankommer på länsarbetsnämnderna att sköta upphandlingen när det gäller arbetsmarknadsutbildning. De har då möjlighet att vända sig till andra utbildningsanordnare än AMU-gruppen. Den del av utbildningen som ligger på andra utbildningsanordnare har också ökat, och uppgår under innevarande budgetår till ca 7 %. Länsarbetsnämnderna har för övrigt att beakta såväl kostnads- som kvalitetsaspekter vid valet av utbildningsanordnare.

Med det ovan anförda ställer sig utskottet bakom den inriktning för arbetsmarknadsutbildning som kommer till uttryck i propositionen. Motion A203 avstyrks i aktuell del.

Särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning m.m.

Med särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning avses sådan utbildning som länsarbetsnämnden upphandlar som arbetsmarknadsutbildning oavsett huvudman eller anordnare.

I propositionen beräknas resurserna för en omfattning av verksamheten som motsvarar 78 000 deltagare. Medelsbehovet bedöms uppgå till 2 356,6 milj. kr. Inom en sådan volym bör efterfrågan på såväl grundläggande som kompletterande yrkesutbildning för olika grupper av sökande hos arbetsförmedlingen och arbetsgivarna kunna tillgodoses.

Det framhålls särskilt i propositionen att det är väsentligt att arbetsmarknadsutbildningen är anpassad både till den aktuella efterfrågan på kompetens och till de arbetssökandes behov av yrkesutbildning. Orienterande datautbildning för deltagare i de yrkesinriktade kurserna bör ses som en naturlig del i denna anpassning.

I motion 1987/88:A256 av Charlotte Branting m.fl. (fp) om *behovet av folkhögskolekurser för arbetslösa ungdomar* erinras om att uppemot 50 av landets 125 folkhögskolor under åren 1979–1986 tog emot ca 10 000 ungdomar i kurser för arbetslös ungdom. Sedan de finansiella betingelserna förändrats har kurserna för arbetslösa ungdomar kraftigt minskat vid folkhögskolorna. Motionärerna föreslår att folkhögskolorna får en egen ram för dessa kurser. Regeringen bör återkomma till riksdagen om precisering av behovet. I motionen anges som ett riktmärke 10 000 bidragsveckor. Finansieringen får ske över anslaget Arbetsmarknadsutbildning och torde röra sig om ca 6 milj. kr.

Utskottet vill i likhet med vad som anfördes förra året – AU 1986/87:11 – framhålla att i de allmänna intentionerna rörande arbetsmarknadsutbildningen ingår att folkhögskolorna vid behov skall kunna genomföra kurser för arbetslös ungdom. Det får ankomma på länsarbetsnämnderna att bedöma behovet av sådan utbildning och göra erforderlig upphandling. Länsarbetsnämnderna skall därvid som tidigare nämnts bl.a. beakta såväl kostnads- som kvalitetsaspekter. Med hänvisning härtill avstyrks motion A256 i aktuell del.

I motion 1987/88:A207 av Lennart Brunander och Karl Erik Olsson (c) behandlas *behovet av arbetsmarknadsutbildning för avbytare i jordbruket*. Motionärerna framhåller att det är angeläget att bristyrkesutbildning för jordbrukets avbytarverksamhet startas. Vidare anförts att det är ett krav på att ha praktik för att få gå igenom de avbytar kurser som nu finns. Som anförts i motionen finns det i vissa delar av landet med hög arbetslöshet personer som har intresse för avbyтарыrket men saknar den formella behörigheten eller saknar praktik. En tillräcklig förberedande praktik bör ingå i utbildningen och ur ersättningssynpunkt betraktas som arbetsmarknadsutbildning. Kursen bör då omfatta 40 veckor.

Utskottet är medvetet om de behov som föreligger när det gäller avbytare i jordbruket. Länsarbetsnämnderna anordnar särskilda kurser för denna kategori inom arbetsmarknadsutbildningens ram. Under 1988 planeras kurser för avbytare inom lantbruket på nio orter med en geografisk spridning över landet. Enligt utskottets uppfattning får det ankomma på länsarbetsnämnderna att bedöma om det föreligger ytterligare behov av utbildningskapacitet och förändrat kursinnehåll för utbildning av avbytare inom lantbruket. Utskottet vill slutligen erinra om att en förutsättning för att bevilja arbetsmarknadsutbildning med därtill knutna utbildningsbidrag är att man är arbetslös eller riskerar att bli arbetslös. En ytterligare förutsättning för att få den ökade volymen på utbildningen som motionärerna önskar är att det finns tillräckligt många arbetssökande som är lämpade och intresserade av utbildningen i fråga. Utskottet avstyrker med hänvisning härtill motionen A207 i aktuella delar.

Elevsocial verksamhet

AMS har det ekonomiska ansvaret för den elevsociala verksamheten inom arbetsmarknadsutbildningen. AMU-gruppen svarar dock för hälsovård och kurativt stöd inom verksamheten och AMS för boendeservicen.

En särskild arbetsgrupp har sett över den elevsociala verksamheten. I en

rapport (DsA 1987:5) Kursdeltagarstöd inom arbetsmarknadsutbildningen föreslås att den hälsovårdande och kurativa verksamheten skall bedrivas som uppdragsverksamhet. Vad gäller boendeservicen föreslås att deltagarna i fortsättningen själva skall få betala den faktiska hyreskostnaden. Kompensation får ske genom en höjning av deltagarnas traktamenten.

I propositionen föreslås att rapportens förslag om hälsovård och kurativ verksamhet genomförs. Vad gäller boendeservicen föreslås inga förändringar. För att ytterligare klargöra innebörden av arbetsgruppens förslag har AMS fått i uppdrag att redovisa konsekvenserna av det som föreslagits om boendeservicen. När denna utvärdering är klar under våren 1988 kommer regeringen att ta förnyad ställning till förslaget.

För den elevsociala verksamheten beräknas totalt 57,7 milj. kr., varav 28,5 milj. kr. för upphandling inom AMU-gruppen och 27,9 milj. kr. för AMS boendeservice.

I partimotion 1987/88:A219 (fp) anförts om *boendeservice inom den elevsociala verksamheten* att det som föreslås i ovan nämnda arbetsgrupp om boendeservice skall genomföras fr.o.m. den 1 juli 1988. Detta kommer då att innebära en minskning av anslaget med 27,9 milj. kr.

Utskottet tillstyrker vad som anförts i propositionen om den hälsovårdande och kurativa verksamheten. Som redovisats ovan har AMS fått i uppdrag att i en utvärdering klargöra konsekvenserna av arbetsgruppens förslag om boendeservicen. Denna skall vara klar under våren 1988 varefter regeringen skall pröva frågan på nytt. Motion A219 avstyrks med hänvisning till det anförda i aktuell del.

Arbetsmarknadsutbildning inom det reguljära utbildningsväsendet m.m.

Antalet personer som behöver beviljas utbildningsbidrag för utbildning inom det reguljära skolväsendet eller hos vissa andra utbildningsanordnare under nästa budgetår beräknas till ca 20 000. Här avses bl.a. kvinnors behov av utbildning nära hemorten, flyktingar och vissa handikappade, vilka kan erbjudas lämpliga förberedande utbildningar.

För sådan yrkesförberedande praktik inom försvaret som anordnas för ungdom föreslås oförändrad omfattning – 2 000 ungdomar – till en kostnad av 30 milj. kr.

I motion 1987/88:A204 av Bengt-Ola Rytter m.fl. (s) om *industriinriktad högskoleutbildning som arbetsmarknadsutbildning* anförts att rekryteringsbasen för högre teknisk utbildning skulle breddas väsentligt om industriinriktad högskoleutbildning upp till 120 poäng kunde genomföras som arbetsmarknadsutbildning.

Utskottet vill erinra om att arbetsmarknadsutbildning som högskoleutbildning enligt gällande regler kan bedrivas upp till högst 40 veckor (40 poäng) med inriktning mot sysselsättning i näringslivet. Den får emellertid inte vara en fortsättning eller en avslutning på en tidigare påbörjad eftergymnasial utbildning. Inte heller får den vara en del av en längre sammanhållen eftergymnasial utbildning. Länsarbetsnämnden har dock befogenhet att upphandla högskoleutbildning i särskild ordning. Utskottet är inte berett att förorda en ändrad praxis när det gäller denna utbildning. En viktig aspekt i

detta sammanhang är bl.a. skillnaderna i ekonomiska förutsättningar för en studerande vid högskola och vid AMU. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion A204.

I motion 1987/88:A226 av Nils Carlshamre m.fl. (m) om *utredningsarbetet angående de asylsökandes utbildningsbehov* anföras att varje arbetsförmedling eller länsarbetsnämnd i dag gör utredningar om flyktingars behov av lämplig utbildning eller komplettering till utländsk utbildning. Det bör utredas om inte dessa utredningar bör göras centralt för att uppnå ökad kunskap om att ta till vara olika utländska utbildningar.

Utskottet har inhämtat att AMS inom projektet Kunskapsbanken har utarbetat ett utvecklingsprojekt där utländska yrkesutbildningar m.m. jämförs med motsvarande svenska. Avsikten är att skapa ett system som kan utnyttjas av arbetsförmedlingarna eller länsarbetsnämnderna i hela landet. Inte enbart teoretiska jämförelser utan även praktisk arbetsprövning ingår. AMS arbetar i samråd med universitets- och högskoleämberget, statens invandrarverk, skolöverstyrelsen, lantbruksuniversitetet och socialstyrelsen. Någon utredning av asylsökandes utbildningsbehov görs inte utan endast då det gäller flyktingar och invandrare. Motionen bör med hänvisning till det arbete som sålunda pågår inom arbetsmarknadsverket inte påkalla någon riksdagens åtgärd.

Utskottet ansluter sig i övrigt till vad som anförts i propositionen beträffande arbetsmarknadsutbildning inom det reguljära utbildningsväsendet m.m.

Bidrag till utbildning i företag m.m.

Med bidrag till utbildning i företag avses utbildning som anordnas med stöd av bidrag från AMU i företag. I propositionen föreslås att medel beräknas för 25 000 deltagare mot för innevarande budgetår 15 000 deltagare.

Medelsbehovet för utbildning i företag m.m. för nästa budgetår beräknas i propositionen till 203 milj. kr. Bedömningen utgår från att kostnaden för bidrag vid utbildning i stället för permittering eller uppsägning inte kommer att överstiga 10 milj. kr. samt att 10 milj. kr. avsätts för utbildning inom tekoindustrin. Av de då återstående 183 milj. kr. får högst 20 % utnyttjas för bidrag till offentliga arbetsgivare. De korttidsutbildade kvinnorna bör ägnas särskild uppmärksamhet vid denna utbildning.

I partimotion 1987/88:A225 (vpk) om *utbildning av vårdbiträden inom hemtjänsten* föreslås att det skall utgå statligt stöd till särskilt anordnad utbildning genom länsarbetsnämnderna. I motionen framhålls att det beräknade behovet av vårdbiträden inte täcks genom det antal elever som genomgår gymnasieskolans sociala servicelinje. Därför måste andra än ungdomar rekryteras. Därvid är den första förutsättningen att lön utgår under utbildningstiden.

Utskottet vill erinra om att arbetsmarknadsutbildningen främst är en åtgärd som syftar till att förbättra de arbetslösas möjligheter att få ett arbete. Utbildningens dimensionering och inriktning anpassas till utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden. Denna utbildning skall ses som ett komplement till

den utbildning som bedrivs inom det reguljära utbildningsväsendet. Arbetsmarknadsutbildningen har sålunda inte till uppgift att ta över det ansvar som gymnasieskolan har att tillgodose det långsiktiga behovet av t.ex. vårdbiträden i samhället. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion A225.

I motion 1987/88:A220 av Berit Oscarsson och Hans Rosengren (s) om *breddatautbildning m.m. för korttidsutbildade* anføres dels att särskild uppmärksamhet bör riktas mot de korttidsutbildades behov av breddatautbildning som inbegriper svenska och matematik dels att arbetsmarknadsutbildningen ger de korttidsutbildade baskunskaper så att de kan tillgodogöra sig yrkesutbildningen och utnyttja datatekniken. Motionärerna framhåller att datorer och databaser ställer krav på alla anställdas förmåga att hantera skriftliga uppgifter. I utvärderingar av försöksverksamhet med breddatautbildning för vuxna har det visat sig att de korttidsutbildade behöver djupare och mer aktiva kunskaper i svenska och matematik.

De av motionärerna redovisade problemen är under särskilt övervägande inom regeringskansliet. Redan nu kan dock bidrag inom ramen för utbildning i företag ges till korttidsutbildade för grundläggande datautbildning som även innehåller svenska och matematik. Under budgetåret 1986/87 genomgick drygt 1 900 personer sådan utbildning. Den övervägande delen av dessa var kvinnor. Vid yrkesutbildning inom AMU får deltagare vid behov kompletterande yrkesinriktade baskunskaper. Individens behov av utbildning fastställs i en individuell utbildningsplan. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion A220.

Utskottet ansluter sig i övrigt till vad som anförts i propositionen.

Medelsanvisningen

I propositionen beräknas medel för en utökning av kapaciteten inom arbetsmarknadsutbildningen i förhållande till föregående års budgetproposition med 3 000 personer. För budgetåret 1988/89 beräknas att de totala utgifterna under anslaget kommer att uppgå till 2 644 milj. kr., varav 2 353,6 milj. kr. för upphandling av särskild anordnad arbetsmarknadsutbildning, 203 milj. kr. för bidrag till utbildning i företag m.m., 30 milj. kr. för yrkesförberedande praktik inom försvaret och 57,7 milj. kr. för den elevsociala verksamheten.

Utskottet har tidigare i framställningen avstyrkt förslaget i folkpartiets partimotion 1987/88:A219 om AMS kostnader för boendeservicen i den elevsociala verksamheten. I konsekvens härmed avvisar utskottet förslaget i samma motion om minskning – med 27,9 milj. kr. – av de av regeringen föreslagna medlen till elevsocial verksamhet. Den aktuella motionen bör därför avslås beträffande medelsanvisningen.

Av den tidigare framställningen framgår att utskottet tillstyrkt den omfattning m.m. av arbetsmarknadsutbildningen som föreslås i propositionen. Den begärda medelstilldelningen för budgetåret 1988/89 om 2 644 milj. kr. bör därför bifallas av riksdagen.

1986/87	Utgift	2 958 776 000	Reservation	1 558 533 000
1987/88	Anslag	2 504 500 000		
1988/89	Förslag	2 410 500 000		

Från anslaget betalas utgifter för de sysselsättningsskapande åtgärderna Beredskapsarbeten, Åtgärder för långtidsarbetslösa, Rekryteringsstöd för svårplacerade, Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet, Industribeställningar, Strukturstöd för byggarbetsmarknaden, Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder och Nordiska handlingsplanen. Av medel beräknade för beredskapsarbeten disponerar regeringen viss del under anslagsposten Särskilda medel.

Regeringen har i budgetpropositionen under punkt B 5. (s. 81-89) föreslagit riksdagen att

1. godkänna att statsbidrag till beredskapsarbeten alltid skall utgå enligt bidragsreglerna för beredskapsarbeten,
2. till Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 2 410 500 000 kr.

	1987/88	Beräknad ändring 1988/89
		Föredraganden
Beredskapsarbeten ¹	1 724 000 000	-114 000 000
Åtgärder för långtidsarbetslösa	350 000 000	+ 20 000 000
Rekryteringsstöd för svårplacerade	160 000 000	+ 6 000 000
Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet	90 000 000	+ 4 000 000
Industribeställningar	15 000 000	-
Strukturstöd för bygg- arbetsmarknaden	50 000 000	- 10 000 000
Försöksverksamhet med syssel- sättningsskapande åtgärder	15 000 000	-
Nordiska handlingsplanen	500 000	-
Särskilda medel ¹	100 000 000	-
Summa	2 504 500 000	- 94 000 000

¹ Anslagsposterna Beredskapsarbeten och Särskilda medel måste räknas ihop för att få fram medelsbehovet för beredskapsarbeten.

Allmänna frågor

Medlen under anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder är fördelade på olika poster på sätt som framgår av sammanställningen ovan. Enligt anslagsföreskrifterna för AMS under innevarande budgetår har AMS vissa möjligheter att omdisponera medel mellan olika anslagsposter, bl.a. mellan anslagsposten Åtgärder för långtidsarbetslösa och vissa övriga anslagsposter inom anslaget.

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 1987/88:A203 en *ny anslagsteknik för anslaget till Sysselsättningsskapande åtgärder* fr.o.m. kommande budgetår på så sätt att AMS bör tillåtas större flexibilitet att disponera anslaget inom ramen för av riksdagen formulerade mål och generella regler.

Detta skulle ge AMS ledning större förutsättningar att effektivisera arbetsmarknadsverket. Enligt moderata samlingspartiets uppfattning är beredskapsarbete inte något kraftfullt instrument trots att det kan vara viktigt för att bevara människors förmåga att fungera på arbetsmarknaden. Satsningen på beredskapsarbeten bör sålunda begränsas till förmån för andra metoder som underlättar för de arbetslösa att få reguljärt arbete i näringslivet. Huvuddelen av resurserna inom anslaget bör därför inriktas mot denna sektor på arbetsmarknaden.

Även Alf Svensson (c) förordar i motion 1987/88:A250 att AMS får ökade möjligheter att själv omdisponera anslagsmedlen. Därmed ökar flexibiliteten enligt motionären och AMS kan snabbare och mer resolut vidta åtgärder vid behov utan att anslagsfördelningen mellan olika konton begränsar handlingsfriheten.

I motion 1987/88:A253 av Wivi-Anne Cederqvist m.fl. (s) föreslås – mot bakgrund av arbetsmarknadssituationen i Gävleborgs län – att man inom länet får bedriva försöksverksamhet med en total delegering av medelsanvändningen för olika arbetsmarknadspolitiska insatser. Motionärerna anför vidare att det bör vara möjligt för länen och arbetsmarknadsverket att överföra resurser från beredskapsarbeten till arbetsmarknadsutbildning om detta skulle visa sig ändamålsenligt. Med hänsyn till att Gävleborgs län har en låg utbildningsnivå måste resurserna för arbetsmarknadsutbildning i länet öka enligt motionärerna. Vidare krävs i motionen att definitionen av långtidsarbetslöshet utvidgas.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är viktigt med en fortsatt effektivisering inom arbetsmarknadspolitiken. En viktig förutsättning härför är att medelsarsenalen kan användas på ett flexibelt sätt. Förslaget att AMS skulle svara för ett enda sammanhållet anslag för de sysselsättningsskapande åtgärderna förutsätter emellertid en långtgående målstyrning och resultatanalys som i dag inte finns. Arbete i denna riktning pågår inom AMS. De nu gällande reglerna för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder ger verket möjligheter att inom givna ramar pröva olika vägar för att uppnå en god effektivitet i verksamheten. Utskottet vill särskilt peka på att medel under anslagsposten Åtgärder för långtidsarbetslösa kan utnyttjas för såväl sysselsättningsskapande åtgärder som för arbetsmarknadsutbildning.

Den organisatoriska och geografiska decentralisering som under flera år pågått inom arbetsmarknadsmyndigheterna är en faktor som befrämjar ett regionalt synsätt i enlighet med önskemålen i motion A253. I detta sammanhang vill utskottet även erinra om vad arbetsmarknadsministern anför i budgetpropositionen om vikten av att AMS vid fördelningen av anslagsmedel till länsarbetsnämnderna beaktar behovet av att behålla medel för AMS disposition centralt. Orsaken till detta är att det är nödvändigt att AMS håller vissa reserver för att kunna möta hastigt uppkomna problem lokalt och regionalt under hela budgetåret. Utskottet är med hänsyn till det anförda inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av ovannämnda motioner utan avstyrker A203 och A250 i här aktuella delar samt A253.

Ett återinförande av de statliga projekteringsbidragen föreslås i motion 1986/87:A254 av Wivi-Anne Cederqvist m.fl. (s). Motionärerna framhåller att de senaste årens insatser har tårt framför allt på kommunernas objektre-

serv, som nu sägs vara alltför liten. Kommunernas ekonomi begränsar dock möjligheterna att bygga upp en ny reserv av angelägna byggnadsprojekt. På grund av samhällsintresset är det rimligt att statsbidrag ges för projektering av lämplig objektreserv.

Såsom utskottet även tidigare år redogjort för slopades projekteringsbidraget i början av 1980-talet av statsfinansiella skäl och med hänsyn till att det bedömdes ha en begränsad betydelse för projekteringsverksamheten. Härtill kommer att om ett objekt antas till beredskapsarbete får projekteringskostnaden räknas in bland de kostnader för vilka statsbidrag utgår. Med hänvisning till det anförda samt mot bakgrund av ambitionen att hålla nere de offentliga utgifterna avstyrker utskottet motion A254 i denna del.

I samma motion föreslås vidare *åtgärds paket med lämpliga beredskapsobjekt* i områden där man vet att det kommer att behövas beredskapsinsatser under många år. Genomförandet av dessa paket skulle garanteras genom att pengar ställs till förfogande under en längre period. Därigenom förenklas framtagande av objekt på områden som kulturminnesvård, turism, skogsbruk m.m.

Utskottet vill i detta sammanhang anföra att beredskapsarbeten till sin natur är tillfälliga. Motionens förslag om långsiktigt pågående beredskapsarbeten strider mot denna grundprincip. Det kan också erinras om att syftet med beredskapsarbeten är att ge arbete åt arbetslösa, inte att utgöra en basresurs för samhällsutbyggnaden. Självfallet bör dock arbetsmarknadsmyndigheterna vid objektvalen i största möjliga omfattning ta hänsyn till den långsiktiga planeringen hos kommuner och andra huvudmän. På grund av det anförda avstyrker utskottet motion A254 även på denna punkt.

Beredskapsarbeten

Posten beredskapsarbeten omfattar statliga beredskapsarbeten samt statsbidrag till kommunala och enskilda beredskapsarbeten. Beredskapsarbeten syftar till att motverka arbetslöshet till följd av säsong- och konjunkturedgång eller när arbetstillgången av andra skäl är otillräcklig. Vidare ges sysselsättning åt äldre, lokalt bunden eller handikappad arbetskraft, som har svårigheter att få arbete på öppna marknaden även i goda konjunkturer.

De under innevarande budgetår anvisade medlen för beredskapsarbeten – 1 724 milj. kr. – motsvarar enligt AMS 2,8 miljoner dagsverken. Detta är, enligt AMS, en nivå som ligger under nivån för ett s.k. normalår.

Beträffande *statsbidragsbestämmelserna* föreslås en *regelförändring* som innebär att *bidrag till beredskapsarbete* alltid skall utgå enligt reglerna för beredskapsarbete och inte, vilket nu är möjligt, i enlighet med andra författningars bidragsnivå, som i vissa fall är högre. Denna regelförändring beräknas medföra en minskning av kostnaderna för beredskapsarbeten med 50 milj. kr.

Wivi-Anne Cederqvist m.fl. (s) anser i motion 1987/88:A211 att de nuvarande reglerna för statsbidrag till beredskapsarbeten bör bibehållas. Bakgrunden är att förordningen (1981:447) om statsbidrag till kulturhistoriskt värdefull bebyggelse stadgar att statsbidrag kan utgå med 90% eller 50% av de överkostnader som uppstår i samband med vård av aktuellt objekt. I motionen anføres att riksantikvarieämbetet disponerar helt otillräck-

liga resurser för denna verksamhet. Genom att arbetet har kunnat utföras som beredskapsarbete har en kulturinsats kunnat göras även om omfattningen de senaste åren varit låg med hänsyn till arbetsmarknadsläget. Enligt motionärerna innebär förslaget i budgetpropositionen – statsbidrag i enlighet med reglerna för beredskapsarbeten – att möjligheterna att bevara värdefulla kulturminnesmärken minskar.

Enligt utskottets mening bör man dra en klar skiljelinje mellan förordningen om beredskapsarbete och andra förordningar. Beredskapsarbete är arbete som anordnas för arbetslösa, vilket är reglerat med vissa bidragsbestämmelser. Strävan är att få till stånd så mycket sysselsättning som möjligt för de insatta resurserna. Angelägenheten inom olika samhällsområden bör däremot inte tillåtas styra verksamheten med beredskapsarbete. För statsbidrag till kulturhistoriskt värdefull bebyggelse föreligger annan bakgrund och andra bidragsbestämmelser. Utskottet anser att förslaget i budgetpropositionen innebär fördelar därigenom att statsmakernas engagemang på olika anslagsområden förtydligas. Utskottet avstyrker därmed motion A211 och tillstyrker regeringens förslag i aktuell del.

I motion 1987/88:A223 av moderata samlingspartiet anförs att *utnyttjande av AMS-medel inom kulturområdet* utgör en betydande del av insatserna för kulturminnesvården. Detta leder till ryckighet och osäkerhet i anslagsgivningen. Regeringen bör därför i fortsättningen överföra en del av dessa medel till riksantikvarieämbetet som ett särskilt anslag.

Likartade motionsförslag har behandlats av utskottet såväl under föregående budgetår som tidigare. Utskottet har förståelse för de problem som kan uppstå för kulturminnesvården på grund av osäkerheten i anslagsgivningen. Liksom tidigare vill dock utskottet hävda att utnyttjandet av de arbetsmarknadspolitiska resurserna bör bedömas utifrån arbetsmarknadssynpunkter och inte användas som basresurs för olika angelägna samhällsområden. Beredskapsarbete är till sin natur tillfälligt och vänder sig främst till de arbetslösa, som skall stå till arbetsmarknadens förfogande även under den tid som de omfattas av åtgärderna. Kulturminnesvårdsarbeten har dock ofta visat sig vara lämpliga som beredskapsarbete, varför resurserna bör kunna användas även på detta område. När behovet av beredskapsarbeten har minskat i takt med de senaste årens förbättringar i sysselsättningsläget har självfallet problem uppstått för kulturminnesvården, inte minst i Stockholms län där neddragningen av beredskapsarbeten varit särskilt stor. Utskottet bekräftar därför sin tidigare uppfattning att det är angeläget att natur- och kulturminnesvården blir mindre beroende än hittills av de arbetsmarknadspolitiska medlen. Regeringen har i dagarna lagt fram förslag till särskilda åtgärder i fråga om kulturmiljövården (prop. 1987/88:104). Med hänvisning till det anförda avstyrks motion A223.

I motion 1987/88:A215 av Sylvia Pettersson m. fl. (s) föreslås en *översyn av reglerna för sysselsättningsskapande åtgärder*. Enligt motionärerna är reglerna för beredskapsarbete inte alltid så väl anpassade för kultursektorn, varför vissa problem kan uppstå beträffande beredskapsanställningens omfattning och utformning. Mot bakgrunden av den höga arbetslösheten bland kulturarbetarna bör regeringen låta göra en översyn av reglerna för sysselsättningsskapande åtgärder, bl.a. med hänsyn till situationen för kulturarbetare.

Utskottet vill erinra om att den höga arbetslösheten bland kulturarbetarna motiverat att bidragsbeloppet för de beslutade beredskapsarbetena inom kultursektorn under innevarande budgetår uppgår till drygt 35 milj. kr, vilket kan jämföras med 15 milj. kr budgetåret 1985/86. Enligt det arbetsmarknadspolitiska programmet för kulturområdet (Arbetsmarknadsstyrelsen 1986) har flera åtgärder införts som syftar till att bättre utnyttja de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för kulturarbetarna samt att nedbringa arbetslösheten bland dem. Nyligen har organiserats en s.k. kulturarbetsförmedling med regionkontor runt om i landet. Vid AMS finns numera en kulturarbetsdirektör och för övergripande frågor finns en kulturarbetsdelegation. Kulturarbetarnas situation får genom dessa åtgärder en ökad uppmärksamhet. Med hänsyn till det anförda är utskottet inte berett att förorda en översyn av reglerna för beredskapsarbete med hänsyn till kulturarbetarnas behov. Motion A215 avstyrks sålunda.

Folkpartiet föreslår i motion 1987/88:A219 *sänkt grundbidrag vid beredskapsarbeten*. Enligt folkpartiet är beredskapsarbeten en kostnadskrävande men nödvändig del av arbetsmarknadspolitiken. Med tanke på de knappa resurserna och det för närvarande gynnsamma arbetsmarknadsläget föreslås att det med statsmedel finansierade grundbidraget minskas till högst 50% av lönekostnaderna utom i stödområdena A och B. De möjliga besparingarna bör bl.a. ge utrymme för en ökad satsning på arbetstillfällen till handikappade.

Utskottet erinrar om att grundbidraget i normalfallet har sänkts från 70 till 60% fr.o.m. innevarande budgetår (prop. 1986/87:100, bil. 12, AU 1986/87:11, rskr. 139). Den ytterligare sänkning till 50% som folkpartiet – i likhet med föregående budgetår – föreslagit kan utskottet inte biträda med hänsyn till den intresseavvägning som här måste göras mellan stödbehov och besparingssynpunkter. Vad nu anförts leder till att utskottet avstyrker motion A219 i aktuell del.

I motion 1987/88:A206 av Martin Segerstedt m.fl. (s) föreslås att personer i *skogliga beredskapsarbeten erhjuda fastare sysselsättningsformer* inom arbetsmarknadsmyndighetens ram. Enligt motionärerna är det inte rimligt att en stor grupp människor, som ofta är lokalt bundna, år efter år som enda arbetsalternativ får gå till och från beredskapsarbeten i skogen och varva dessa med A-kasseersättning och ibland socialhjälp. Om skogsstyrelsen får tillsvidareanställa sådana personer för att utföra skogsvård på uppdrag av enskilda markägare uppnås fördelar i form av arbetssociala förhållanden, status och trygghet för de enskilda samt förstärkning av glesbygden och ett bättre skogstillstånd. Även företag inom Samhalls ram har i olika län visat intresse att stå som arbetsgivare för skogligt arbete. Finansieringen – utöver en normalkostnad för markägaren – bör ske i likhet med annat offentligt skyddat arbete.

I budgetpropositionen tas frågan om beredskapsarbeten i skogen upp. Det redovisas att ett stort antal skogsarbetare mer eller mindre året runt sysselsätts i beredskapsarbeten hos skogsvårdsstyrelserna. AMS har efter samråd med skogsstyrelsen föreslagit att ett antal av dessa skogsarbetare skall anställas direkt hos skogsvårdsstyrelserna och att medel härför anvisas över anslaget C6. Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare.

Enligt arbetsmarknadsministrernas bedömning måste emellertid ytterligare utredningar och överväganden göras i denna fråga innan ett eventuellt förslag kan läggas fram.

Utskottet är med hänsyn till det anförda och med hänsyn till att frågan för närvarande utreds inom regeringskansliet inte berett att föreslå någon ändring med anledning av motion A206 utan avstyrker denna.

Behovet av beredskapsarbete under kommande budgetår bedöms enligt budgetpropositionen till totalt 3,2 miljoner dagsverken. AMS uppfattning att det går att fastställa en s.k. normalnivå för omfattningen av beredskapsarbeten delas inte av arbetsmarknadsministern. Behovet måste i stället varje år fastställas utifrån de särskilda förutsättningar som då råder. Kostnaden för 3,2 miljoner dagsverken beräknas till 1 710 milj. kr., av vilket belopp 100 milj. kr. bör stå till regeringens disposition för särskilda insatser av sysselsättningsskapande åtgärder. Under budgetåret 1986/87 uppgick andelen investeringsinriktade beredskapsarbeten till ca 8 %. Ambitionen bör vara att bibehålla denna andel i stort sett oförändrad även under budgetåret 1988/89.

Utskottet har ingen invändning mot de i propositionen redovisade bedömningarna beträffande verksamhetens omfattning under nästa budgetår. Regeringen har möjlighet att återkomma till riksdagen med förslag om ytterligare insatser eller utnyttja finansfullmakten om behovet av insatser blir större än väntat.

Åtgärder för långtidsarbetslösa

Posten åtgärder för långtidsarbetslösa inbegriper olika medel såsom arbetsmarknadsutbildning och vissa sysselsättningsskapande åtgärder (beredskapsarbete, rekryteringsstöd och starta-eget-bidrag) vilka är särskilt riktade till långtidsarbetslösa.

För budgetåret 1987/88 disponerar AMS 350 milj. kr. till åtgärder för långtidsarbetslösa.

Det kan erinras om att rekryteringsstödet under föregående budgetår delades upp i två delar avseende målgrupperna långtidsarbetslösa resp. övriga svarplacerade. Enligt budgetpropositionen är syftet med särskilda medel för riktade insatser mot långtidsarbetslöshet att ge ökad frihet för arbetsförmedlingen i kampen mot långtidsarbetslösheten.

Arbetsmarknadsministern anför att det tidigare målet att minska antalet långtidsarbetslösa till under 25 000 under det första halvåret 1988 nu kan ses i ett nytt perspektiv och att förmedlingen bör eftersträva att till våren 1989 sänka antalet långtidsarbetslösa till under 20 000. Under de därpå följande budgetåren skall antalet minskas ytterligare. Det anföras att det är ytterst angeläget att förmedlingen fullt ut utnyttjar det goda arbetsmarknadsläget som förväntas under år 1988 för att reducera antalet och andelen långtidsarbetslösa.

Eftersom det har visat sig svårt att utnyttja stödet för de långtidsarbetslösa har AMS efter förslag i 1987 års kompletteringsproposition (prop. 1986/87:150, AU 1986/87:19, rskr. 1986/87:354) getts möjlighet att använda beviljade medel även till bl.a. beredskapsarbeten och utbildning för de

långtidsarbetslösa. I propositionen anföras att denna möjlighet skall användas i de fall arbetsförmedlingen ej bedömer att en arbetsplacering är möjlig.

AU 1987/88:11

Enligt budgetpropositionen räknas med ett oförändrat medelsbehov eller 370 milj. kr. efter pris- och löneomräkning.

Med hänvisning till vad ovan anförts biträder utskottet regeringens förslag i denna del.

Rekryteringsstöd för svårplacerade

Rekryteringsstöd för svårplacerade är avsett för arbetssökande som av arbetsförmedlingen bedöms som svårplacerade även om de inte kan räknas som långtidsarbetslösa.

Under innevarande budgetår disponerar AMS 160 milj. kr. för detta stöd, vilket beräknas räcka till ca 600 000 sysselsättningsdagar. Enligt budgetpropositionen beräknas medelsbehovet för budgetåret 1988/89 till 166 milj. kr efter pris- och löneomräkning.

Utskottet har intet att invända mot regeringens förslag i denna del.

Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet

Posten bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet avser bidrag till personer som är 20 år eller äldre för att dessa vid start av eget företag skall klara sin försörjning under ett initialskede. Bidrag lämnas under högst sex månader.

Under innevarande budgetår har 90 milj. kr. anslagits till detta ändamål. Det kan erinras om att starta-eget-bidraget permanentades den 1 juli 1987 varvid bidraget också blev pensionsgrundande. Sedan bidragets tillkomst år 1984 har ca 7300 bidrag utbetalats. Enligt budgetpropositionen innebär detta att en försiktig uppskattning ger vid handen att bortåt 10 000 personer har fått sysselsättning genom denna verksamhet. Drygt en tredjedel av bidragen har utbetalats i glesbygds- och skogslänen.

I motion 1987/88:A207 av Lennart Brünander och Karl Erik Olsson (c) föreslås att *starta-eget-bidraget* skall kunna utgå även till *jordbrukare* som lägger ned eller minskar sin jordbruksrörelse. Förutsättningen att vara berättigad till arbetslöshetsstöd uppfylls i allmänhet inte av jordbrukarna och därför bör reglerna förändras.

Utskottet vill erinra om att starta-eget-bidraget har tillkommit som ett alternativ till reguljär arbetslöshetsersättning, vilken förutsätter att de arbetslösa står till arbetsmarknadens förfogande. Bidrag lämnas med samma belopp som personen annars skulle ha varit berättigad till i form av a-kassa eller kontant arbetsmarknadsstöd, om verksamheten som rörelseidkare inte hade påbörjats. Jordbrukare är liksom andra företagare berättigade till kontant arbetsmarknadsstöd när deras verksamhet i rörelsen har upphört annat än tillfälligt.

Inom ramen för det åtgärdsprogram för Norrlandsjordbruket som trädde i kraft den 1 juli 1987 kan jordbrukare i de sju nordligaste länen få bidrag för att starta verksamhet som kompletterar deras sysselsättning inom jordbruket. Jordbruksutskottet relaterar följande i sitt betänkande JoU 1986/87:26 s. 28 angående åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige:

Utöver de förbättrade finansieringsmöjligheter som tidigare föreslagits behövs enligt jordbruksministern särskilda insatser för att främja tillkomst och utveckling av kombinationsföretag. — — —

Regionalt bör en genomgång göras av dels behovet, dels möjligheterna att utnyttja befintliga arbetsmarknadspolitiska stödformer i de areella näringarna. Härvid bör särskilt understrykas behovet av utbildning och stöd i samband med uppbyggnad och utveckling av kombinerade företag. Försöksvis bör som ett led i stimulans till uppbyggnad av kombinationsföretag starta-eget-bidrag införas för verksamhet som inte är ett naturligt led i jordbruksdriften. Kvinnans situation skall särskilt uppmärksammas i detta sammanhang.

Med hänsyn till det annorlunda syftet för försöksverksamheten med starta-eget-bidrag i Norrlandsjordbruket belastar den inte anslaget Sysselsättnings-skapande åtgärder utan anslag B 8. Särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige (bilaga 11 till budgetpropositionen 1988).

Motionärernas förslag till en generell utvidgning av möjligheterna att få starta-eget-bidrag synes emellertid utskottet tveksamt, bl.a. därför att även andra arbetslösa som av olika anledningar inte har rätt till ersättning från arbetslöshetskassa i vanlig ordning skulle kunna ställa motsvarande krav. En sådan utveckling torde inte vara förenlig med syftet för starta-eget-bidraget. Utskottet är med hänsyn till de nu gjorda påpekandena inte berett att tillmötesgå motionärernas önskemål, utan motion A207 avstyrks i här aktuell del.

Britta Bjelle (fp) föreslår i motion 1987/88:A210 att regeringen skall uppdras att göra en *översyn av möjligheterna att förlänga tiden för starta-eget-bidrag*. Enligt motionärerna är det svårt att få ett nystartat företag att på sex månader bli så inarbetat att det ger inkomster som både täcker företagarens lön och övriga omkostnader i företaget. Bidrag till nystartade företag borde därför kunna beviljas under en tid av ett år.

Utskottet har inhämtat att de uppföljningar som AMS har gjort avseende starta-eget-bidraget visar att 80% av bidragstagarna fortfarande varit verksamma i sina företag ett till två år efter bidragsperiodens slut. Därmed måste enligt utskottets mening bidragsperioden uppfattas som tillräcklig av de flesta som erhåller bidraget. Utskottet vill också peka på de rapporter som tydligt visar att de nya företagarna har stora behov av information, utbildning, fadderverksamhet etc. Nuvarande försöksverksamhet inom arbetsmarknadsverkets ram med informations- och kursverksamhet för nyföretagare är därför ett viktigt led i utvecklingen av starta-eget-bidragets hantering. Med hänvisning till det anförda avstyrks motion A210.

I budgetpropositionen föreslås 94 milj. kr. till bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet, vilket anses kunna räcka till 1700 bidrag.

Utskottet delar regeringens bedömning ifråga om medel till delprogrammet Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet.

Industribeställningar, strukturstöd för arbetsmarknaden m.m.

I budgetpropositionen redovisas kortfattat medelsberäkningen för återstående poster under anslaget.

Industribeställningar avser kostnader för statliga industribeställningar som

läggs ut av sysselsättningsskäl. För industribeställningar beräknas i budgetpropositionen oförändrat 15 milj. kr. för budgetåret 1988/89. Det anförs att om behovet visar sig vara större, bör ytterligare högst 15 milj. kr. få föras över från anslagsposten Beredskapsarbeten till denna anslagspost.

Strukturstöd för byggarbetsmarknaden omfattar stöd för anställning av byggnadsarbetare som är arbetshandikappade eller äldre än 54 år och svårplacerade. Stödet utgår som ett bidrag till lönekostnaderna till de regionala bolag som anställer de arbetslösa byggnadsarbetarna. För innevarande budgetår har riksdagen beviljat 50 milj. kr. vilket beräknas räcka till bidrag för ca 500 byggnadsarbetare. Arbetsmarknadsministern förordar att 40 milj. kr. beviljas för budgetåret 1988/89 och – om det visar sig erforderligt – att ytterligare högst 10 milj. kr. får föras över från anslagsposten Beredskapsarbeten till denna post.

Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder omfattar statsbidrag för projektstöd och sysselsättningsskapande affärsidéer. Medlen har bl.a. använts för försöksverksamheter för kvinnor och ungdomar. I det s.k. KARM-projektet pågår försöksverksamhet över hela landet för att stödja ungdomar som vill starta kooperativ och inom ramen för landsbygdsprojektet Hela Sverige skall leva har medel bl a anvisats för uppbyggnad av telestugor i glesbygden. I budgetpropositionen beräknas för budgetåret 1988/89 medelsbehovet till oförändrat till 15 milj. kr.

Anslagsposten Nordiska handlingsplanen avser försöksverksamhet för ekonomisk utveckling och full sysselsättning inom handlingsplanens ram. Projekten skall godkännas av regeringen. Från anslagsposten får också medel avsättas för projektansvariga inom arbetsmarknadsverket. För budgetåret 1988/89 beräknas i budgetpropositionen oförändrat 0,5 milj. kr. för att möjliggöra arbetsmarknadspolitiska insatser inom ramen för planen.

De under detta avsnitt nämnda anslagsposterna ger inte utskottet anledning till särskilda uttalanden.

Medelsanvisningen

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder anges i propositionen till 2 410 500 000 kr., varav som tidigare redovisats 1 710 milj. kr. beräknats för beredskapsarbeten, 370 milj. kr. för åtgärder för långtidsarbetslösa, 166 milj. kr. för rekryteringsstöd för svårplacerade och 94 milj. kr. för starta-egget-bidraget. Resterande 70,5 milj. kr. avser anslagsposterna industribeställningar, strukturstöd för byggarbetsmarknaden, försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder samt Nordiska handlingsplanen.

Mot bakgrunden av det gynnsamma arbetsmarknadsläget föreslår folkpartiet i motion 1987/88:A219 att det till Sysselsättningsskapande åtgärder anslås 2 110 500 000 kr., dvs ett 300 milj. kr. lägre belopp än regeringsförslaget. Folkpartiet har som framgår av avsnittet Beredskapsarbeten föreslagit regelförändringar som skulle minska kostnaderna för statsbidraget till beredskapsarbete.

Även Börje Hörnlund m.fl. (c) föreslår i kommittémotion 1987/88:A265 att anslaget minskas med 300 milj. kr. Motionärernas bedömning baseras

dels på den rådande goda konjunkturen dels på den stora reservation som föreligger för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder.

I motion 1987/88:A255 av Marianne Andersson och Per-Ola Eriksson (c) föreslås att anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder minskas med 10 milj. kr. för att därigenom möjliggöra att anslaget B6. Särskilda projekt på miljövårdens område enligt budgetpropositionen, bilaga 16, ökas i motsvarande mån. Motionärerna anför att det är nödvändigt med stimulansåtgärder från samhällets sida för att bibehålla de gamla bruksmetoderna på särskilt skyddsvärda områden. Under innevarande budgetår har 10 milj. kr. anslagits till denna verksamhet. Enligt motionärerna bör anslaget åtminstone fördubblas och med hänsyn till att det i stor utsträckning handlar om att skapa sysselsättning åt lokalt bunden arbetskraft bör höjningen tas ur anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder.

Utskottet har i det föregående med avstyrkande av föreliggande motioner i motsvarande delar godtagit regeringens förslag beträffande de olika åtgärdernas omfattning och inriktning samt beträffande ändrade bidragsregler för beredskapsarbetena. Även regeringens beräkning av medelsbehovet under de enskilda posterna har godtagits.

Mot bakgrund av den i motion A265 nämnda reservationen på anslagstiteln har utskottet informerat sig om arbetsmarknadsverkets pågående översyn av ekonomiredovisningen. Utskottet har därvid inhämtat att ett resultat inom ramen för detta arbete varit att den oin-tecknade delen av reservationen på anslaget B 5. visat sig vara större än vad som tidigare beräknats. Av den totala reservationen på 1 549 milj. kr. utgjorde den oin-tecknade delen 550 milj. kr. vilket är 370 milj. kr. mer än som tidigare beräknats. Utan att gå in på de olika orsaker som ligger bakom felbedömningen kan utskottet nu konstatera, dels att regeringen återfört motsvarande medel till statskassan, dels att risken för liknande fel i framtiden minskat avsevärt genom införande av förbättrade ekonomisystem.

Beträffande det i motion A255 nämnda behovet av anslagsförstärkning på miljövårdens område vill utskottet hävda att även om naturvårdsåtgärder ibland kan vara lämpliga sysselsättningsobjekt för t.ex. beredskapsarbete skall inte anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder generellt användas för insatser på andra i och för sig viktiga områden. Med avstyrkande av motionerna A219 och A265 i här aktuella delar samt motion A255 föreslår utskottet att anslaget för nästa budgetår förs upp med det belopp som regeringen har begärt.

Statsbidrag för ungdomslag

1986/87	Utgift	1 469 656 000
1987/88	Anslag	1 140 000 000
1988/89	Förslag	1 004 000 000

Regeringen föreslår under punkt B 6 (s. 89-90) att riksdagen till Statsbidrag för ungdomslag för budgetåret 1988/89 skall anvisa ett förslagsanslag av 1 004 000 000 kr.

Motionsförslag om att ersätta ungdomslagen med andra åtgärder har

behandlats av utskottet i det tidigare avsnittet Åtgärder för ungdomar.

AU 1987/88:11

På uppdrag av regeringen har AMS gjort en uppföljning av arbetshandikappade ungdomar som varit sysselsatta i ungdomslag under tiden oktober 1986 – mars 1987. I propositionen finns en sammanfattning av uppföljningsresultatet.

Verksamheten med ungdomslag har de senaste åren minskat avsevärt. Arbetsmarknadsministern räknar med att i genomsnitt per månad 15 000 ungdomar kommer att vara placerade i ungdomslag under nästa budgetår.

I två motioner föreslås att det anslagsbelopp regeringen begär, 1 004 milj. kr., skall sänkas.

Börje Hörnlund m.fl. (c) förordar sålunda i motion 1987/88:A265 att anslaget minskas med 334 milj. kr. till 670 milj. kr. Motionärerna hänvisar till att AMS i sin anslagsframställning har begärt medel för 10 000 ungdomslagsplatser och för lika många inskolningsplatser. Eftersom målsättningen måste vara att få ungdomar att vinna inträde på den privata arbetsmarknaden biträder motionärerna AMS förslag till platsfördelning. Förevarande anslag kan därmed sänkas. Å andra sidan bör anslaget till inskolningsplatser räknas upp i förhållande till regeringens förslag. Motionärernas yrkande i den delen redovisas i nästföljande anslagspunkt.

Därjämte föreslås av vpk i motion 1987/88:A221 att anslaget sänks till hälften, dvs. till 502 milj. kr., med hänvisning till det tidigare redovisade yrkandet i samma motion om ett nytt särskilt anslag om 4 miljarder kronor till statsbidrag åt kommuner och landsting för att inrätta fasta arbeten.

Utskottet vill för sin del anföra följande.

Ett ökat genomslag för inskolningsplatserna innebär att ungdomslagen avlastas. När man har att ta ställning till nästa budgetårs medelsbehov för ungdomslagen blir det alltså av betydelse i vilken omfattning det går att få fram fler inskolningsplatser. Om detta är meningarna delade. AMS och den aktuella kommittémotionen från centerpartiet utgår från ett genomsnittligt antal av 10 000 inskolningsplatser. Arbetsmarknadsministern räknar med 5 000 platser. Med tanke på att det faktiska platsantalet så sent som vid årsskiftet 1987-1988 endast uppgick till ca 1 300 anser utskottet att arbetsmarknadsministerns bedömning har goda skäl för sig. Detta innebär att behovet av platser i ungdomslag under det kommande budgetåret inte kan väntas minska mer än vad arbetsmarknadsministern har kalkylerat med. I vart fall bör anslagsgivningen utgå från den volym på sysselsättningen i ungdomslag som hon har angett. Ändras förutsättningarna så att man nästa budgetår får fler inskolningsplatser än väntat, vilket i och för sig är önskvärt, och det till följd härav behövs färre ungdomslagsplatser bör medlen under respektive anslag kunna fördelas om utan nämnvärd omgång i samband med någon av de återkommande tilläggsbudgetarna.

Vad häfter beträffar yrkandet i vpk-motionen A221 om att anslaget till ungdomslagen skall sänkas till hälften så får konstateras att yrkandet är avhängigt av den i samma motion föreslagna politiken för arbete åt alla och anslagsgivningen för det ändamålet. Dessa förslag har utskottet avstyrkt i det tidigare riktlinjeavsnittet.

På grund av det nu anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till

medelsanvisning för ungdomslagen och avstyrker motionerna A221 och A265 i de föreliggande delarna. AU 1987/88:11

Statsbidrag till inskolningsplatser

1987/88	Anslag	250 000 000
1988/89	Förslag	250 000 000

Regeringen föreslår under punkt B 7 (s. 90–91) att riksdagen till Statsbidrag till inskolningsplatser för budgetåret 1988/89 skall anvisa ett reservationsanslag av 250 000 000 kr.

Börje Hörnlund m.fl. (c) yrkar i kommittémotion 1987/88:A265 att anslaget höjs till 500 milj. kr. Lars Werner m.fl. (vpk) yrkar å andra sidan i partimotion 1987/88:A221 att anslaget skall sänkas till hälften, 125 milj.kr.

Med hänvisning till framställningen i föregående punkt biträder utskottet regeringens förslag och avstyrker samtidigt de aktuella motionsyrkandena.

Statsbidrag till frivilliga försvarsorganisationer

1986/98	Utgift	8 323 000
1987/88	Anslag	9 000 000
1988/89	Förslag	13 760 000

Regeringen föreslår under punkt B 8 (s. 91) att riksdagen till Statsbidrag till frivilliga försvarsorganisationer för budgetåret 1988/89 skall anvisa ett förslagsanslag av 13 760 000 kr.

Från anslaget betalas utgifter för statsbidrag till frivilliga försvarsorganisationer som är engagerade i utbildning av personal för arbete i krigstid inom totalförsvarets civila del.

Utskottet tillstyrker den begärda medelstillelningen under denna punkt.

Arbetsmarknadsverket: Anskaffning av utrustning

1986/87	Utgift	25 569 000	Reservation	8 127 000
1987/88	Anslag	23 500 000		
1988/89	Förslag	10 000 000		

Regeringen föreslår under punkt B 9 (s. 91–92) att anslaget för budgetåret 1988/89 skall föras upp med 10 000 000 kr.

Från anslaget bekostas arbetsmarknadsverkets utgifter för investeringar i telefonutrustning vid AMS, länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingen. Andra investeringar finansieras över anslaget B 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.

Utskottet tillstyrker den begärda medelstillelningen under denna punkt.

Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna

AU 1987/88:11

1986/87	Utgift	141 557 000
1987/88	Anslag	95 000 000
1988/89	Förslag	71 000 000

Regeringen föreslår under punkt B 10 (s. 92 – 93) att riksdagen skall till Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag av 71 000 000 kr.

Utskottet har i de två senaste årens arbetsmarknadsbetänkanden behandlat frågan att ersätta det förevarande s.k. äldrestödet med annan form av stöd till textil- och konfektionsindustrierna (se AU 1985/86:11 s. 71 – 72 och 1986/87:11 s. 87 – 89). Vid förra årets behandling av frågan uttalade riksdagen att regeringen borde redovisa sina bedömningar i en proposition till hösten 1987. Detta skedde i proposition 1987/88:25, bilaga 14, med industriministern som föredragande. Ärendet bereddes av näringsutskottet (NU 1987/88:12), på vars förslag riksdagen i december instämde i regeringens bedömning att det inte är motiverat att införa utvecklingslån i stället för andra stödformer, däribland äldrestödet. Frågan om stöd till tekoindustrin efter budgetåret 1988/89 får enligt näringsutskottet göras senare utifrån de förutsättningar som då gäller.

För nästa budgetår beräknas medelsbehovet till 71 milj. kr. enligt ett bidragsunderlag som motsvarar högst 3 % av lönekostnaderna för tillverkande personal. Anslaget för innevarande budgetår är beräknat på 4 % av samma lönekostnader. Anslagsberäkningen godtas av utskottet. Det begärda anslaget bör anvisas av riksdagen.

Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten

1986/87	Utgift	6 477 000	Reservation	16 023 000
1987/88	Anslag	37 500 000		
1988/89	Förslag	37 500 000		

Regeringen föreslår under punkt B 11 (s. 93–94) att riksdagen skall till Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 37 500 000 kr.

Anslaget finansierar försök i östra Norrbotten med en friare användning av de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Arbetsmarknadsministern redovisar i motsvarande punkt i budgetpropositionen försökens hittillsvarande inriktning och resultat och föreslår att verksamheten skall fortsätta även under budgetåret 1988/89 med oförändrat anslagsbelopp. Utskottet biträder förslaget.

Åtgärder för deltidsarbetslösa

1987/88	Anslag	60 000 000
1988/89	Förslag	60 000 000

Regeringen föreslår under punkt B 12 (s. 94-95) att riksdagen skall till Åtgärder för deltidsarbetslösa för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 000 kr.

AU 1987/88:11

Anslaget, som är nytt fr.o.m. innevarande budgetår, skall finansiera en försöksverksamhet med arbetsmarknadspolitiska åtgärder riktade till deltidsarbetslösa. I propositionen sägs att det pågår ett omfattande arbete inom arbetsmarknadsverket med att upprätta handlingsplaner för den kommunala sektorn. Ett arbete pågår också inom verket med att få till stånd handlingsplaner inom andra branscher. Syftet med insatserna är att hjälpa deltidsarbetslösa att få den arbetstid de önskar. En redovisning av AMS för erfarenheterna av det arbete som bedrivits kommer inom kort att lämnas till regeringen.

Ingela Mårtensson och Charlotte Branting (båda fp) påtalar i motion 1987/88:A229 att av anslaget hade i januari 1988 använts blott ca 1,7 milj. kr. Mot den bakgrunden anför motionärerna att det inte räcker med att avsätta medel i budgeten. Det gäller att också informera och entusiasmera de parter som berörs så att det faktiskt händer något. *Ofrivilligt deltidsarbete* är oacceptabelt, framhåller motionärerna vidare, och därför är det viktigt att regeringen med kraft verkar för att komma till rätta med dessa problem, som de menar vara i högsta grad en jämställdhetsfråga. De yrkar att riksdagen skall ansluta sig till vad de anfört och delge detta till regeringen.

Den försöksverksamhet och det nya anslag det här gäller tillkom förra året på förslag av regeringen (prop. 1986/87:150 bil. 6, AU 1986/87:19 s. 10-13), sedan regeringen gjort begränsningar i rätten att uppbära arbetslöshetsersättning i samband med deltidsarbete. Ett av skälen till begränsningarna var att då gällande regler underlättade för arbetsgivare, både offentliga och privata, att inrätta deltidsarbeten i vetskaper om att de berörda arbetstagarna ekonomiskt kompenseras av arbetslöshetsersättningarna.

Utskottet anser att det är för tidigt att av den blygsamma medelsåtgången på detta anslag dra några slutsatser om den nya försöksverksamhetens effekter. I stället vill utskottet hävda att det inte gärna kan föreligga några skiljaktiga meningar om behovet att på en bred front angripa problemen med deltidsarbetslösheten. Såsom motionärerna riktigt påpekar är det särskilt de unga kvinnorna som berörs av dessa problem. Med denna uppfattning i den egentliga sakfrågan och med hänvisning till det inledda programarbetet på den kommunala sektorn, där deltidsarbetet är ymnigt förekommande, är det enligt utskottets mening inte behövligt att med ett särskilt riksdagsuttalande ytterligare fästa regeringens uppmärksamhet på de nu diskuterade problemen. Motionen påkallar sålunda inte någon åtgärd från riksdagens sida.

Det av regeringen begärda anslaget, 60 milj. kr., tillstyrks av utskottet.

AMU-gruppen: Uppdragsverksamhet

1986/87	Utgift	0
1987/88	Anslag	1 000
1988/89	Förslag	1 000

Regeringen föreslår under punkt B 13 (s. 95–98) att riksdagen skall till AMU-gruppen: Uppdragsverksamhet för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Den nya organisationen för arbetsmarknadsutbildning, AMU-gruppen, startade den 1 januari 1986. Verksamheten skall bedrivas så att intäkterna täcker uppkommande kostnader. I budgetpropositionen redovisas AMU-styrelsens preliminära resultaträkning för budgetåret 1986/87. För budgetåret 1986/87 redovisas en vinst på ca 4 milj. kr. För innevarande budgetår räknar AMU-gruppen med ett visst underskott. Det bedöms att AMU-gruppen genom fortsatta effektiviseringar kan uppnå besparingar som motsvarar 3 % av de fasta kostnaderna för den utbildningsverksamhet som säljs till arbetsmarknadsverket.

Anslaget bör som regeringen föreslagit anvisas med ett formellt belopp av 1 000 kr.

AMU-gruppen: Bidrag till vissa driftutgifter

1986/87	Utgift	29 500 000	Reservation 0
1987/88	Anslag	25 300 000	
1988/89	Förslag	21 300 000	

Regeringen föreslår under punkt B 14 (s. 98–99) att riksdagen skall till AMU-gruppen: Bidrag till vissa driftutgifter för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 21 300 000 kr.

Från anslaget betalas kostnader dels för utvecklingsarbete, personalutbildning och marknadsföring som föranleds av omorganisationen av arbetsmarknadsutbildningen, dels eventuellt underskott vid Nordkalottens AMU-center. Anslaget skall årligen minskas med 5 milj. kr. när det gäller utvecklingsarbete, personalutbildning och marknadsföring.

Medelsberäkningen i propositionen lämnas av utskottet utan erinran.

AMU-gruppen: Investeringar

I enlighet med regeringens förslag under punkt B 15 (s. 99) bör riksdagen till AMU-gruppen: Investeringar för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.

Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar

1986/87	Utgift	1 000
1987/88	Anslag	1 000
1988/89	Förslag	1 000

I enlighet med regeringens förslag under punkt B 19 (s. 102) bör anslaget som hittills uppföras med endast ett formellt belopp av 1 000 kr.

Inledning

För att komma fram till en uppskattning av antalet arbetshandikappade måste man först klargöra begreppet arbetshandikapp. Här kan utgångspunkten antingen vara att arbetshandikapp är nedsättning av någon funktion (fysisk eller psykisk) orsakad av någon skada. Eller kan utgångspunkten vara förmågan att klara av ett arbete inom det yrke personen har valt. Självklart innebär inte en funktionsnedsättning alltid ett arbetshandikapp eller tvärtom. Ett annat definitionsproblem är att begreppet förutsätter en bestämd gräns mellan arbetshandikappade och icke-arbetshandikappade, medan graden av nedsättning kan variera från noll till hundra procent.¹

I SCB:s levnadsförhållandeundersökningar används begreppet "i hög grad nedsatt arbetsförmåga på grund av långvarig sjukdom" vid intervjuerna. Resultatet av dessa undersökningar är att mellan åren 1975 och 1985 har andelen med nedsatt arbetsförmåga bland befolkningen (16-74 år) minskat för såväl kvinnor som män. År 1985 hade 8,7 % av samtliga nedsatt arbetsförmåga.

Enligt AMS definieras en arbetssökande som arbetshandikappad om han eller hon på grund av fysiskt, psykiskt, intellektuellt eller socialt handikapp har eller förväntas få svårigheter att erhålla eller behålla ett förvärvsarbete.

Under fjärde kvartalet 1987 uppgick antalet arbetshandikappade, inskrivna vid arbetsförmedlingen, till 35 900 personer enligt förmedlingens bedömningssystem. Detta system utgår från en restriktiv bedömning. Utvecklingen sedan år 1980 framgår av följande tabell.

Antal sökande vid arbetsförmedlingen

År	Totalt Antal sökande	Varav arbets- handikappade	Procent arbets- handi- kappade
1980	217 500	27 800	13
1981	278 500	30 300	11
1982	317 800	30 700	10
1983	335 200	30 100	9
1984	319 700	31 000	10
1985	313 400	31 000	10
1986	321 800	32 800	10
1987	315 400	35 900	11
1987 män	125 800	19 200	15
1987 kvinnor	189 600	16 700	9

Källa: AMS

Fördelningen efter handikapp i december månad 1987 visas i följande sammanställning.

¹ Källa: Arbetsmarknadspolitik under omprövning, kap. 8 av professor Eskil Wadensjö. SOU 1984:31

Arbetshandikapp	Procent	
	Män	Kvinnor
Rörelsehinder	38	48
Hjärt-, kärl- och lungsjukdom	5	6
Syn- och hörselskada	5	5
Övriga somatiska arbetshandikapp	16	23
Psykiska handikapp	9	10
Förståndshandikapp	3	3
Socialmedicinska arbetshandikapp	24	6
	100	100

Källa: AMS

I följande tabell redovisas antalet arbetshandikappade i olika anställningsformer och åtgärder under åren 1984–1987. Uppgifterna avser medeltal per månad för sista kvartalet.

Åtgärd	1984	1985	1986	1987
Anställda med lönebidrag och introduktionsbidrag	37 900	39 300	42 100	42 700
Samhall	25 600	27 000	28 000	28 300
Ami	3 300	3 600	3 600	3 500
Beredskapsarbete	6 700	4 200	3 300	3 400
Offentligt skyddat arbete			4 900	5 700
A-utbildning (exkl. företagsutbildning)	9 400	9 200	10 300	12 300
Ungdomslag	1 100	1 100	1 200	1 100
Summa	84 000	84 400	93 400	97 000

Källa: AMS

Av tabellen framgår att antalet arbetshandikappade med lönebidragsanställning och inom Samhallföretagen har ökat kraftigt. Antalet arbetshandikappade i beredskapsarbete har minskat till hälften sammanhängande med övergång till offentligt skyddat arbete. I sammanhanget kan också redovisas att antalet förtidspensionerade totalt uppgick till 328 500 personer, varav förtidspensionerade av arbetsmarknadsskäl till 16 500 personer (december 1986).

Allmänna synpunkter på åtgärder för arbetshandikappade

Enligt budgetpropositionen beräknas utgifterna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för handikappade till 7,8 miljarder kronor för budgetåret 1988/89. Åtgärderna består av bidrag till arbetshjälpmedel, näringshjälp, lönebidrag, yrkesinriktad rehabilitering samt skyddat arbete med statsbidrag till offentliga arbetsgivare och till Stiftelsen Samhall. Målet är att arbetslinjen skall hävdas och förstärkas för att motverka att handikappet leder till långtidsarbetslöshet eller utslagning från arbetsmarknaden.

I propositionen framhålls att de arbetsmarknadspolitiska insatserna för de arbetshandikappade under senare år i hög grad varit inriktade på dem som har svårare funktionsnedsättningar. Föreliggande budgetförslag innebär en fortsatt satsning på dessa grupper genom att arbetsmarknadsinstituten

föreslås få betydande personalförstärkningar, lönebidragsanställningarna beräknas öka även framgent och medlen som anvisas till datorbaserade hjälpmedel föreslås bli fördubblade från 10 till 20 milj.kr.

I propositionen understryks att det är särskilt viktigt att unga handikappade kan ges möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden i stället för att förtidspensioneras. I detta sammanhang informeras om att AMS under hösten 1987 lämnat en första delrapport om den uppsökande verksamheten bland unga förtidspensionerade för att hjälpa dem till arbete. Under det första försöksåret har knappt 1 000-talet ungdomar omfattats av försöksverksamheten som givits rubriken Arbete åt unga handikappade. Bl.a. syftar verksamheten till att utveckla arbetsmetoderna och samverkansformerna mellan skola, arbetsförmedling, försäkringskassa etc.

Den pågående utvecklingen mot minskad institutionsvård är en annan faktor som kommer att innebära att allt större krav ställs på den yrkesinriktade rehabiliteringen och det skyddade arbetet för arbetshandikappade.

I centerpartiets motion 1987/88:A209 framhålls att handikappades tillgång till arbetslivet skall underlättas. Skolan bör tillsammans med de arbetsvårdande myndigheterna underlätta övergången från skola till arbete. Ungdomar med funktionshinder behöver erfarenheter av yrkeslivet som arbetsintroduktion.

Christer Skoog m.fl. (s) framhåller i motion 1987/88:A248 behovet av ökade resurser för arbetsplacering av arbetshandikappade. Enligt motionen begränsas placeringen av arbetshandikappade av de "tak" som finns inom olika delområden. Generellt bör statens resurser för arbetshandikappade styras till regioner med svag och ensidig sysselsättning.

Enligt utskottets uppfattning är det en given utgångspunkt för arbetsmarknadspolitiken att målet om arbete för alla omfattar samtliga som önskar ett arbete, dvs även de arbetshandikappade. Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsinstitutet kan bekräfta att många handikappade som i dag står utanför arbetsmarknaden både vill och kan arbeta. AMS siktar mot en ökad andel arbetshandikappade i arbete eller utbildning de närmaste åren. Detta mål kan – enligt Arbetsmarknadsverkets handikappprogram – nås bl.a. genom att effektivisera organisationen och arbetsmetoderna samt genom att ta tillvara den tekniska utvecklingen.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är viktigt att underlätta inträdet i arbetslivet för unga handikappade. Såsom ovan beskrivits pågår också en brett upplagd försöksverksamhet benämnd Arbete åt unga handikappade. I denna ingår en särskild satsning på att utveckla formerna för arbetsförmedlingens samverkan med skolan när det gäller övergången från skola till arbetsliv för dessa ungdomar. Samtliga län har tillförts medel som möjliggör inrättandet av en tillfällig tjänst som samordningsansvarig för denna verksamhet. I regeringsuppdraget ingår att försöksverksamheten skall utvärderas. Slutligen vill utskottet erinra om att de sysselsättningsskapande åtgärderna för handikappade inte får ses som ett regionalpolitiskt medel, även om de i realiteten i vissa fall kan få också sådana effekter.

Med hänvisning till vad utskottet ovan allmänt anfört beträffande insatserna för de arbetshandikappade på arbetsmarknaden avstyrks motionerna A209 och A248, den förstnämnda i aktuell del.

Tillämpningen av främjandelagen tas upp i fyra motioner. Inledningsvis ges en kortfattad beskrivning av den berörda lagen.

Lagen (1974:13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder, ofta benämnd främjandelagen, innehåller dels regler om varsel vid driftsinskränkning, dels regler om åtgärder för att främja anställning av äldre arbetstagare och arbetstagare med nedsatt arbetsförmåga. AMS är tillsynsmyndighet för frågor som gäller främjandelagens tillämpning och utfärdar riktlinjer för hur arbetet skall bedrivas i samverkan med de centrala parterna på arbetsmarknaden. Det kan i detta sammanhang tilläggas att en ändring i arbetsmiljölagsstiftningen från den 1 januari 1986 har gett arbetsgivaren ett uttalat ansvar för det interna anpassningsarbetet. Arbetsförmedlingen är således inte längre initiativtagare till att bilda anpassningsgrupper utan skyddskommittén. på arbetsplatsen har att verka för att anpassnings- och rehabiliteringsverksamhet bedrivs.

Åtgärderna för att främja anställning av äldre och arbetshandikappade i främjandelagen kan beskrivas som en trappa med ett första trappsteg av frivillig samverkan till ett gradvis ökande av tvång. Utgångspunkten för främjandelagen är samverkan mellan de tre parterna arbetsmarknadsverket, arbetsgivare och fackliga organisationer. Enligt 7 § kan länsarbetsnämnden begära uppgifter av arbetsgivaren om arbetskraftens sammansättning, t.ex. antalet arbetstagare med nedsatt arbetsförmåga. Om samverkan inte kommer till stånd kan länsarbetsnämnden begära överläggning med arbetsgivaren bland annat i frågan om nyanställning av äldre arbetstagare eller arbetstagare med nedsatt arbetsförmåga samt om åtgärder för att främja sådan anställning (8 §). På grundval av överläggningarna kan länsarbetsnämnden meddela arbetsgivaren anvisningar (9§). Om arbetsgivaren undandrar sig att medverka vid överläggningen eller inte följer de meddelade anvisningarna går ärendet vidare till AMS (10 §). Efter det att arbetsgivaren och berörda fackliga organisationer har beretts tillfälle att yttra sig kan AMS kalla till överläggning eller utfärda anvisningar (11§). Följer arbetsgivaren inte de givna anvisningarna kan AMS förordna att arbetsgivaren inte får anställa någon annan arbetstagare än den som arbetsförmedlingen har anvisat eller godkänt (12 §).

Enligt handikappkommittén (Vägar till arbete för handikappade, Ds A 1984:12) har kritik mot tillämpningen av främjandelagen framförts från såväl handikapporganisationerna som de fackliga organisationerna. De försök med tillämpningen av 8 § som gjordes under högkonjunkturen år 1979–1980 gav enligt utredningen resultat. Därefter var arbetsgivarnas rekryteringsbehov så begränsade eller hade sådan inriktning att en extra press på arbetsgivare att anställa handikappade inte ansågs rimlig. Enligt kommitténs mening visade arbetsmarknadssituationen för arbetshandikappade och utfallet av nuvarande främjandelag att mera kraftfulla insatser måste vidtas.

I föreliggande motioner begärs en mer aktiv tillämpning av främjandelagen främst genom att AMS utarbetar sysselsättningsplaner för handikappade. Vänsterpartiet kommunisterna anför i motion 1987/88:A231 att lagen under de år den existerat, med några få undantag, spelat en mycket passiv roll. Uppfattningen att lagen "verkar genom sin existens" förefaller inte ha förankring i verkligheten. Arbetsmarknadssituationen för handikappade har

inte blivit bättre trots att arbetslösheten generellt har gått ner i landet. Motsvarande uppfattningar framförs av Margareta Persson och Sylvia Lindgren (s) i motion 1987/88:A216, av Barbro Sandberg och Margareta Andrén (fp) i motion 1987/88:A230 samt av Karin Israelsson m.fl. (c) i motion 1987/88:A728.

AU 1987/88:11

Utskottet vill beträffande tillämpningen av främjandelagen erinra om förordningen (1987:405) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. I denna ger regeringen riktlinjer för verksamheten i arbetsmarknadsverket. Enligt förordningen skall särskild uppmärksamhet ägnas åt åtgärder för att främja anställning av äldre arbetstagare och arbetstagare med nedsatt arbetsförmåga. Till uppgiften hör även att underlätta för handikappade att behålla ett arbete. Ett led i AMS arbete på detta område är en inom verket nyligen startad översyn av främjandefrågorna. Bland annat undersöks hur dessa frågor skall komma in i det ordinarie rekryteringsarbetet. Ett av undersökningens syften är också att se om arbetssättet behöver kompletteras med andra åtgärder såsom information och utbildning m.m. för att främja de arbetshandikappades sysselsättning. Utskottet vill stryka under vikten av det pågående arbetet och avstyrker med hänvisning till det anförda motionerna A216, A230, A231 samt A728.

I folkpartiets motion 1987/88:A224 pekas på behovet av en *översyn av sambanden mellan lönebidrag, anställning inom Samhall och förtidspension*. Folkpartiet anser att det är alltför vattentäta skott mellan de resurser som disponeras för förtidspensionering resp. för arbetsmarknadspolitiska insatser och att möjligheterna bör vidgas att föra över resurser från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadsåtgärder.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om den av regeringen tillsatta rehabiliteringsberedningen (S 1985:02) vilken väntas lämna förslag på detta område under år 1988. Bland annat behandlas frågan om hur man genom tidiga och aktiva rehabiliteringsåtgärder skall kunna minska belastningen på socialförsäkringssystemet genom att förkorta sjukskrivningstiderna och minska utslagningen. Ett led i detta arbete är att beredningen prövar om sjukpenningen kan användas under en rehabiliteringsperiod med träning på arbetsplatsen. Enligt direktiven är det också viktigt att klarlägga ansvarsförhållandena i rehabiliteringsarbetet eftersom samhällets insatser är uppdelade på en rad olika organ, bl.a. försäkringskassor, landsting, arbetsmarknadsverket och kommuner.

Utskottet vill vidare peka på de intressanta erfarenheter som rapporteras från det s.k. Trelleborgsprojektet inom vilket man prövat nya uppslag i rehabiliteringsarbetet. Detta projekt började i november 1985 och avslutades i juni 1987 och beräknas ha inneburit en besparing på ca 4 milj. kr. per år på färre utbetalda sjukpenningdagar inom Malmöhus försäkringskassa. Projektet har bl.a. betytt att försäkringskassans handläggare i stor utsträckning arbetat ute på arbetsplatserna. Den sjukskrivne kontaktas så tidigt som möjligt för att han eller hon inte skall tappa motivationen att gå tillbaka till arbetet. Försäkringskassetsjänstemännen arbetar sedan tillsammans med de fackliga organisationerna, företaget, läkare och sjukgymnaster samt den sjukskrivne själv för att åstadkomma en återgång till arbetslivet eller annan lösning.

Att den arbetshandikappade får möjlighet att arbeta har också den effekten att det är lönsamt för samhället. Under år 1986 utbetalades totalt ca 330 000 förtidspensioner till en kostnad av 20 miljarder kronor, varav drygt 1,1 miljard avsåg förtidspensioner som beviljats på enbart arbetsmarknads-mässig grund. Som framhållits i motion A224 är det därför angeläget att handikappade i så stor utsträckning som möjligt kan beredas arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Med hänvisning till vad utskottet anfört samt till det pågående arbetet inom rehabiliteringsberedningen m.m. anser utskottet att någon riksdagens åtgärd med anledning av motion A224 inte är påkallad.

Yrkesinriktad rehabilitering

1986/87	Utgift	513 710 000	Reservation	43 625 000
1987/88	Anslag	554 464 000		
1988/89	Förslag	607 083 000		

Från anslaget betalas anordnande och drift av arbetsmarknadsinstitut (Ami) samt metodutveckling, forskning och personalutbildning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen under punkt C 4. (s. 108–110) att riksdagen till Yrkesinriktad rehabilitering för budgetåret 1988/89 skall anvisa ett reservationsanslag av 607 083 000 kr.

I budgetpropositionen anförts att väntetiden för en sökande som behöver vägledning och yrkesinriktad rehabilitering vid ett arbetsmarknadsinstitut i genomsnitt uppgår till 150 dagar. En resursförstärkning, som ger möjlighet att förkorta väntetiden, skulle innebära dels besparingar för staten, dels fördelar för de sökande. Därför förordas i propositionen att verksamheten tillförs ytterligare 100 tjänster. Det tidigare nämnda projektet Arbete åt unga handikappade föreslås fortsätta även under budgetåret 1988/89. För detta ändamål beräknas oförändrat 10 milj. kr. Vidare anmäls i budgetpropositionen att regeringen begärt en redovisning av den konsultverksamhet som AMS försöksvis bedriver mot företag och förvaltningar i bl.a. anpassningsfrågor.

I motion 1987/88:A227 av Nils Carlshamre m.fl. (m) begärs att de partiellt arbetsföra i större utsträckning bör få *träning i reell arbetsmiljö*. En sådan träning är viktig inte minst för personer med "osynliga handikapp" såsom epilepsi och allergier. Motionärerna anser att rekommendationer och positivt stöd till arbetsgivare är mycket bättre åtgärder än tvingande bestämmelser.

Utskottet vill med anledning av vad som anförts i motionen peka på den betydelse Ami har när det gäller att erbjuda sökande med arbetshandikapp de förberedande åtgärder i form av arbetsträning och vägledning som behövs innan en arbetsplacering kan bli aktuell. Vid arbetsmarknadsinstitutet är 60% av de inskrivna arbetshandikappade. Det innebär att ca 13 000 arbetshandikappade får en fördjupad vägledning och/eller rehabilitering vid Ami under ett år. Förslaget om ytterligare 100 tjänster vid Ami innebär en förstärkning av organisationen. Verksamheten vid arbetsmarknadsinstitutet beräknas under innevarande budgetår omfatta 21 000 inskrivna personer.

AMS räknar därvid med att ytterligare 2 000 personer skall kunna skrivas in vid Ami under budgetåret 1988/89 och att väntetiden före inskrivning kan förkortas med 10 dagar. Utskottet instämmer med propositionen att en viss förstärkning bör kunna ske på områden som i dag är sämre tillgodosedda än andra. I detta sammanhang har nämnts att behoven är särskilt uttalade inom det socialmedicinska området och när det gäller insatser för psykiskt arbetshandikappade, där flertalet län uttalat att de behöver förstärkning.

Som utskottet tidigare berört arbetar rehabiliteringsberedningen med frågor som har betydelse för arbetsträning i reell miljö. Bland annat provas om försäkringsfrågorna kan lösas så att fler arbetshandikappade kan träna i reell arbetsmiljö med bibehållen sjukpenning. I det ovan nämnda Trelleborgsprojektet utbetalas i stor utsträckning rehabiliteringssjukpenning, dvs bibehållen sjukpenning under t.ex. en arbetsträning. På så sätt har den sjukskrivne möjlighet att utan prestationskrav lära sig nya arbetsuppgifter. Motion A227 avstyrks i denna del med hänvisning till vad ovan anförts.

Utskottet tillstyrker vad som redovisas i propositionen när det gäller den planerade verksamhetsinriktningen och den gjorda anslagsberäkningen. Anslaget bör därför uppföras med det av regeringen begärda beloppet.

Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning

1986/87	Utgift	3 286 113 000
1987/88	Anslag	3 423 694 000
1988/89	Förslag	3 623 748 000

Anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning omfattar anslagsposterna Arbetshjälpmedel åt handikappade, Näringshjälp och Anställning med lönebidrag. Från och med budgetåret 1988/89 föreslås anslagsposterna Arbetshjälpmedel åt handikappade och Näringshjälp bli sammanslagna till en post. Medlen disponeras av AMS.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen under punkt C 5 (s. 110–114) att riksdagen

1. skall godkänna vad som förordats angående försöksverksamhet med ändrade regler för anställning med lönebidrag,
2. till *Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning* för budgetåret 1988/89 skall anvisa ett förslagsanslag av 3 623 748 000 kr.

	1987/88	Beräknad ändring 1988/89
		Föredraganden
Arbetshjälpmedel åt handikappade (1)	164 840 000	– 32 946 000 ¹
Näringshjälp (1)	25 600 000	
Anställning med lönebidrag	3 233 254 000	+ 233 000 000
Summa	3 423 694 000	+ 200 054 000

¹ Anslagsposterna Arbetshjälpmedel åt handikappade och Näringshjälp föreslås bli sammanslagna till en anslagspost fr. o. m. budgetåret 1988/89.

Arbetshjälpmedel åt handikappade omfattar bidrag till arbetshjälpmedel eller anordningar på arbetsplatsen som behövs för att den handikappade skall kunna utföra sitt arbete samt bidrag till motorfordon. Bidrag till hjälpmedel och anordningar lämnas såväl till arbetsgivare som anställer handikappade, som till de handikappade personligen. Om särskilda skäl föreligger kan bidrag lämnas även för personer som har blivit handikappade sedan de anställts och till handikappade företagare eller fria yrkesutövare. Vidare kan bidrag lämnas i samband med praktisk arbetslivsorientering för handikappade ungdomar. Bidrag till arbetsbiträde skall göra det möjligt för handikappade att med hjälp av biträde kunna utföra i stort sett normala arbetsinsatser.

I propositionen framhålls betydelsen av att satsningen på datorbaserade arbetshjälpmedel kan fortsätta. För budgetåret 1988/89 bör AMS kunna disponera sammanlagt 20 milj. kr. för detta ändamål, vilket innebär en fördubbling jämfört med innevarande budgetår. Den ökade satsningen föreslås ske dels genom en anslagsökning med 5 milj. kr. dels genom omprioriteringar. Sammanslagningen av posterna Arbetshjälpmedel och Näringshjälp bör kunna underlätta sådana omprioriteringar.

Beträffande bidrag till motorfordon bör nämnas att regeringen i proposition 1987/88:99 har föreslagit ett förbättrat bilstöd till handikappade. Förslagen syftar i korthet till att ge fler handikappade rätt till bilstöd, att förbättra själva stödet samt att få till stånd förenklingar av stödet genom en ökad samordning. Administrationen av det nya bilstödet föreslås ankomma på riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 oktober 1988, varvid det nuvarande arbetsmarknadsanknutna bilstödet skall upphöra. Därigenom uppstår vissa besparingar på föreliggande anslagspost. Propositionen kommer senare i vår att behandlas i riksdagen.

Näringshjälp i form av bidrag skall ge en handikappad arbetssökande möjlighet att starta eget företag. Näringshjälp kan lämnas för anskaffande av maskin eller verktyg eller för annan kostnad i samband med företagsstarten. Som förutsättning gäller att personen i fråga inte kan få ett lämpligt arbete på den öppna arbetsmarknaden men kan driva egen verksamhet och därigenom helt eller delvis få sin försörjning.

I motion 1987/88:A201 av Lennart Brunander och Marianne Andersson (c) behandlas behovet av *bidrag till arbetstekniska hjälpmedel till handikappade egenföretagare*. I motionen framhålls att budgeterat belopp är för lågt i relation till behovet, vilket innebär att ett stort antal personer fått avslag på grund av medelsbrist. Detta har enligt motionärerna i värsta fall lett till att verksamheten har fått läggas ned och att personerna i fråga förtidspensionerats, då några alternativa lösningar ej funnits. Medelstilldelningen för detta ändamål bör därför utökas.

Utskottet är medvetet om att det även bland de handikappade företagarna kan finnas behov av arbetshjälpmedel. Enligt förordningen (1987:409) om bidrag till arbetshjälpmedel m.m. kan bidrag också lämnas till såväl egna företagare som fria yrkesutövare och redan anställda handikappade om det

finns särskilda skäl. Fr.o.m. budgetåret 1987/88 har regeringen – till skillnad mot tidigare – inte någon särskild kostnadsram för bidrag till handikappade egna företagare. Bidragen får dock inte avse sådana hjälpmedel eller anordningar som normalt behövs i verksamheten eller som krävs för att arbetsmiljön skall vara tillfredsställande. Utskottet anser att den större flexibilitet som nu karakteriserar anslagsposten arbetshjälpmedel främjar det arbetsmarknadspolitiska syftet med bidragen, nämligen att underlätta sysselsättning av handikappade. Den nu gällande ordningen gör det möjligt för arbetsmarknadsverket att göra den prioritering som man med hänsyn till de olika behoven bedömer lämplig. Med hänvisning till det anförda avstyrks motion A201 i aktuell del.

Nils Carlshamre m.fl. (m) framhåller i motion 1987/88:A227 *behovet av arbetsbiträden och ökade bidrag till arbetshjälpmedel*, bl.a. texttelefoner på arbetsplatser med döva. I motionen anføres att tillgången till arbetsbiträde är av stor betydelse för många handikappade i arbetslivet. När det gäller döva personer bör biträdespersonen vara teckenspråkkunnig. Vidare pekar motionärerna på behovet av social anpassning på arbetsplatsen. För t.ex. döva personer kan ofta en känsla av isolering uppstå, främst om den döve är ensam om sitt handikapp på arbetsplatsen. Arbetsgivare, som har döva personer anställda, bör därför få bidrag till anskaffning av texttelefon. Offentliga myndigheter borde enligt motionärerna alltid vara utrustade med sådana.

Utskottet vill först erinra om att bidrag enligt ovannämnda förordning (1987:409) kan lämnas för arbetsbiträde, om biträdet förorsakar utgifter som väsentligt överstiger det normala för verksamheten. Beträffande döva arbetstagare är arbetsbiträdet som regel en teckenspråkstolk. Bidrag kan också lämnas till kostnaden för utbildning av arbetsbiträde i teckenspråk. Utskottet har förståelse för behovet av texttelefon på arbetsplatser med döva och gravt hörselskadade. Texttelefoner kan också beviljas till handikappade som behöver texttelefoner för att kunna utföra sitt arbete. Om å andra sidan en döv arbetstagare inte behöver texttelefon i sitt arbete utan snarare för sina sociala behov, kan bidrag inte lämnas av arbetsmarknadsverket, eftersom bidraget till arbetshjälpmedel är strikt arbetsanknutet. Utskottet är inte berett att frånga denna ordning. Med hänvisning till vad som ovan anförts kan utskottet inte biträda motion A227 i aktuella delar.

I propositionen beräknas kostnaderna för Arbetshjälpmedel åt handikappade och Näringshjälp för budgetåret 1988/89 till 157 494 000 kr., vilket innebär en minskning med 32 946 000 kr. i förhållande till motsvarande beräkning för innevarande budgetår.

Utskottet godtar den planerade verksamhetsinriktning som anges i propositionen.

Anställning med lönebidrag

Anställning med lönebidrag skall dels göra det lättare för den arbetshandikappade att få arbete, dels kompensera arbetsgivaren för de merutgifter som det innebär att ha en anställd med nedsatt arbetsförmåga. Utskottet redovisar inledningsvis i detta avsnitt de regler för anställning med lönebidrag som för närvarande gäller.

Introduktionsbidrag

Enskilda företag, affärsdrivande verk, kommuner och landsting. 90 % av lönekostnaden i 960 timmar
 Även statliga myndigheter m. fl. kan Ram om högst 2,7 miljoner årsarbetstimmar eller 3 000 platser samt ytterligare 200 platser i Malmöregionen
 få introduktionsbidrag om anställning därefter kan beredas utan lönebidrag.

Lönebidrag

Statliga myndigheter och allmänna försäkringskassor m. fl. 100 % av lönekostnaden, ingen tidsgräns
 Ram om högst 5 937 platser varav högst 5 600 vid statliga myndigheter
 Allmännyttiga organisationer. 90 % av lönekostnaden, ingen tidsgräns
 Ram om högst 14 900 platser (ca 15 500 personer)
 Andra arbetsgivare 50 % av lönekostnaden i 2 år
 25 % i ytterligare 2 år
 25 % vid eventuell förlängning
 Ingen ram fastställd

Särskilt lönebidrag

90 % av lönekostnaden första året
 50 % under andra, tredje och fjärde året
 25 eller 50 % vid eventuell förlängning
 Ram om 4 200 platser samt ytterligare 100 platser i Malmöregionen

Antalet personer som sysselsätts med hjälp av lönebidrag uppgick vid utgången av budgetåret 1986/87 till drygt 42 000 personer, vilket innebär en ökning med drygt 5 000 personer på tre år. Personerna fördelade sig på arbetsgivarkategori på följande sätt: hos allmännyttiga organisationer sysselsattes 15 499 personer, hos enskilda företag 12 024 personer, hos kommuner, landsting och affärsdrivande verk 8 041 personer samt hos statliga myndigheter och allmänna försäkringskassor m.fl. 6 728 personer.

Statens utgifter för lönebidragen har under 1980-talet ökat betydligt. Utgifterna från den 1 juli 1984, då det nuvarande regelverket med introduktionsbidrag, lönebidrag och särskilt lönebidrag infördes framgår av följande tabell.

Budgetår	Utgifter
1984/85	2 415,7 milj.kr.
1985/86	2 709,3 milj.kr.
1986/87	3 150,7 milj.kr.
1987/88	3 233,3 milj.kr. (anslag)

I propositionen framhåller arbetsmarknadsministern att lönebidragen nu har en volym som innebär att omkring 1 % av arbetskraften har lönesubventioner.

rade anställningar på den reguljära arbetsmarknaden. Därtill kommer ca 33 000 personer som finns i olika former av skyddat arbete. Ett skäl till att de anvisade medlen fortlöpande behöver ökas anges vara att en så stor andel av lönebidragsanställningarna inte övergår i reguljära anställningar utan bidrag. Enligt budgetpropositionen är det angeläget ått antalet placeringar i näringslivet, kommunerna och landstingen ökar, eftersom dessa anställningar erfarenhetsmässigt har de bästa möjligheterna att gå över i reguljära anställningar utan stöd. Arbetsmarknadsministern avser i fortsättningen att verka för en ny inriktning av lönebidragen, där ökningen av de högst subventionerade och i praktiken permanenta bidragen får ge vika för placeringar inom sektorer som kan erbjuda reguljär anställning i takt med att den anställdes arbetsförmåga förbättras.

I AMS anslagsframställning liksom i riksdagsmotioner under tidigare riksmöten har föreslagits att lönebidraget skall ges en mer flexibel konstruktion, så att bidragsnivån skall kunna bestämmas utifrån en bedömd rehabiliteringsutveckling och inte i första hand utifrån en viss arbetsgivarkategori. Arbetsmarknadsutskottet har med anledning härav bl.a. framhållit att en långtgående differentiering av bidraget efter handikappets svårighetsgrad dels kan innebära risker för meritvärdering av den handikappade, dels medföra en olycklig förhandlingssituation mellan arbetsgivare och förmedlingen. Arbetsmarknadsministern anser att de skäl riksdagen fört fram mot en ökad differentiering av lönebidraget är tungt vägande och att en ökad flexibilitet också skulle kunna innebära ökade kostnader. För att ändå få möjlighet att studera effekterna av ett mera flexibelt bidragssystem föreslår hon i budgetpropositionen att AMS får bedriva *försöksverksamhet med ändrade regler för anställning med lönebidrag* i två län. Försöket bör genomföras på ett sådant sätt att arbetsförmedlingen får använda utrymmet för bidrag på 90 och 100 % till placeringar inom andra sektorer på arbetsmarknaden än den statliga och de allmännyttiga organisationerna. Bidrag bör i dessa fall kunna lämnas med högst 90 % av lönekostnaden. Det bör också vara möjligt, inom ramen för försöket, att lämna bidrag på lägre nivåer än 100 resp. 90 % till statliga myndigheter m.fl. samt till allmännyttiga organisationer. Försöksverksamheten bör utvärderas.

Enligt utskottets uppfattning är förslaget om en försöksverksamhet inriktat på att finna nya vägar för att förbättra stödmöjligheterna för de arbetshandikappade samtidigt som statens resurser utnyttjas på ett effektivt sätt. Utskottet tillstyrker därför att denna försöksverksamhet kommer till stånd.

Frågan om *den allmänna utformningen av lönebidraget* tas upp i flera motioner.

I partimotion 1987/88:A203 av moderata samlingspartiet förordas ett vidareutvecklat lönebidragssystem som kan bereda fler arbetshandikappade arbete på vanliga arbetsplatser. Med anledning härav föreslås ett mer flexibelt lönebidragssystem. Bidraget bör enligt motionärerna kunna varieras beroende på hur den handikappades arbetsförmåga utvecklas och skall kunna utgå så länge den handikappade är anställd. Även höga lönebidrag anser man blir billigare än en anställning inom Samhall, samtidigt som den handikappades sociala situation i regel främjas av att vederbörande är

placerad på en vanlig arbetsplats. Vid en översyn av hela lönebidragssystemet bör man enligt moderata samlingspartiet även beakta introduktionsbidragets utformning.

Även i partimotion 1987/88:A224 av folkpartiet framhålls behovet av en översyn av lönebidragsreglerna i syfte att uppnå ett mera flexibelt system. Nuvarande regler med nedtrappning av det särskilda lönebidraget kan göra det svårt för grupper med mycket grava handikapp att få arbete. Möjligheterna att låta lönebidraget permanent utgå på en högre nivå än vad som i dag är möjligt bör därför övervägas. Folkpartiet anser att de försök som pågår med ett flexibelt lönebidrag bör uppmuntras och spridas till övriga landet.

I kommittémotion 1987/88:A261 av Börje Hörnlund m.fl. (c) föreslås ändrade regler för anställning med lönebidrag på så sätt att de begränsningar som nu finns i form av ramar för olika arbetsgivarkategorier bör upphöra. En samhällsekonomisk studie bör göras över arbetshandikappades rätt till arbete, i vilken särskilt beaktas det minskade behovet av pensionering och den minskade belastningen på sjukförsäkringssystemet. De i kommittémotionen föreslagna åtgärderna kan ingå i den av regeringen föreslagna försöksverksamheten med mer flexibelt lönebidragssystem.

Hans Rosengren (s) föreslår i motion 1987/88:A233 försöksverksamhet med flexibel tillämpning av lönebidragsnivåer för unga handikappade. Det anförts att erfarenheterna från AMS pågående försöksverksamhet för unga handikappade med pension och sjukbidrag visar på svårigheter för utplaceringen på grund av att arbetsgivarna tycker att ersättningen är låg med tanke på arbetsnedsättningen.

Förslag om flexibelt lönebidragssystem förs även fram i motionerna 1987/88:A201 av Lennart Brunander och Marianne Karlsson (c), 1987/88:A486 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) samt i motion 1987/88:A234 av Göran Ericsson (m). I sistnämnda motion föreslås också att man beträffande bidragen inte bör göra skillnad mellan olika kategorier av arbetsgivare. Den senare frågan aktualiseras också i motion 1987/88:A213 av Olle Grahn m.fl. (fp, m, c), i vilket föreslås att bidragen till de enskilda företagen likställs med bidragen till statliga institutioner eller till Samhall. Det anförts att ett sådant bidragssystem sannolikt skulle reducera Samhall men i gengäld få de positiva effekterna att fler arbetshandikappade totalt sett fick arbete.

Utskottet vill först stryka under den betydelse lönebidragen har för att underlätta för de arbetshandikappade att få en anställning. Antalet anställda med lönebidrag har också successivt ökat och uppgår som tidigare nämnts till drygt 42 000 personer. Utskottet bekräftar sin tidigare uppfattning att man bör ta sikte på att bidragsformen så långt möjligt skall vara anpassad till de arbetshandikappades behov (AU 1985/86:11 s. 90). Bidraget bör också vara konstruerat så att antalet placeringar i näringslivet, kommunerna och landstingen ökar. Utskottet har tidigare tillstyrkt den av regeringen föreslagna försöksverksamheten vilken ger möjligheter att pröva en större flexibilitet i lönebidragssystemet. Vad beträffar förslaget i motion A233 om flexibel tillämpning av lönebidragsnivåer för unga handikappade, vill utskottet peka på att försöksverksamheten med flexibla bidrag också omfattar ungdomarna, vilket kan innebära en höjning av nuvarande bidragsnivåer till privata och

kommunala arbetsgivare. AMS prövar frågan om var försöken med flexibla bidrag skall bedrivas.

AU 1987/88:11

Enligt utskottets uppfattning är det självklart att var och en efter sin förmåga skall ges möjligheter att delta i arbetslivet. Arbetet ger inte enbart den enskilde en materiell standard; det innebär också en väg till social gemenskap. Ett adekvat arbete för en arbetshandikappad ger även samhälls-ekonomiska fördelar, vilka delvis är svåra att värdera. I en samhällsekonomisk bedömning ingår även statens kostnader som ett kalkylunderlag. Utskottet har härvidlag från regeringskansliet inhämtat följande uppgifter beträffande de genomsnittliga kostnaderna per plats för budgetåret 1986/87:

Bidrag	Kostnad per person (kr)
Lönebidrag till statliga myndigheter m. fl.	115 600
Lönebidrag till allmännyttiga organisationer	99 600
Samhallanställning	97 700
Särskilt lönebidrag till enskilda företag, kommuner etc.	52 000
Lönebidrag till enskilda företag, kommuner, landsting, affärsverk	35 000

Mot bakgrund av ovanstående sammanställning vill utskottet i likhet med arbetsmarknadsministern peka på att det finns en risk att en ökad flexibilitet när det gäller lönebidragen måste vägas mot en förändrad kostnadsbild.

Sammantaget bör utvärderingen av försöksverksamheten och det forskningsprojekt angående lönebidragssystemet som bedrivs vid Lunds universitet ge ett gott underlag inför överväganden inom regeringskansliet av lönebidragets inriktning och utformning i framtiden. Även det inom AMS planerade projektet att undersöka, analysa och beskriva övergångarna från anställning med lönebidrag till anställning utan bidrag blir ett värdefullt underlag i detta sammanhang. Beträffande motionskravet att lönebidraget bör kunna variera beroende på utvecklingen av den handikappades arbetsförmåga anser utskottet att man vid bedömningarna av det framtida lönebidraget måste göra en avvägning mellan kraven på flexibilitet och kraven på enkelhet och enhetlighet i systemet.

Med hänvisning till vad sålunda anförts om utformningen av lönebidraget avstyrks motionerna A201, A203, A213, A224, A233, A234, A261 och A486 i tillämpliga delar.

För budgetåret 1988/89 räknas i budgetpropositionen med en fortsatt ökning av antalet lönebidragsplatser. En utgångspunkt vid medelsberäkningen har varit att de icke antalsbegränsade platserna inom näringslivet och hos de kommunala arbetsgivarna kommer att öka i ungefär samma takt som för närvarande. Antalet platser med lönebidrag hos allmännyttiga organisationer beräknas enligt propositionen att öka med 300 under budgetåret 1988/89, dvs. från 14 900 platser till 15 200. Som tidigare nämnts uppgår bidraget till 90 % av lönekostnaden. I flera motioner yrkas på slopande av taket för lönebidragsanställningar i allmännyttiga organisationer.

I centerpartiets motion 1987/88:A209 anför att man motsätter sig att taket för lönebidragsanställningar i ideella organisationer sänks. Att alternativet för den handikappade ofta är samhällsekonomiskt mer kostsamt är enligt centerpartiet ett skäl att slopa taket.

Även i vpk:s partimotion 1987/88:A236 framhålls att taket för lönebidragsanställningar i allmännyttiga organisationer bör tas bort. Motionärerna anför att vi i dag har en situation där organisationer söker personer som kan anställas med lönebidrag och att det samtidigt finns funktionshindrade som vill ha dessa jobb. Det som brister är samhällets förmåga att administrera resurserna. Vpk följer upp sin begäran om borttagande av taket i allmännyttiga organisationer med förslag om motsvarande medelsanvisning på tilläggsbudget 1.

Marianne Karlsson (c) anför i motion 1987/88:A202 att många ideella föreningar inte har ekonomisk möjlighet att anställa andra än lönebidragsanställda. Därför bör man överväga att höja taket för lönebidragsanställning hos ideella organisationer. Även i motion 1987/88:A241 av Kjell-Arne Welin (fp) begärs en ökning av antalet lönebidragsplatser hos ideella organisationer. I motion 1987/88:A218 av Margareta Persson och Sylvia Lindgren (s) framhålls att de avtrappade lönebidrag som regeringen nu vill satsa på i första hand kommer att gynna personer med relativt lindriga funktionsskador. Begränsningen av lönebidragen hos de allmännyttiga organisationerna anser man kommer att leda till att fler personer med grava funktionshinder ställs utanför arbetsmarknaden. Likartade synpunkter framförs av Ingvar Björk (s) i motion 1987/88:A243, i vilken pekas på behovet av en samordnad rehabiliteringsverksamhet. Nils-Olof Gustafsson och Rune Jonsson (s) framhåller i motion 1987/88:A251 att den nya inriktningen enligt budgetpropositionen bör gälla ökningen av lönebidragsplatserna och att nuvarande antal lönebidragsanställningar hos allmännyttiga föreningar inte får minska.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna vad gäller kraven på att man bör pröva alla möjligheter att uppnå ur bidragssynpunkt rätt avpassade arbeten för de handikappade. Det är självfallet en fördel om de personer som anställs med lönebidrag kan få arbete på sådana områden, där det finns förutsättningar för en reguljär anställning utan lönebidrag på sikt. Det är också viktigt att bidragen anpassas så att de stimulerar arbetsgivare att anställa även personer med grava funktionsnedsättningar. Regeringsförslaget om 300 nya lönebidragsplatser inom de allmännyttiga organisationerna liksom den tidigare refererade försöksverksamheten med ökad flexibilitet även inom organisationerna bör enligt utskottets mening ge ökade förutsättningar att finna tillfredsställande lösningar. Med hänvisning till det anförda samt till vad tidigare sagts om forskningsuppdrag och utvärderingar angående lönebidragens utformning avstyrks motionerna A202, A209, A218, A236, A241, A243 och A251 i tillämpliga delar.

I motion 1987/88:A267 av Kjell-Arne Welin m.fl. (fp) begärs att anslagen till *lönebidrag till ideella organisationer i Skånelänen* skall öka med 25 procent inom ramen för ett oförändrat totalanslag. Motionärerna anför att läget för de arbetshandikappade i Skåne torde vara sämre än för Sverige i genomsnitt.

Enligt utskottets uppfattning bör det ankomma på AMS att besluta om den

regionala fördelningen av dessa bidrag. AMS fördelar platserna i förhållande till antal arbetshandikappade sökande i de olika länen. Utskottet är inte berett att föreslå några ändringar i den gällande ordningen och avstyrker därmed motion A267 i denna del.

Lönebidragens betydelse för läns museerna behandlas i fyra motioner, nämligen 1987/88:A217 av Jan-Erik Wikström m.fl. (fp, m, c, vpk), 1987/88:A240 av Maud Björnemalm m.fl. (s), 1987/88:A246 av Nils G Åsling och Ingrid Hemmingsson (c, m) samt 1987/88:A260 av Gunhild Bolander och Jan Hyttring (c). I motionerna anförs att de lönebidragsanställda utgör närmare 35% av samtliga anställda vid läns museerna och en ännu större andel om man endast räknar den fasta personalen. Samtidigt som de lönebidragsanställda svarar för outhärliga arbetsinsatser har det också visat sig att den arbetsmiljö som läns museerna erbjuder är utomordentligt välgörande för många av de arbetshandikappade. Enligt motionärernas mening är det viktigt att läns museerna även i fortsättningen kan anställa personal i nuvarande omfattning och att museernas rekryteringsmöjligheter säkerställs i samband med förändringar i lönebidragssystemet.

Utskottet är för sin del överens med motionärerna om betydelsen av lönebidraget hos allmännyttiga organisationer för de handikappades möjligheter till en sysselsättning. Läns museerna har visat sig vara en god arbetsmiljö, där de handikappade kan göra mycket goda arbetsinsatser. Utskottet vill dock liksom tidigare i avsnittet Beredskapsarbeten stryka under skillnaden mellan de arbetsmarknadspolitiska stöden – i detta fall till sysselsättning av svårt handikappade personer – och verksamhetsstöd till angelägna samhällsområden. Enligt utskottets sätt att se måste i första hand arbetsmarknadspolitiska synpunkter göras gällande i fråga om antalet lönebidragsplatser på läns museerna. Från detta perspektiv kan konstateras att möjligheterna att övergå till reguljär tjänst utan bidrag är ytterst små på läns museerna, eftersom det finns så få reguljära tjänster i förhållande till antalet lönebidragsanställda. Det kan också konstateras att lönebidragen till läns museerna har avlastat de kommunala huvudmännen visst kostnadsansvar. Vid en omdaning av lönebidragen utgår utskottet från att man inom regeringen gör en samlad bedömning av konsekvenserna för bl.a. läns museerna. Med det anförda avstyrks motionerna A217, A240, A246 och A260.

Medelsanvisningen

I propositionen föreslås att riksdagen till anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning för budgetåret 1988/89 skall anvisa ett förslagsanslag av 3 623 748 000 kr. Utskottet har tidigare i framställningen ställt sig bakom regeringens förslag under de olika posterna. I konsekvens härmed tillstyrker utskottet den begärda medelsanvisningen.

Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare

1986/87	Utgift	295 336 000	Reservation	265 135 000
1987/88	Anslag	363 000 000		
1988/89	Förslag	363 000 000		

Regeringen föreslår i budgetpropositionen under punkt C 6. (s. 114–115) att riksdagen till Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare för budgetåret 1988/89 skall anvisa ett reservationsanslag av 363 000 000 kr.

Från anslaget utgår statsbidrag till offentliga arbetsgivare som anordnar skyddat arbete för i första hand personer som tidigare under lång tid och i flera omgångar har varit sysselsatta med beredskapsarbete i kommunal regi. Statsbidrag utgår med högst 75 % av lönekostnaderna, inkl. lönebikostnader, för arbetstagare som har anvisats till den skyddade sysselsättningen.

AMS har begärt att antalet platser i offentligt skyddat arbete, skall öka med 1 000, främst genom inrättande av platser med skogsvårdsstyrelserna som huvudmän.

I propositionen framhåller arbetsmarknadsministern att hon inte kan biträda AMS förslag om utbyggnad av det skyddade arbetet hos offentliga arbetsgivare. Som tidigare redovisats i avsnittet Sysselsättningsskapande åtgärder anför hon att ytterligare utredningar och överväganden måste göras innan ett eventuellt förslag kan läggas fram. Av propositionen framgår att anslaget inte räknats upp med pris- och löneomräkning.

Utskottet har inhämtat att man räknar med en oförändrad verksamhetsvolym. Skälet till att någon pris- och löneomräkning ej ägt rum är att man kan utnyttja oin-tecknade resurser av de medel som reserverats under anslaget. Enligt utskottets uppfattning är det en klar fördel med hänsyn till önskvär-dheten att kunna överblicka statsfinanserna att oin-tecknade reserverade medel på detta sätt tas i anspråk.

Utskottet tillstyrker vad som anförts i propositionen under denna punkt. Anslaget bör därför föras upp med 363 milj. kr.

Bidrag till Stiftelsen Samhall

1986/87	Utgift	3 104 000 000
1987/88	Anslag	3 216 000 000
1988/89	Förslag	3 433 000 000

Från anslaget utgår bidrag till Stiftelsen Samhall – tidigare Stiftelsen Samhällsföretag – dels för täckande av merkostnaderna i verksamheten vid verkstäderna för skyddat arbete, dels till företagsgruppens fastighetsförvaltning.

	1987/88	Beräknad ändring 1988/89
		Föredraganden
Driftbidrag	2 850 000 000	+ 210 000 000
Bidrag till fastighetsfonden	366 000 000	+ 7 000 000
Summa	3 216 000 000	+ 217 000 000

Regeringen föreslår i budgetpropositionen under punkt C 7. Bidrag till Stiftelsen Samhall (s. 115–121) att riksdagen skall

1. till driften av Samhallgruppens verksamhet under budgetåret 1988/89 anslå medel motsvarande 111,2 % av lönesumman för arbetstagarna i

skyddat arbete (inkl. lönebikostnader) upp till högst 31 miljoner arbetstimmar – exkl. de särskilda uppdragen i Malmfälten m.m.,

2. medge att regeringen får besluta om ökat antal bidragsberättigade arbetstimmar under budgetåret 1988/89, för att möjliggöra överföring av timmar mellan budgetåren,

3. till *Bidrag till Stiftelsen Samhall* för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag av 3 433 000 000 kr.

Samhallgruppens verksamhetsidé är att genom produktion av varor och tjänster ge meningsfullt och utvecklande arbete till arbetshandikappade. Arbetsplatsernas läge och storlek avgörs i samråd med arbetsmarknadsverket. De personer som behöver ett arbete inom Samhall-gruppen anvisas plats av arbetsförmedlingen. Grundläggande är att verksamheten skall bedrivas efter affärsmässiga principer.

Samhallgruppen omfattar stiftelsen Samhall, 24 regionala stiftelser/företag samt ett antal säljbolag. I juni 1987 hade gruppen 353 olika produktionsenheter i 220 av landets 284 kommuner. För förvaltning av stiftelsens fastighets- och lokalbestånd finns en särskild organisatorisk enhet kallad fastighetsfonden. Utvecklingen av antalet anställda framgår av följande sammanställning:

<i>Antal anställda</i>	<i>Antal arbets- handikappade¹</i>	<i>Antal direkt- anställda²</i>	<i>Totalt</i>
1980 (1/1)	20 895	5 450	26 345
1981 (30/6)	22 580	5 469	28 049
1982 (30/6)	23 551	5 451	29 002
1983 (30/6)	24 707	5 266	29 973
1984 (30/6)	25 224	5 205	30 429
1985 (30/6)	26 481	5 044	31 525
1986 (30/6)	27 571	4 960	32 531
1987 (30/6)	28 127	4 902	33 029

¹ Anvisning från arbetsförmedlingen

² Arbetsledare, tjänstemän m. fl.

Verksamhetens inriktning m.m.

Inledningsvis redogörs i propositionen för Samhalls bedömning av verksamheten, dess arbetsmarknadspolitiska resultat samt framtidsperspektiven.

Samhall har liksom tidigare betonat vikten av att företagsgruppen ges långsiktiga – treåriga – mål och ramar för verksamheten. Samhall framhåller att man har kapacitet och kommersiella förutsättningar att ge fler arbetshandikappade arbete. En sådan utökning kan ske samtidigt som företagsgruppens behov av statligt stöd per arbetstillfälle successivt minskar. Nyanställningar kan ske till förhållandevis låga kostnader för Samhall och staten, vilket ger en samhällsekonomisk lönsamhet.

Vad gäller antalet övergångar till den reguljära arbetsmarknaden är Samhalls ambitioner för budgetåret 1988/89 att öka antalet övergångar från drygt 870 år 1986/87 till ca 1000 personer, eller motsvarande 3,5% av antalet anställda.

Samhalls affärsmässiga strategi kan sammanfattas på följande sätt:

– ökat samarbete med övrigt näringsliv

- byte till mer lönsam produktionsinriktning i den takt det är möjligt
- ökning av en samordnad export inom sådana delar av verksamheten där förutsättningarna bedöms som mest gynnsamma samt utveckling av nya områden där företagsgruppen, traditionellt sett inte varit verksam, främst utanför tillverkningsindustrin.

Samhall har i anslagsframställningen för budgetåret 1988/89 liksom tidigare beräknat avskrivningar på fastighetsbeståndet till återanskaffningsvärde.

Arbetsmarknadsministern framhåller att hon inte är beredd att gå längre vad gäller utfästelser om Samhallgruppens ekonomiska förutsättningar än en period på ett budgetår. Hon anser vidare beträffande fastighetsfonden att de kalkylmässiga avskrivningarna bör baseras på ett uppskattat anskaffningsvärde för fastigheterna, vilket medför att bidraget till fastighetsfonden föreslås bli uppfört med 373 milj. kr. för budgetåret 1988/89.

Utskottet övergår härefter till att behandla de motioner som väckts beträffande Samhalls verksamhet.

I partimotion 1987/88:A203 (m) behandlas frågan om *placeringen av handikappade vid Samhall*. I motionen anføres att anställning vid Samhall är den dyraste formen av handikappsysselsättning och att den därför måste förbehållas personer med svåra handikapp. Med hänsyn till att det finns Samhallanställda som kan och vill arbeta på den reguljära arbetsmarknaden bör man understödja en utslussning från Samhall. Dels bör anställningen vid Samhall bli föremål för regelbunden prövning. Dels bör de Samhallsanställdas löneavtal revideras med hänsyn till geografisk spännvidd, så att inte vissa yrkeskategorier på vissa orter kan vara bättre betalda på Samhall än på vanliga företag.

Utskottet kan med tillfredsställelse konstatera att utslussningen från Samhall till den reguljära arbetsmarknaden har ökat betydligt sedan företagsgruppens tillkomst år 1980. Antalet övergångar har således ökat från 296 budgetåret 1980/81 till 870 budgetåret 1986/87. Utskottet kan för sin del inte biträda motionärernas uppfattning att löneläget på Samhall skulle utgöra något särskilt problem i sammanhanget. En undersökning som har gjorts av en partssammansatt grupp visade att företagsgruppens löneläge under andra kvartalet 1984 var 87% av jämförbara löner på den reguljära arbetsmarknaden. Utredningens slutsats var att endast i ett fåtal undantagsfall var företagsgruppens löneläge ett hinder för övergång till reguljärt arbete. Beträffande den i motionen berörda kostnadsbilden för olika anställningsformer av arbetshandikappade vill utskottet peka på den under avsnittet Anställning med lönebidrag redovisade tabellen över kostnad per person i olika anställningsformer. Som framgår av tabellen är en lönebidragsplats vid statlig myndighet mer kostsam än en Samhallanställning.

Utskottet vill slutligen stryka under betydelsen av att fortsatta ansträngningar görs i syfte att stimulera utslussningen till den reguljära arbetsmarknaden under hänsynstagande till såväl handikappolitiska som ekonomiska faktorer. Med hänvisning till vad utskottet anfört avstyrks motion A203 i denna del.

Kenth Skårvik (fp) yrkar i motion 1987/88:A205 att Samhall får i uppdrag att *öka anställningarna av psykiskt utvecklingsstörda*.

Utskottet vill erinra om att det är arbetsförmedlingen som anvisar de arbetshandikappade till Samhall. Därvid har förutsatts att rekryteringen i princip sker i direkt proportion till sammansättningen av de arbetssökande. Med hänsyn till de förskjutningar mot en större andel förståndshandikappade, psykiskt handikappade och socialt/socialmedicinskt handikappade bland samtliga arbetshandikappade, kommer även fördelningen i företagsgruppen att påverkas. Förändringarna innebär sammantaget att andelen fysiskt handikappade sjunker från nuvarande 50 % till 40% vid mitten av 1990-talet. Andra handikappgrupper ökar i motsvarande mån. För det innevarande budgetåret har Samhall i samråd med AMS beslutat att upp till 50 % av nyrekryteringen skall bestå av psykiskt sjuka, psykiskt utvecklingsstörda och andra med svåra funktionsnedsättningar. Motion A205 i aktuell del påkallar således inte någon riksdagens åtgärd.

I ett par motioner tas upp frågor om *inbyggda verkstäder*. Sedan några år kan anställda inom företagsgruppen få arbete i inbyggda verkstäder inom andra företag eller fullgöra entreprenadarbeten som Samhall har åtagit sig gentemot andra företag. Verksamheten har successivt ökat i omfattning.

I motion 1987/88:A222 av Barbro Sandberg och Sigge Godin (fp) föreslås att Samhall ändrar sina regler så att färre arbetshandikappade än fem kan komma i fråga för anställning i inbyggda verkstäder. Regeln utesluter många företag som annars kan vara helt lämpliga.

Göran Ericsson (m) pekar i motion 1987/88:A234 på fördelarna med inbyggda verkstäder i större koncerner. Sådan verksamhet medför dels att de handikappade får arbete i en "riktig" industri, vilket har ett stort socialt värde, dels att det blir lättare att åstadkomma en överföring till ordinarie jobb inom företaget.

Utskottet ser i likhet med motionärerna positivt på Samhallgruppens försök med inbyggda verkstäder och entreprenader. Samhalls under budgetåret 1986/87 genomförda utvärdering av försöket visar att verksamheten med inbyggda verkstäder innebär en ökad integrering med övrigt arbetsliv, vilket också ökar möjligheterna för företagsgruppens anställda att övergå till annat arbete. Dessutom medger verksamheten etablering på orter där det finns behov, men inte tillräckligt underlag för att företagsgruppen skall kunna bedriva egen verksamhet. Den nämnda utvärderingen ligger till grund för bedömningen att den inbyggda verksamheten inte längre skall betraktas som en försöksverksamhet inom Samhall utan som en normal verksamhetsform. Därför planeras de närmaste tre åren en utbyggnad av verksamheten med ca 150 arbetstillfällen årligen. I utvärderingen nämns även att det för glesbygdsorter skulle kunna vara motiverat med en ny försöksverksamhet, där man frångår kravet på att en inbyggd verksamhet skall omfatta en grupp på minst fem arbetstagare. Utskottet vill dock, liksom tidigare år när frågan varit aktuell, framhålla att det ankommer på företagsgruppen själv att – med utgångspunkt i de riktlinjer och ekonomiska ramar som statsmakterna anger – besluta i organisatoriska frågor av det slag som tas upp i motion A222.

Med hänvisning till det anförda finner utskottet att motionerna A222 och A234 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I två motioner begärs att statsmakterna skall ge en *flerårig ekonomisk ram för Samhalls verksamhet*.

I kommittémotion 1987/88:A261 av Börje Hörnlund m.fl. (c) föreslås att Samhall skall få arbeta med en treårig ram. Även Börje Stensson och Elver Jonsson (fp) yrkar i motion 1987/88:A245 på långsiktiga ramar för Samhalls verksamhet mot den bakgrunden att Samhall själv bedömer att man har möjlighet att skapa 1 000 nya arbetstillfällen varje år jämsides med en fortsatt successiv sänkning av behovet av statlig ersättning. I motionen anförts att detta kräver ett målmedvetet och långsiktigt förändringsarbete, där också riksdagen bör ge uttryck för sina långsiktiga förväntningar på Samhall.

Utskottet kan konstatera att arbetsmarknadsministern inte är beredd att biträda förslag om flerårig budgetram för Samhall. Inte heller utskottet är berett att förordna en sådan ordning. Här aktuella motioner, A245 och A261 i motsvarande del, avstyrks därför.

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 1987/88:A203 *organisatoriska förändringar i Samhall* innebärande bl.a. att den centrala administrationen bör kunna minska. I motionen anförts vidare att Samhalls nuvarande organisationsform med en huvudman i varje län troligen innebär administrativa merkostnader. Regeringen bör därför undersöka möjliga metoder att effektivisera Samhall genom organisatoriska förändringar.

Utskottet vill erinra om att företagsgruppens centrala administration i Tullinge successivt har minskat från drygt 100 personer vid Samhalls tillkomst år 1980 till ca 70 personer i dag. I detta sammanhang kan även erinras om att antalet arbetshandikappade anställda inom gruppen kontinuerligt har kunnat öka samtidigt som antalet direktanställda minskat med ca 500 personer sedan år 1981. En faktor bakom minskningen av antalet direktanställda är att de arbetshandikappade själva har kunnat gå in på vissa områden som t.ex. förmansuppgifter vilka tidigare utförts av direktanställda. Utskottet vill också peka på att tidigare överväganden om omorganisation av Samhall inte vunnit gehör och att motionen inte ger underlag för någon ny bedömning. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion A203 i aktuell del.

I detta sammanhang tar utskottet även upp två motioner om *styrelsens sammansättning i de regionala stiftelserna m.m.*

I motion 1987/88:A239 av Erik Holmkvist (m) föreslås en ändring av författningsbestämmelserna angående styrelsens sammansättning med innebörd att styrelsen skall bestå av åtta ordinarie ledamöter och fem suppleanter och att samtliga ledamöter och suppleanter skall utses av Samhall. Vidare bör en av styrelseledamöterna utses efter förslag av landstinget och en efter förslag av länsarbetsnämnden. En av styrelseledamöterna bör vara stabs-tjänsteman hos Samhall och två vara företrädare för personalen. Inom styrelsen bör vidare finnas erfarenhet av företagsledning från näringslivet samt specialkompetens inom områden som rehabilitering, personalutveckling etc.

Karin Söder m.fl. (c) förordar i motion 1987/88:A257 en översyn av styrelsesammansättningen såväl i de regionala stiftelserna som i Samhalls moderföretag i syfte att öka antalet ledamöter med näringslivserfarenhet. Motionärerna anför att utvecklingen för Samhallgruppen totalt hänger samman med dess kommersiella förmåga.

Utskottet har inhämtat att man inom regeringskansliet överväger en

genomgång av erfarenheterna av den nuvarande modellen för styrelsesammansättning såväl inom moderföretaget Samhall som inom de regionala stiftelserna. Resultatet från det arbetet får sedan utvisa om det finns anledning att vidta några förändringar. Med hänvisning till det anförda anser utskottet att motionerna A239 och A257 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet godtar vad som i övrigt anføres i propositionen angående verksamhetens inriktning.

Verksamhetens omfattning

Samhall föreslår i samråd med AMS en sysselsättningsökning till 32,2 miljoner timmar för budgetåret 1988/89, vilket motsvarar en ökning på 1 200 anställda i förhållande till budgetåret 1987/88. I Samhalls långtidsstudie görs bedömningen att 1000 nyanställningar skulle kunna genomföras per år (netto) upp till 36 000 anställda budgetåret 1995/96.

De senaste årens resultatförbättring har enligt Samhall i hög grad underlättats av gynnsamma konjunkturförutsättningar. Från en fakturering på 2 365 milj. kr. (preliminärt utfall) för budgetåret 1986/87 beräknar Samhall att faktureringen för 1988/89 uppgår till 2 880 milj. kr., dvs. en ökning på 12%. Under samma period sjunker driftunderskottet i procent av lönekostnaderna för de arbetshandikappade från 117,8% till 109,9% enligt Samhalls beräkningar.

Arbetsmarknadsministern föreslår en ökning av antalet arbetstimmar till sammanlagt 31,4 miljoner för budgetåret 1988/89 exkl. de särskilda uppdragen i Malmfälten m.m. Med hänsyn härtill bör bidragsprocenten läggas fast till 111,2 (inkl. lönebikostnader) för den aktuella perioden och driftbidraget till 3 060 milj. kr. Förslaget innebär att Samhall genom omprioriteringar får möjlighet till en ökning med ca 350 anvisade arbetstagare inom företagsgruppen.

Härutöver föreslås i propositionen att stiftelsen ges möjlighet att få över- resp. underskrida timantalet med högst 1,5% under ett budgetår, men att balans skall erhållas under en treårsperiod. Regeringen bör inhämta riksdagens bemyndigande när det gäller att öka antalet arbetstimmar under budgetåret.

Frågan om *sysselsättningsvolym vid Samhall* tas upp i tre motioner.

I kommittémotion 1987/88:A261 av Börje Hörnlund m.fl. (c) föreslås statsbidrag upp till 32,2 miljoner arbetstimmar. Motionärerna anför att detta innebär ca 1 200 nya jobb i stället för de 350 som regeringen ansett sig kunna stanna vid. Enligt motionen är det angeläget att öka arbetstillfällena i enlighet med Samhalls egen bedömning av de kommersiella möjligheterna.

Med tanke på den förhållandevis höga arbetslösheten bland de arbetshandikappade, bristen på alternativa sysselsättningsmöjligheter samt ökningen av övergångar från Samhall till reguljära arbeten begärs i folkpartiets motion 1987/88:A219 ytterligare 500 platser vid Samhall. I motionen pekas på att den av Samhall beräknade marginalkostnaden för att anställa ytterligare 500–1 000 arbetshandikappade utöver nuvarande nivå endast uppgår till 80% av lönekostnaden.

Även i motion 1987/88:A205 av Kenth Skårvik (fp) begärs att verksamheten vid Samhall utökas med ytterligare 500 tjänster.

Med tillstyrkan av den i propositionen föreslagna sysselsättningsvolymen vid Samhall avstyrker utskottet de i sammanhanget behandlade motionerna A205, A219 och A261 i motsvarande delar.

Beträffande *driftbidraget till Samhall* föreslås i kommittémotion 1987/88:A261 av Börje Hörnlund m.fl. (c) ett statsbidrag motsvarande 109,9% av lönesumman.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att med en mer begränsad utökning av antalet arbetstimmar bör bidragsprocenten uppgå till 111,2 och 3 060 milj. kr. utgå för detta ändamål under budgetåret 1988/89. Motion A261 avstyrks alltså i motsvarande del.

I propositionen föreslås vidare att *fastighetsfonden* tillförs ett bidrag av 373 milj. kr.

I motion 1987/88:A237 av Görel Thurdin (c) yrkas att riksdagen beslutar om ett belopp som är 25 milj. kr. högre än det av regeringen föreslagna till fastighetsfonden. Bakgrunden är att behovet av arbetsmiljöinvesteringar i annat fall inte helt kommer att kunna tillgodoses.

Utskottet biträder propositionen i denna del. Med hänvisning till att Samhalls driftbidrag är så konstruerat att det skall generera medel till sådana åtgärder som tas upp i motionen, bl.a. arbetsmiljöinvesteringar, avstyrker utskottet motion A237.

Vidare tillstyrker utskottet propositionsförslaget att regeringen får besluta om *ökat antal bidragsberättigade arbetstimmar* under budgetåret 1988/89 för att möjliggöra överföring av timmar mellan budgetåren.

Medelsanvisningen

Tidigare redovisat förslag i motion 1987/88:A219 (fp) om en utökning av den föreslagna verksamhetsvolymen följs upp av ett yrkande om motsvarande höjning av medelsanvisningen med 40 milj. kr.

Vänsterpartiet kommunisterna begär i motion 1987/88:A236 att det till Samhall anslås 114 milj. kr. mer än vad regeringen föreslagit för att Samhall skall kunna öka antalet anställda med 1 000 personer under det kommande budgetåret. Eftersom man bör koncentrera sina ansträngningar på grupper med svårare handikapp, bör kompensationsnivån stanna vid 112% av lönekostnaderna.

Utskottet har tidigare ställt sig bakom regeringens förslag beträffande de olika delposterna. Som en konsekvens av dessa ställningstaganden tillstyrks den av regeringen begärda medelsanvisningen. De här aktuella motionerna A219 och A236 bör avslås i motsvarande delar.

Utskottet hemställer

Riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken

1. beträffande *förutsättningar för arbetsmarknadspolitiken*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A203 yrkande 2 i motsvarande del, 1987/88:A219 yrkande 1 i motsvarande del, 1987/88:A221 yrkande 1 i motsvarande del och 1987/88:A265 yrkande 1 i motsvarande del,

res. 1 (m, fp, c)
res. 2 (vpk),

2. beträffande *arbetsmarknadspolitikens inriktning*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A203 yrkandena 2 och 7 i motsvarande delar, 1987/88:A219 yrkandena 1 i motsvarande del och 5, 1987/88:A221 yrkandena 1 i motsvarande del och 2, 1987/88:A232 och 1987/88:A265 yrkande 1 i motsvarande del,

res. 3 (m)
res. 4 (fp)
res. 5 (c)
res. 6 (vpk)

3. beträffande *problem i samband med strukturrationaliseringar*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A244,

4. beträffande *yttrande från den fackliga organisationen vid ansökan om arbetsmarknadspolitiskt stöd*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A710.

5. beträffande *kartläggning av flaskhalsar i utbildningssystemet*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A250 yrkande 1,

Arbetsförmedlingslagen m.m.

6. beträffande *en översyn av arbetsförmedlingslagen*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A203 yrkande 3, 1987/88:A212, 1987/88:A219 yrkande 8, 1987/88:A228, 1987/88:A258, 1987/88:A265 yrkande 9, 1987/88:A268 och 1987/88:A715 yrkande 2,

res. 7 (m, fp, c)

7. beträffande *ett upphävande av lagen om allmän platsanmälan*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A203 yrkande 4,

res. 8 (m)

8. beträffande *en ändring i lagen om allmän platsanmälan*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A265 yrkande 10,

res. 9 (m)
res. 10 (c)

Ungdomsfrågor

9. beträffande *uppföljningsansvar för ungdomar m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A250 yrkandena 3–5, 1987/88:A263 yrkandena 1–3 och 1987/88:A265 yrkande 5,

res. 11 (m)
res. 12 (c)

10. beträffande *särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A263 yrkande 4,

res. 13 (m)

11. beträffande *lönebidragsfinansierad lärlingsutbildning som alternativ till linjer i gymnasieskolan*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A219 yrkande 10,

res. 14 (fp)

12. beträffande *översyn av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för ungdomar*

res. 15 (vpk)

att riksdagen avslår motion 1987/88:A219 yrkande 19,

13. beträffande *insatser för fasta jobb åt ungdomar*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A235,

res. 16 (vpk)

14. beträffande *åtgärder för sänkta lönekostnader för ungdomar m.m.*

res. 17 (fp)
res. 18 (m)

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A219 yrkandena 17 och 18 samt 1987/88:A267 yrkandena 1 och 2, AU 1987/88:11

15. beträffande *avskaffande av ATP-avgiften för ungdomar*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A250 yrkande 6,

Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

16. beträffande *arbetsmarknadsverkets organisation m.m.* res. 19 (m)

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A203 yrkande 7 i motsvarande del, 1987/88:A238 och 1987/88:A265 yrkandena 6 och 8, res. 20 (c)

17. beträffande *sammansättningen av AMS styrelse m.m.* res. 21 (m)
att riksdagen avslår motion 1987/88:A203 yrkande 8,

18. beträffande *personalresurserna vid arbetsförmedlingen* res. 22 (fp)
att riksdagen avslår motion 1987/88:A219 yrkande 6,

19. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del res. 23 (fp)
samt med avslag på motionerna 1987/88:A219 yrkande 7 och 1987/88:A265 yrkande 7 till *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* res. 24 (c)
för budgetåret 1988/89 anvisar ett ramanslag av 1 900 614 000 kr.,

20. att riksdagen medger att regeringen får bemyndiga AMS att under budgetåret 1988/89 besluta om avskrivning av lånefordran uppkommen inom arbetsmarknadsverket under de förutsättningar som gäller för budgetåret 1987/88,

21. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Arbetsmarknadsverket: Anskaffning av utrustning* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.,

Arbetsmarknadsservice

22. beträffande *starthjälpen* res. 25 (m)

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A203 yrkande 6, 1987/88:A219 yrkande 14 och 1987/88:A486 yrkande 4, res. 26 (fp)

23. beträffande *nya riktlinjer för flyttningsbidragen m.m.* res. 27 (c)
att riksdagen avslår motion 1987/88:A482 yrkande 15,

24. beträffande *bidraget för medflyttande* res. 28 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A247, 1987/88:A259, 1987/88:A264 och 1987/88:A482 yrkande 14 a, res. 29 (c)

25. beträffande *särskilda projektmedel till länsarbetsnämnden i Västernorrlands län*

att riksdagen avslår motion 1987/88:A434,

26. att riksdagen med avslag på motion 1987/88:A482 yrkande 16 till res. 30 (m)

Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 130 066 000 kr., res. 31 (c)

Arbetsmarknadsutbildning

27. beträffande *arbetsmarknadsutbildningens inriktning m.m.* res. 32 (m)

att riksdagen avslår motion 1987/88:A203 yrkande 1,

28. beträffande *behovet av folkhögskolekurser för arbetslösa ungdomar* res. 33 (fp, c)

att riksdagen avslår motion 1987/88:A256,

29. beträffande *behovet av arbetsmarknadsutbildning för avbytare i jordbruket* res. 34 (fp, c)

- att riksdagen avslår motion 1987/88:A207 yrkandena 3 och 4, AU 1987/88:11
res. 35 (fp)
30. beträffande *boendeservice inom den elevsociala verksamheten*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A219 yrkande 12,
31. beträffande *industriinriktad högskoleutbildning som arbetsmarknadsutbildning*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A204,
32. beträffande *utredningsarbetet angående de asylsökandes utbildningsbehov*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A226,
33. beträffande *utbildning av vårdbiträden inom hemtjänsten* res. 36 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1987/88:A225,
34. beträffande *breddutbildning m.m. för korttidsutbildade*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A220,
35. att riksdagen godkänner att *den hälsovårdande och kurativa verksamheten* inom arbetsmarknadsutbildningen får bedrivas som uppdragsverksamhet,
36. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A219 yrkande 13 till *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 2 644 398 000 kr., res. 37 (m)
res. 38 (fp)
37. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *AMU-gruppen: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
38. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *AMU-gruppen: Bidrag till vissa driftutgifter* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 21 300 000 kr.,
39. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *AMU-gruppen: Investeringar* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.,
- Sysselsättningsskapande åtgärder m.m.*
40. beträffande *ny anslagsteknik för anslaget till Sysselsättningsskapande åtgärder* res. 39 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A203 yrkande 5, 1987/88:A250 yrkande 2 och 1987/88:A253,
41. beträffande *återinförande av de statliga projekteringsbidragen*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A254 yrkande 1,
42. beträffande *åtgärds paket med lämpliga beredskapsobjekt*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A254 yrkande 2,
43. beträffande *förhållandet till andra statsbidragsbestämmelser*
att riksdagen med avslag på motion 1987/88:A211 godkänner vad som anförts i propositionen om att statsbidrag till beredskapsarbeten alltid skall utgå enligt bidragsreglerna för beredskapsarbeten,
44. beträffande *umytjande av AMS-medel inom kulturområdet* res. 40 (m)
att riksdagen avslår motion 1987/88:A223,
45. beträffande *översyn av reglerna för sysselsättningsskapande åtgärder* res. 41 (m)
att riksdagen avslår motion 1987/88:A215,

46. beträffande *sänkning av grundbidraget vid beredskapsarbeten* AU 1987/88:11
att riksdagen avslår motion 1987/88:A219 yrkande 15, res. 42 (m)
res. 43 (vpk)
47. beträffande *fastare sysselsättningsformer i skogliga beredskaps-*
arbeten res. 44 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1987/88:A206,
48. beträffande *starta-egget-bidrag till jordbrukare* res. 45 (fp, c)
att riksdagen avslår motion 1987/88:A207 yrkande 2,
49. beträffande *översyn av möjligheterna att förlänga tiden för*
starta-egget-bidrag res. 46 (fp, c)
res. 47 (m)
att riksdagen avslår motion 1987/88:A210,
50. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del res. 48 (m)
samt med avslag på motionerna 1987/88:A219 yrkande 16, 1987/
88:A255 och 1987/88:A265 yrkande 11 till *Sysselsättningsskapande*
åtgärder för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av res. 49 (fp, c)
2 410 500 000 kr.,
51. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del res. 50 (m)
samt med avslag på motionerna 1987/88:A221 yrkande 3 och 1987/
88:A265 yrkande 4 till *Statsbidrag för ungdomslag* för budgetåret res. 51 (c)
1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 004 000 000 kr., res. 52 (vpk)
52. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del res. 53 (m)
samt med avslag på motionerna 1987/88:A221 yrkande 4 och 1987/
88:A265 yrkande 3 till *Statsbidrag till inskolningsplatser* för budgetåret res. 54 (c)
1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 250 000 000 kr., res. 55 (vpk)
53. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till
Statsbidrag till frivilliga försvarsorganisationer för budgetåret 1988/89
anvisar ett förslagsanslag av 13 760 000 kr.,
54. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till
Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna
för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 71 000 000 kr.,
55. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till res. 56 (m)
Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten för budgetåret 1988/89 anvisar
ett reservationsanslag av 37 500 000 kr.,
56. beträffande *insatser mot ofrivilligt deltidsarbete*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A229,
57. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till res. 57 (m)
Åtgärder för deltidsarbetslösa för budgetåret 1988/89 anvisar ett
reservationsanslag av 60 000 000 kr.,
58. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till
Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar för budgetåret 1988/89 anvisar
ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Handikappade

59. beträffande *allmänna synpunkter på åtgärder för arbetshandi-*
kappade res. 58 (c)
att riksdagen avslår motion 1987/88:A209 yrkande 1 och motion
1987/88:A248,

60. beträffande *tillämpningen av främjandelagen* AU 1987/88:11
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A216, 1987/88:A230, 1987/88:A231 och 1987/88:A728, res. 59 (vpk)
61. beträffande *översyn av sambanden mellan lönebidrag, anställning inom Samhall och förtidspension* res. 60 (fp)
att riksdagen avslår motion 1987/88:A224 yrkande 1,
62. beträffande *träning i reell arbetsmiljö*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A227 yrkande 1,
63. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Yrkesinriktad rehabilitering* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 607 083 000 kr.,
64. beträffande *bidrag till arbetstekniska hjälpmedel till handikappade egenföretagare*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A201 yrkande 2,
65. beträffande *behovet av arbetsbiträden och ökade bidrag till arbetshjälpmedel*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A227 yrkandena 2 och 3,
66. att riksdagen godkänner vad som förordats i propositionen om *försöksverksamhet med ändrade regler för anställning med lönebidrag*,
67. beträffande *den allmänna utformningen av lönebidraget* res. 61 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A201 yrkande 1, 1987/88:A203 yrkande 9, 1987/88:A213, 1987/88:A224 yrkande 2, 1987/88:A233, 1987/88:A234 yrkande 1, 1987/88:A261 yrkande 3 och 1987/88:A486 yrkande 5, res. 62 (fp)
res. 63 (c)
68. beträffande *lönebidrag hos allmännyttiga organisationer* res. 64 (fp)
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A202, 1987/88:A209 yrkande 2, 1987/88:A218, 1987/88:A236 yrkandena 2 och 3, 1987/88:A241, 1987/88:A243 och 1987/88:A251, res. 65 (c)
res. 66 (vpk)
69. beträffande *lönebidrag till ideella organisationer i Skånelänen*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A267 yrkande 3,
70. beträffande *lönebidragens betydelse för läns museerna* res. 67 (fp)
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A217, 1987/88:A240, 1987/88:A246 och 1987/88:A260,
71. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 3 623 748 000 kr.,
72. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 363 000 000 kr., res. 68 (m)

Samhall

73. beträffande *placeringen av handikappade vid Samhall* res. 69 (m)
att riksdagen avslår motion 1987/88:A203 yrkande 10, res. 70 (vpk)
74. beträffande *ökad anställning av psykiskt utvecklingsstörda*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A205 yrkande 2,

75. beträffande *inbyggda verkstäder* AU 1987/88:11
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A222 och 1987/88:A234
yrkande 2. res. 71 (fp)
76. beträffande *flerårig ekonomisk ram för Samhalls verksamhet*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A245 och 1987/88:A261
yrkande 2. res. 72 (fp, c)
res. 73 (m)
77. beträffande *organisatoriska förändringar i Samhall*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A203 yrkande 11. res. 74 (m)
78. beträffande *styrelsens sammansättning i de regionala stiftelserna m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A239 och 1987/88:A257. res. 75 (m)
79. beträffande *sysselsättningsvolym vid Samhall*
att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:A205 yrkande 1.
1987/88:A219 yrkande 20 och 1987/88:A261 yrkande 1 i motsvarande
del bifaller propositionen i motsvarande del. res. 76 (fp)
res. 77 (c)
80. beträffande *driftbidraget till Samhall*
att riksdagen med avslag på motion 1987/88:A261 yrkande 1 i
motsvarande del bifaller propositionen i motsvarande del. res. 78 (c)
res. 79 (m)
81. beträffande *fastighetsfonden*
att riksdagen med avslag på motion 1987/88:A237 bifaller propo-
sitionen i motsvarande del.
82. att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen om
ökat antal bidragsberättigade arbetstimmar under budgetåret 1988/89.
83. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del
samt med avslag på motionerna 1987/88:A219 yrkande 21 och
1987/88:A236 yrkande 1 till *Bidrag till Stiftelsen Samhall* för budget-
året 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 3 433 000 000 kr. res. 80 (fp)
res. 81 (vpk)

Stockholm den 17 mars 1988

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m),
Börje Hörnlund (c), Gustav Persson (s), Bengt Wittbom (m), Sten Östlund
(s), Bo Nilsson (s), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m), Inge Carlsson
(s), Kersti Johansson (c), Lars-Ove Hagberg (vpk), Sven Lundberg (s) och
Ture Ångqvist (s).

1. Föresättningar för arbetsmarknadspolitiken (mom. 1)

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m) och Kersti Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet vill" och på s. 18 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motionerna A203 (m), A219 (fp) och A265 (c) att det bakom den officiella statistiken beträffande antalet arbetslösa finns problem som inger oro. Det gäller bl.a. ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten. Också de regionala balansproblemen har fördjupats.

Som närmare utvecklas i de nämnda motionerna fordras en omläggning av den förda politiken så att den ekonomiska utvecklingen främjas och en långsiktigt positiv sysselsättningsutveckling därmed underlättas. Tillväxten måste komma hela landet till del. Målet skall vara en decentraliserad samhällsstruktur där det råder regional balans. Uppnås inte detta skapas problem såväl i storstadsområdena som i glesbygden.

De icke-socialistiska partierna har i finansutskottets betänkande FiU 1987/88:20 redovisat hur den ekonomiska politiken bör utformas för att den ekonomiska utvecklingen skall främjas.

De framhåller bl.a. att en väsentlig föresättning för en tillväxtbefrämjande politik är att staten respekterar hushållens och företagens krav på stabila spelregler. Den kortsiktighet och ryckighet som kännetecknat den ekonomiska politiken under senare år har förstärkt osäkerheten för företagare och anställda. Detta innebär att färre vågar ta risker varvid långsiktiga satsningar och investeringar tenderar att utebli.

De pekar vidare på betydelsen av att den ekonomiska politiken inriktas på att undanröja tillväxthinder. Det gäller skattepolitiken, som bör utformas bl.a. så att de mindre företagen kan utvecklas på ett positivt sätt. Det gäller vidare finanspolitiken, som bör bedrivas med stor stramhet. Den offentliga sektorn måste avmonopoliseras och möjligheterna till ökad konkurrens och ökad effektivitet inom denna sektor tas till vara. En ytterligare typ av tillväxthinder som måste avskaffas anser man utgörs av den byråkrati och regleringsapparat som byggts upp under efterkrigstiden. Slutligen anføres att den ekonomiska politiken bör medverka till att skapa incitament till en bättre fungerande lönebildning.

Arbetsmarknadsutskottet anser för sin del att en omläggning av den ekonomiska politiken enligt redovisade riktlinjer är en absolut föresättning för att en kraftig försämring på arbetsmarknaden skall kunna undvikas när den internationella konjunkturen vänder.

Vad utskottet anfört i anslutning till motionerna A203, A219 och A265 om föresättningarna för arbetsmarknadspolitiken bör ges regeringen till känna.

De föresättningar för arbetsmarknadspolitiken som förs fram i vpk-motion A221 avstyrks i här aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

AU 1987/88:11

1. beträffande *förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken*
att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A203 yrkande 2 i
motsvarande del, 1987/88:A219 yrkande 1 i motsvarande del och
1987/88:A265 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motion
1987/88:A221 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger
regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken (mom. 1)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Utskottet vill" och på s. 18 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet ställer sig bakom vad som anförs om den ekonomiska politiken i vpk:s partimotion A221 om den ekonomiska utvecklingen. Arbetslösheten är numera ett stående inslag i ekonomin. Full sysselsättning i klassisk mening är inte längre möjlig med rådande ekonomiska och sociala strukturer. Regeringens arbetslöshetspolitik är, som vpk framhåller, ett resultat av att allas rätt till arbete är underordnad budgetunderskottet, åtgärder mot löneökningar och stimulans till storfinans och exportinriktning.

Som vpk:s företrädare framhållit i finansutskottets betänkande FiU 1987/88:20 krävs en ambitionshöjning när det gäller den ekonomiska politiken med starkare styrmedel och en i jämförelse med i dag mer målmedveten inriktning.

Följande sju punkter bör utgöra utgångspunkterna vid utformningen av den ekonomiska politiken:

1. Demokratisk styrning av övergripande riktlinjer för ekonomins utveckling.
2. En ekologisk närings- och teknologipolitik som kan upphäva motsättningen mellan produktionssystem och natur.
3. En omfördelning av resurser i samhället till de breda folklagens förmån.
4. Stärkt skolning och ökad social medvetenhet hos folkflertalet vilket gynnar både demokratin och den ekonomiska aktiviteten.
5. Större resurser till infrastruktur och offentlig sektor.
6. En teknologikutveckling som sprider makt och motverkar elitism.
7. Kortare arbetsdag för alla.

Denna inriktning kräver att viktiga reformer genomförs som innebär en ökad satsning på den offentliga sektorn.

Åtgärder som bör vidtas omgående eller inom de närmaste åren är bl.a. ett program för arbete åt alla, en allmän arbetstidsförkortning till sex timmars arbetsdag samt ett regionalpolitiskt program med inriktning mot de mest utsatta regionerna.

Som framhålls i vpk-motioni A221 krävs sålunda en förändrad inriktning på den ekonomiska politiken. De riktlinjer utskottet fört fram med tillstyrkan av motion A221 bör ges regeringen till känna.

Den kritik som utskottet redovisat när det gäller regeringens ekonomiska politik kan i ännu högre grad riktas mot den politik som förordas i de

borgerliga partiernas motioner A203 (m), A219 (fp) och A265 (c). Dessa partier företräder andra intressen än arbetstagarna, nämligen företagarna och kapitalägarna. De tre motionerna avstyrks därför i aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A221 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1987/88:A203 yrkande 2 i motsvarande del, 1987/88:A219 yrkande 1 i motsvarande del och 1987/88:A265 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

3. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 2)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Utskottet vill" och på s. 21 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Arbetsmarknadspolitiken skall som anføres i moderata samlingspartiets partimotion A203 i första hand vara ett hjälpmedel för enskilda individer. Dessa skall i varje situation ges bästa möjliga alternativ för att snabbt få en anställning. Inom arbetsmarknadspolitiken måste de kontanta utbetalningarna över statskassan minska till förmån för andra åtgärder. Utbildning är ett av de viktigaste instrumenten för att stärka den arbetslöses ställning på arbetsmarknaden. Vid sidan av en väl fungerande information om situationen på arbetsmarknaden och en effektiv privat och offentlig arbetsförmedling måste olika typer av utbildning sättas före beredskapsarbeten, ungdomslag etc. Det är också angeläget att flexibiliteten på arbetsmarknaden förbättras genom att enskilda människor stimuleras till ökad yrkesmässig och geografisk rörlighet. Här spelar faktorer som lägre marginalskatter och en fungerande bostadsmarknad avgörande roll, men arbetsmarknadspolitiken har också betydelse i sammanhanget. Utskottet avvisar därför senare i framställningen regeringens förslag om ett slopande av starthjälpen, ett förslag som skulle få den rakt motsatta effekten.

I en ny arbetsmarknadspolitik ingår också att det skapas bättre förutsättningar för service till arbetssökande och arbetsgivare. Härför krävs att möjligheterna till arbetsförmedling i alternativa former öppnas. Till frågan om en översyn av arbetsförmedlingslagen i detta syfte återkommer utskottet senare i framställningen.

Det synsätt utskottet här redovisat i fråga om den allmänna avvägningen mellan de arbetsmarknadspolitiska medlen bör också komma till uttryck vid anvisning av medel till de olika ändamålen. Utskottet återkommer härtill i det följande men vill redan här fästa uppmärksamheten på de problem som riksdagens nuvarande detaljstyrning av AMS ger upphov till i samband med den nya målstyrningsstrategi som är under utveckling inom AMS. Det finns skäl att redan kommande budgetår genomföra försök med nya principer för anslagsgivning till AMS inom vissa anslagsområden. Utskottet återkommer till frågan vid behandlingen av anslaget Sysselsättningskapande åtgärder.

Sammanfattningsvis ansluter sig utskottet till den övergripande syn

beträffande arbetsmarknadspolitiken inför kommande budgetår som framförs i den moderata partimotionen A203. Detta bör ges regeringen till känna. Med utskottets ställningstagande bör övriga i sammanhanget behandlade motioner lämnas utan åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *arbetsmarknadspolitikens inriktning*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A203 yrkandena 2 i motsvarande del och 7 samt med avslag på motionerna 1987/88:A219 yrkandena 1 i motsvarande del och 5, 1987/88:A221 yrkandena 1 i motsvarande del och 2, 1987/88:A232 och 1987/88:A265 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

4. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 2)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Utskottet vill" och på s. 21 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till uppfattningen i folkpartiets partimotion A219 att en aktiv arbetsmarknadspolitik måste ha till uppgift att underlätta nödvändiga omställningar på arbetsmarknaden och mildra effekterna för enskilda människor.

Som framhålls i motionen var konsekvenserna av strukturförändringar, teknisk utveckling och "kriser" svårare för medborgarna i slutet av 1970-talet när vi inte hade någon tillväxt än under 1960-talet när tillväxten generellt var hög.

Som också framhålls i folkpartiets partimotion A219 skapar inte den tekniska utvecklingen ökad arbetslöshet under förutsättning att ekonomin och särskilt arbetsmarknaden har tillräcklig flexibilitet och anpassningsförmåga.

Inom arbetsmarknadspolitiken bör de kontanta utbetalningarna minska till förmån för främst arbetsmarknadsutbildningen, som bör ha en central roll. Den nu pågående tekniska utvecklingen kommer att ställa allt större krav på de anställdas kunskapsnivå. Bristen på kvalificerade yrkesarbetare och tjänstemän inom tekniska yrken tyder också på att kompetenskraven på arbetsmarknaden har ökat. En kraftfull satsning på arbetsmarknadsutbildning bör därför komma till stånd.

Utskottet vill vidare framhålla betydelsen av en flexibel arbetsmarknad där enskilda människor stimuleras till ökad yrkesmässig och geografisk rörlighet.

Utskottet vill ansluta sig till uppfattningen i motion A219 att en effektiv förmedling bör leda till att behovet av andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskar. Förändringsarbetet får dock inte innebära att arbetsförmedlingen tar över uppgifter som åligger företagen, inte heller att förmedlingarna förlorar insikten att deras främsta uppgift är att hjälpa arbetslösa till ett arbete.

Slutligen bör arbetsförmedling också kunna bedrivas i alternativa former. Till frågan om en förändring av arbetsförmedlingslagen i detta syfte

återkommer utskottet senare i framställningen.

AU 1987/88:11

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet vad som anförs i motion A219 (fp) om riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks i tillämpliga delar.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *arbetsmarknadspolitikens inriktning*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A219 yrkandena 1 i motsvarande del och 5 samt med avslag på motionerna 1987/88:A203 yrkandena 2 i motsvarande del och 7, 1987/88:A221 yrkandena 1 i motsvarande del och 2, 1987/88:A232 och 1987/88:A265 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

5. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 2)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Utskottet vill" och på s. 21 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i centerpartiets kommittémotion A265 att samhället måste ha en hög beredskap för att möta konjunkturnedgångar och de krav som strukturförändringar inom näringslivet ställer. Män och kvinnor bör vidare ha samma möjligheter och samma rätt till utveckling på arbetsmarknaden.

Kampen mot arbetslösheten måste föras mer aktivt och på två fronter samtidigt. Det gäller att driva en närings-, regional- och glesbygdspolitik som ger tillräckligt många arbetstillfällen utan behov av långsiktigt samhällsstöd samt arbetstillfällen i alla delar av landet. Det gäller också att med utbildningsinsatser hjälpa människor att ta de jobb som tillskapas. Särskilt måste dessa åtgärder riktas till de nytillträdande på arbetsmarknaden och till långtidsarbetslösa.

Kontantutbetalningarnas andel av de totala arbetsmarknadspolitiska utgifterna måste pressas tillbaka till förmån för andra åtgärder. Arbetslinjen måste hävdas liksom att möjligheterna till utbildning måste tillvaratas. Flyttkostnaderna bör kunna bäras av dem som söker arbetskraft i de expansiva regionerna.

Vidare bör arbetsmarknadsverket kunna väsentligt decentraliseras ytterligare och arbetsförmedlingarna kunna arbeta mer aktivt. Arbetsförmedlingen bör också kunna bedrivas i alternativa former. Till den frågan återkommer utskottet senare i framställningen.

Det anförda innebär ett tillstyrkande av vad som anförs i motion A265 (c) om arbetsmarknadspolitikens inriktning. Övriga i sammanhanget behandlade motioner bör lämnas utan bifall.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *arbetsmarknadspolitikens inriktning*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A265 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1987/88:A203 yrkandena 2 i motsvarande del och 7, 1987/88:A219 yrkandena 1 i

motsvarande del och 5, 1987/88:A221 yrkandena 1 i motsvarande del och 2 och 1987/88:A232 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

AU 1987/88:11

6. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (mom. 2)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Utskottet vill" och på s. 21 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i vpk-motionen A221 att den förda arbetsmarknadspolitikens är en del av regeringens "nyliberala" ekonomiska politik. Den skyler över och döljer det kapitalistiska systemets sönderfall och dess syfte är att jämna vägen för kapitalets strukturomvandling. Därmed blir arbetsmarknadspolitikens ett verksamt medel för att "effektivisera" och bevara kapitalismen.

Kännetecknande för dagens arbetsmarknadspolitik är att den förvaltar och gömmer undan de strukturarbetslösa med allehanda projekt. Därför kan den öppna arbetslösheten hållas nere samtidigt som behovet av nya jobb inte framträder så tydligt.

AMS är förvaltaren av dagens arbetsmarknadspolitik. Den s.k. serviceinriktningen av AMS verksamhet är en strikt serviceåtgärd för företagets och det kapitalistiska systemets fortlevnad och inte i första hand en service åt de arbetslösa eller en åtgärd för att skapa arbete åt alla.

Ett effektivare AMS med ökade kunskaper och bättre service kan enligt motionen inte skymma det faktum att arbetsmarknadspolitikens och AMS roll är att underordnas kapitalets intressen. Huvudeffekten av den nya serviceinriktningen är således inte att det i första hand är den arbetslöses behov som tillgodoses.

Arbetsmarknadsåtgärdernas innehåll och syfte bör förändras i betydelsefulla delar. De bör bättre utveckla människors kunskaper och ansluta till deras yrkesskolning, överallt där så är möjligt. De arbetandes rättsliga ställning bör stärkas och tvångsmomenten avvecklas. Rätten till understöd vid arbetslöshet skall inte villkoras med ett tvång att ta vilket arbete som helst. Rättssituationen för arbetande inom arbetsmarknadspolitikens ram skall inte generellt vara sämre än i övriga arbetslivet.

Utskottet ansluter sig slutligen till förslaget i motion A221 om en kraftig satsning på nya fasta jobb inom den offentliga sektorn. Dessa jobb bör skapas främst i kommuner och landsting för att förstärka främst områdena vård, omsorg och service. Ett särskilt anslag om 4 miljarder kronor bör anvisas för ändamålet.

Vad utskottet med tillstyrkan av motionerna A221 och A232 (vpk) anför om arbetsmarknadspolitikens inriktning bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner bör avslås i aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *arbetsmarknadspolitikens inriktning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A221 yrkandena 1 i motsvarande del och 2 och 1987/88:A232 samt med avslag på

motionerna 1987/88:A203 yrkandena 2 i motsvarande del och 7, 1987/88:A219 yrkandena 1 i motsvarande del och 5, och 1987/88:A265 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

AU 1987/88:11

7. En översyn av arbetsförmedlingslagen (mom. 6)

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (ni) och Kersti Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "I samband" och på s. 24 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det angeläget med en förutsättningslös och genomgripande översyn av arbetsförmedlingslagen. Denna uppfattning framfördes också i en reservation till AMS-kommitténs betänkande av företrädarna för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet.

Arbetsmarknadsverket har i dag en faktisk monopolställning när det gäller arbetsförmedling. I all monopoliserad verksamhet finns en risk för att effektivitet och service eftersätts. Det är mot denna bakgrund viktigt att det kan skapas alternativ och komplement till den offentliga förmedlingen. Detta gäller i synnerhet på specialområden med särskilda behov där den offentliga förmedlingen visat sig vara mindre effektiv, t.ex. artist- och kontorsserviceområdena. Det finns anledning utgå från att service till såväl arbetssökande som arbetsgivare med en sådan ordning skulle kunna förbättras.

Från socialdemokratiskt håll har framhållits att den översyn av lagen som för närvarande pågår inom arbetsmarknadsdepartementet skall avse lagens språkliga och redaktionella utformning.

Utskottet vill framhålla vikten av att arbetet ges en vidare och förutsättningslös inriktning. Till saken hör att både AMS och TCO i skrivelser till regeringen förordat en högre ambition i arbetet än regeringen tänkt sig.

Vad utskottet anför om en översyn av arbetsförmedlingslagen, som innebär att de i sammanhanget upptagna motionerna tillstyrks, bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *en översyn av arbetsförmedlingslagen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A203 yrkande 3, 1987/88:A212, 1987/88:A219 yrkande 8, 1987/88:A228, 1987/88:A258, 1987/88:A265 yrkande 9, 1987/88:A268 och 1987/88:A715 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

8. Ett upphävande av lagen om allmän platsanmälan (mom. 7)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "Utskottet vidhåller" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A203 (m) att lagen om allmän platsanmälan bör avskaffas. Effekterna av denna lag har nämligen medfört olägenheter i form av merarbete för såväl företagen som för arbetsförmedlingens personal. Det extra antal lediga platser som förmedlingarna får tillgång till genom lagen kan på intet vis uppväga dessa negativa konsekvenser. Riksdagen bör sålunda ansluta sig till ett principuttalande om lagens upphävande, varefter det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *ett upphävande av lagen om allmän platsanmälan*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A203 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

9. Ändring i lagen om allmän platsanmälan (mom. 8, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 8

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående föreslagit att lagen om allmän platsanmälan skall upphävas. Mot denna bakgrund saknas anledning att pröva den i motion A265 aktualiserade frågan om ändring i denna lag. Motionen avstyrks därför.

10. Ändring i lagen om allmän platsanmälan (mom. 8)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till vad som anförs i motion A265 om behovet av en ändring i lagen om allmän platsanmälan. Det kan inte anses vara vare sig motiverat eller rationellt att arbeten som varar kortare tid än 30 dagar skall behöva anmälas till arbetsförmedlingen. Den tid som åtgår för arbetsgivarna och arbetsförmedlarna med anmälan av kortvariga arbeten kan användas på ett mer ändamålsenligt sätt. Regeringen bör sålunda återkomma till riksdagen med förslag till ändring av lagen i enlighet härmed. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *ändring i lagen om allmän platsanmälan*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A265 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar med "Liknande yrkanden" och på s. 28 slutar med "redovisade delarna" bort ha följande lydelse:

Det nuvarande systemet med ungdomslag och inskolningsplatser bör ersättas med åtgärder som underlättar i stället för att försvåra ungdomars övergång från skola till arbetsliv. Detta bör förberedas redan i grundskolan. I moderata samlingspartiets partimotion om utbildningspolitiken har föreslagits förändringar med detta syfte. Däri ingår skolstart vid sex års ålder, fler valmöjligheter på högstadiet samt förkunskapskrav till gymnasieskolans linjer i kombination med möjligheter att förbättra eller komplettera behövliga förkunskaper.

Det utvidgade uppföljningsansvar för 15–19-åringar som förordas i moderata samlingspartiets här föreliggande kommittémotion A263 och som utskottet ställer sig bakom syftar till att stödja sådana grupper av ungdomar

- som har genomgått grundskolan och inte vill fortsätta i gymnasieskolan eller inom den företagsförlagda yrkesutbildningen,
- som avbryter skolgången eller yrkesutbildningen och misslyckas i sitt arbetssökande,
- som slutar gymnasieskolan och misslyckas i sitt arbetssökande.

Uppföljningsansvaret skall ha följande ingredienser:

Vägledning för elever som inte vet om eller vad de skall läsa i gymnasieskolan eller inom den företagsförlagda yrkesutbildningen. Möjligheter skall finnas till yrkesorienterande praktik.

Komplettering av ett eller flera ämnen för elever som alltför sent upptäcker att de borde ha gjort ett annorlunda tillval på högstadiet.

Komplettering för elever som har för lågt betyg i ett förkunskapsämne eller för lågt betygsgenomsnitt i samtliga ämnen för att komma in på en önskad linje.

Hjälp till studietrötta elever att få en plats i arbetslivet genom en speciell arbetsförmedlingsinsats eller genom arbetspraktikplats.

För varje elev som omfattas av uppföljningsansvaret skall göras en individuell plan, i vilken skall ingå ett uppföljningsprogram.

Utbildningsdelen av uppföljningsansvaret har närmare övervägts i den ovannämnda kommittémotionen, till vilken hänvisas. Utskottet vill liksom motionärerna understryka att de första åtgärderna för att hjälpa arbetslösa ungdomar skall vara att stimulera dem att skaffa sig utbildning som gör dem mer attraktiva på arbetsmarknaden. Detta kan ske genom gymnasiestudier, lärlingsutbildning och andra utbildningsformer. Andra bör få en intensifierad arbetsförmedlingshjälp.

Ungdomar som har varit arbetslösa i tre månader bör erbjudas en arbetspraktikplats. Syftet med sådana platser skall vara att minska ungdomarnas tid i arbetslöshet genom att kontakt skapas framför allt med näringslivet. Normalt skall ungdomarna kunna ha en arbetspraktikplats upp till sex månader, men de skall stå till arbetsmarknadens förfogande och vara aktivt arbetssökande.

Statsbidrag skall utgå till kommunerna och bör läggas på en sådan nivå att dagersättningen till 18-19-åringar blir högre än för 16-17-åringar. Avtal bör kunna träffas om ersättningen till ungdomar i arbetspraktik på ungefär samma sätt som gäller i nuvarande avtal för ungdomsplatser. Förnyad placering på arbetspraktikplats bör i normalfallen föregås av en ny period av aktivt arbetssökande.

Riksdagen bör uppdraga åt regeringen att med ledning av nu angivna riktlinjer utforma förslag till den nya verksamhetens uppläggning mer i detalj. I detta ingår statsbidrags- och övriga finansieringsfrågor samt omprövning av kommunernas nuvarande uppföljningsansvar enligt skollagen. Det gäller här att bygga vidare på fleråriga erfarenheter av det nuvarande uppföljningsansvaret för 16-17-åringar. Det bör därför vara möjligt för regeringen att redan under hösten 1988 utfärda direktiv och bestämmelser samt framlägga förslag i de fall ytterligare beslut kräver riksdagens medverkan – det gäller bl.a. anvisande av nya anslag. Parallellt härmed inleds under hösten en avveckling av ungdomslagen och inskolningsplatserna. Avvecklingen bör kunna vara avslutad till den 1 januari 1989 då lagstiftningen om ungdomslag förutsätts upphöra att gälla – förslag härom läggs fram i hemställan – och det nya och utvidgade uppföljningsansvaret träder i stället.

Med det anförda tillgodoses yrkandena i motionerna A265 (c) och A250 (c) om sammanhållet uppföljningsansvar för ungdomar m.m. Motionerna påkallar därmed inte någon särskild riksdagens åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. *beträffande uppföljningsansvar för ungdomar m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A263 yrkandena 1-3 samt med avslag på motionerna 1987/88:A250 yrkandena 3-5 och 1987/88:A265 yrkande 5

dels godkänner vad utskottet anfört om riktlinjer för ett utvidgat uppföljningsansvar för ungdomar i åldern 15-19 år,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om förslag till riksdagen om finansiering och författningsmässig reglering av uppföljningsansvaret,

dels antar följande

Förslag till

Lag om upphävande av lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare

Härigenom föreskrivs att lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall upphöra att gälla vid utgången av år 1988.

12. Uppföljningsansvar för ungdomar m.m. (mom. 9)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar med "Liknande yrkanden" och på s. 28 slutar med "redovisade delarna" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till förslaget i centerpartiets kommittémotion A265 att regeringen skall tillsätta en parlamentarisk utredning med uppdrag att arbeta fram förslag till ett sammanhållet uppföljningsansvar för ungdomar i åldern 16–24 år.

Häri skall ingå att kommunerna har huvudansvaret för de praktiska insatserna mot ungdomsarbetslösheten. Dessa insatser bör inriktas så, att de utgör ett led i ungdomars utbildning, val av yrke och yrkespraktik. Arbetsmarknadsverket skall som hittills ha det direkta ansvaret för att ungdomarna snabbast möjligt placeras på den öppna arbetsmarknaden. Statsbidraget till kommunerna bör utformas på ett sätt som motsvarar det nuvarande bidraget i kommunernas uppföljningsverksamhet. Staten bör fastställa den ersättning som skall utgå till ungdomarna under yrkespraktiken. Ersättningsnivån bör sättas högre för äldre ungdomar.

Den nu förordade stödformen skall ge ungdomar yrkespraktik över hela arbetsmarknaden och är avsedd att ersätta ungdomslagen. I avvaktan på att reformen genomförs bör, såsom understryks i motion A265, huvudregeln vara att alla ungdomsplatser ger heltidsarbete. Platserna bör i ökad utsträckning förläggas till den privata sektorn. Halvtidsarbete bör enbart förekomma av utbildnings- eller sociala skäl. En sådan utformning innebär en bättre anpassning till de förhållanden som normalt råder på arbetsmarknaden. Detta torde vara en fördel med tanke på ungdomarnas fortsatta yrkesverksamma liv.

Vad utskottet ovan anfört bör delges regeringen. Med de nu redovisade ställningstagandena tillgodoses samtidigt motsvarande förslag i motionerna A250 (e) och A263 (m). Dessa motioner påkallar därmed inte någon särskild riksdagens åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *uppföljningsansvar för ungdomar m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A265 yrkande 5 samt med avslag på motionerna 1987/88:A250 yrkandena 3–5 och 1987/88:A263 yrkandena 1–3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar (mom. 10)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "Vad först" och slutar med "motion A263" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder uppfattningen i motion A263 att det snarast bör inrättas en särskilt anpassad yrkesutbildning för att ge stöd och hjälp åt långtidsarbetslösa ungdomar med svåra sociala problem och bristande yrkesutbildning. Systemet bör konstrueras så, att arbetsförmedlingen får möjlighet att ge löneköstnadsbidrag med 75, 50 och 25 % under första, andra resp. tredje utbildningsåret. Utbildningen skall läggas upp med tanke på att förutsättningarna för en social och arbetsmarknadsmässig rehabilitering blir de bästa

möjliga. Detta kräver ett nära samarbete mellan företag, skola, arbetsförmedling och sociala myndigheter.

AU 1987/88:11

Det bör uppdras åt regeringen att för riksdagen presentera förslag till den nu förordade särskilda yrkesutbildningens utformning och finansiering.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa ungdomar*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A263 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

14. Lönebidragsfinansierad lärlingsutbildning som alternativ till linjer i gymnasieskolan (mom. 11)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "Folkpartiyrkanden om" och slutar med "motion A219" bort ha följande lydelse:

Lärlingsutbildning tillhör de mest framgångsrika metoderna att förmedla yrkesutbildning. I stället för att stimulera denna form av utbildning har regeringen kringgärdat inrättandet av lärlingsplatser med en mängd bestämmelser och förbehåll. Detta har fört med sig att antalet platser har minskat, vilket sedan används som argument mot lärlingsutbildningen. Enligt utskottets mening bör man mer aktivt använda denna form av yrkesutbildning för att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten. Lärlingsutbildningen borde exempelvis, såsom föreslås i motion A219 (fp), utnyttjas som ett alternativ till linjer i gymnasieskolan på orter där elevtillgången eller strukturen på ortens näringsliv inte medger att vissa yrkesinriktade studievägar inrättas. För att underlätta tillkomsten av lärlingsplatser i sådana fall bör statsbidrag kunna utgå med gradvis sjunkande lönetäckning enligt motionens förslag.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *lönebidragsfinansierad lärlingsutbildning som alternativ till linjer i gymnasieskolan*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A219 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

15. Översyn av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för ungdomar (mom. 12)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "De olika" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Åtgärderna för de olika åldersgrupperna bland ungdomar är utformade efter olika principer. Hälften av ungdomsplatserna för 16–17-åringar finns på den privata arbetsmarknaden, medan ungdomslagen är koncentrerade till den offentliga sektorn. Ungdomslagen ger sysselsättning på halvtid medan övriga åtgärder innebär heltidssysselsättning.

Vidare handläggs åtgärderna olika ur organisatorisk synvinkel. Ersättningsvillkoren varierar kraftigt. Samordningen mellan de olika åtgärderna är dålig, och det råder snarast en viss konkurrens mellan dem.

Även om målet är att minska de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar kommer det också framöver att behövas sådana åtgärder. Det är därför angeläget att utvärdera de insatser som gjorts för olika åldersgrupper och se över åtgärdernas utformning.

Vid översynen bör bl.a. subventionsgraden övervägas på nytt liksom fördelningen av insatser på olika arbetsgivare, arbetstider, ersättningsvillkor och den organisatoriska uppbyggnaden.

Vad särskilt beträffar ungdomslagen så har konstaterats att dessa ofta har utnyttjats som en förstahandsåtgärd i stället för att sättas in först när de arbetssökande ungdomarna och arbetsförmedlingen en tid prövat olika alternativ. Ungdomslagen ger vidare begränsade möjligheter att gå över till andra jobb därför att de i så hög grad är koncentrerade till den offentliga sektorn där möjligheterna till fast arbete inte är stora under överskådlig framtid. I sammanhanget bör uppmärksammas den numera mycket höga andelen flickor (70 %) i ungdomslagen. Nya åtgärder för att stödja tonårsflickorna i deras besvärliga situation på arbetsmarknaden är angelägna.

En sänkning av arbetsgivaravgifterna – förslag härom behandlas i det följande – minskar behovet av dagens stödåtgärder för ungdomar. I första hand gäller det om ungdomslagen, som under år 1987 sysselsatte inte fullt 18 000 ungdomar i genomsnitt per månad. Placering i ungdomslag kan behövas som en extra resurs i vissa fall. Sedan de här föreslagna förändringarna har förverkligats bör det vara möjligt att låta en längre tid än för närvarande förflyta innan placering sker i ungdomslag. Det bör också vara möjligt att inrätta fler ungdomslagsplatser inom den privata sektorn.

När det slutligen gäller ungdomar i åldern 20–24 år visar erfarenheten att det ofta tar lång tid att lösa sysselsättningsproblemen för dem. Kraftanstängningar sätts ibland inte in förrän mot slutet av den period då de uppbär arbetslöshetsersättning. Det borde i samband med den nu föreslagna översynen prövas om man kan påskynda en anställning för dessa ungdomar genom att de tar med sig sin rätt till återstående arbetslöshetsersättning som ett slags bonus till arbetsgivaren. Med en sådan ordning skulle det löna sig för arbetsgivare att anställa arbetslösa ungdomar så snabbt som möjligt.

Vad utskottet ovan anfört med anslutning till motsvarande delar i folkpartimotionen A219 bör delges regeringen.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande översyn av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för ungdomar

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A219 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar med "Det minskade" och slutar med "till regeringen" bort ha följande lydelse:

Såväl socialdemokratiska som borgerliga regeringar har i vårt land försökt göra kampen mot ungdomsarbetslöshet till en fråga att komma på nya typer av sÄrlösningar, vilkas främsta syfte tycks vara att dölja de besvärande ungdomsarbetslöshetssiffrorna. Oavsett om namnet har varit yrkesintroduktion, ungdomsslussar, ungdomsplatser, ungdomslag eller inskolningsplatser så handlar det om sÄrlösningar som gör att de unga försvinner ur den officiella arbetslöshetsstatistiken. Vidare har de gemensamt att de på intet sätt skapar fler jobb eller ger de unga trygghet för framtiden. Till det problematiska med dagens sÄrlösningar hör dessutom att man i dem gömmer en mycket orättvis behandling av ungdomen, inte minst lönemässigt. Man kan också ifrågasätta tvångskaraktären i dessa modeller. Den som inte är med ställs utan allt ekonomiskt stöd.

Orättvisan mot de unga skiner igenom även på andra områden, exempelvis när det gäller studiestöd och studielån. I hela samhället finns en otäck tendens att anse ungdomar vara mindre värda. Det har inneburit att myndighetsåldern i vårt land bara i teorin är 18 år men på allt fler ställen i praktiken 20 år. Det gäller inte minst på arbetsmarknaden. En sådan samhällsutveckling hotar redan i dag ungdomens rätt och värdighet. Denna tendens och farliga ungdomsfientliga utveckling måste bekämpas med all kraft.

I samhället finns stora behov. Genom att tillfredsställa dem skapas nya fasta jobb. Denna syn är den verkligt optimistiska och offensiva. Ungdomskooperativ, rättvisa lärlingssystem och rejäla yrkesutbildningar kan spela en positiv roll för ungdomen. Men i grunden är problemet med ungdomsarbetslöshet så mycket djupare och kräver en politik som syftar till fasta jobb med lön som går att leva på. För att nå dit krävs att en rad samhälleliga behov blir tillfredsställda och å andra sidan att man vidtar kraftåtgärder mot storkapitalets penningspekulation och kapitalexport samt genomför en skärpt beskattning av storbolagsvinsterna.

Ett sätt att kombinera kampen för ungdomens rätt till fasta jobb med åtgärder mot storkapitalet är att införa en "beskattning mot ungdomsarbetslöshet". Skattemedlen kan användas till åtgärder för att skapa fasta jobb inom samhällsnyttiga sektorer.

I enlighet med vpk:s förslag bör det uppdras åt regeringen att utarbeta en kraftfull åtgärdsplan för att tillgodose den mängd av behov av vård, omsorg och utbildning/kultur som finns i vårt samhälle. Med en sådan massiv satsning skapas nya arbetstillfällen som ger arbetslösa ungdomar jobb.

Med de nu förordade åtgärderna bör det vara möjligt att under nästa budgetår avveckla ungdomslagen och inskolningsplatserna. Vid behandling i det följande av anslagsgivningen till dessa verksamheter kommer följaktligen att föreslås en halvering av de medel regeringen begärt härför i årets budgetproposition. Besparingarna kan användas för att delfinansiera det

anslag som i ett tidigare avsnitt föreslagits för att inrätta fasta arbeten hos kommuner och landsting.

AU 1987/88:11

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *insatser för fasta jobb åt ungdomar*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A235 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

17. Åtgärder för sänkta lönekostnader för ungdomar m.m. (mom. 14)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar med "Ingångslönerna för" och slutar med "den delen" bort ha följande lydelse:

Arbetslösheten bland ungdomar har flera orsaker, varav de ökade lönekostnaderna för att anställa ungdomar är en. Ungdomarnas löner har successivt närmat sig nivån för andra löntagare. En följd av detta är att många arbetstillfällen som tidigare varit lämpliga ingångsjobb nu helt enkelt har försvunnit.

Normalt bör ungdomars inträde på arbetsmarknaden ske utan statliga subventioner i form av ungdomslag, beredskapsarbeten och rekryteringsstöd. Konsekvensen av denna inställning är att arbetsmarknadens parter måste ta ett större ansvar för ungdomsarbetslösheten. För detta krävs avtal som bl.a. reglerar villkoren för företagen att anordna introduktionsutbildning för ungdomar som kommer ut på arbetsmarknaden. I praktiken innebär detta att de totala lönekostnaderna för ungdomar blir lägre under introduktionsskedet på arbetsmarknaden. För att underlätta tillkomsten av sådana avtal bör arbetsgivaravgifterna för ungdomar sänkas under en övergångstid.

Den temporära nedsättning av socialförsäkringsavgifterna som här förordas innebär att avgiftsreduktionen första året är 10 %, andra året 7,5 %, tredje året 5 %, fjärde året 2,5 % och sedan ingen nedsättning. Med nedtrappningen motverkas risken att avgiftsnedsättningen utnyttjas av parterna till lönehöjningar.

Regeringen bör ta initiativ för att förmå parterna att överenskomma om oförändrade löner under den tid avgiftsnedsättningen varar. Lönekostnaderna för ungdomar anpassas därmed till en mer rimlig nivå jämfört med kostnaderna för mer erfaren arbetskraft.

De minskade offentliga intäkterna till följd av avgiftsnedsättningen uppskattas till mellan 1 och 1,5 miljarder kronor. En partsöverenskommelse i angiven riktning bör dock leda till ett kraftigt minskat behov av andra sysselsättningsskapande åtgärder för ungdomar. Totalt sett behöver det därför inte uppkomma någon belastning på statsbudgeten. De föreslagna åtgärderna medverkar tvärtom på sikt till en vidgad arbetsmarknad för ungdomar och får till följd att många ungdomar slipper få sin första kontakt med vuxenvärlden i form av arbetslöshet.

Vad ovan uttalats innebär att utskottet ansluter sig till vad som anförts i folktopmotionen A219. Denna tillstyrks alltså i den nu föreliggande delen.

Med det anförda får motion A267 anses vara tillgodosedd i motsvarande del.

AU 1987/88:11

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande åtgärder för sänkta lönekostnader för ungdomar m.m.

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A219 yrkandena 17 och 18 samt med anledning av motion 1987/88:A267 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

18. Åtgärder för sänkta lönekostnader för ungdomar m.m. (mom. 14, motiveringen)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar med "Ingångslönerna för" och slutar med "motionärerna förordar" bort ha följande lydelse:

Lönesättningen måste motsvara det bidrag till produktionen arbetstagaren kan ge. Detta innebär att man måste ta hänsyn till de yngsta ungdomarnas bristande kunskap, praktiska erfarenhet och mognad jämfört med äldre, yrkeserfaren arbetskraft. Erfarenheterna både i Sverige och utlandet visar att höga ingångslöner hindrar ungdomar som kommer ut på arbetsmarknaden att få anställning.

De fackliga organisationerna vill inte acceptera en sådan förändring utan förespråkar ständigt högre ingångslöner. De bör betänka att de har ett ansvar även gentemot de ungdomar som ännu inte har fått anställning – och inte blivit medlemmar i facket. De blir genom sitt envetna motstånd medansvariga till de sociala problem som följer i ungdomsarbetslöshetens spår.

Med den ordning vi har här i landet är löne- och anställningsvillkoren primärt frågor för arbetsmarknadens parter. Det är deras ansvar att överenskommelser träffas om realistiska ingångslöner för de yngsta ungdomarna som söker sig ut på arbetsmarknaden. Detta bör kunna ske utan statsmakternas tillskyndan med subventionsinslag av den typ som förordas i den aktuella folktopmotionen.

19. Arbetsmarknadsverkets organisation m.m. (mom. 16)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i moderata samlingspartiets partimotion A203 att de pågående positiva förändringarna av arbetsmarknadsverkets organisation måste fortsätta. Den centrala administrationen inom AMS bör ytterligare kunna minskas. De problem som skapas genom å ena sidan riksdagens detaljstyrning av AMS och å andra sidan den nya målstrategi som är under utveckling inom verket kommer att öka om inte riksdagens och regeringens teknik att styra AMS förändras. Till den senare frågan återkommer utskottet längre fram i betänkandet.

Utskottet vill också ansluta sig till förslaget i motion A203 att länsarbetsnämndernas funktion bör förändras. Den viktigaste uppgiften för nämnder-

na bör vara att som AMS regionala organ svara för upphandling av arbetsmarknadspolitiska tjänster från offentliga och enskilda institutioner.

Det bör slutligen övervägas att ge arbetsförmedlingen en fristående ställning inom verket. Därmed skulle ges ökade möjligheter till en positiv utveckling av servicen.

Vad utskottet anfört om arbetsmarknadsverkets organisation m.m. kan sägas tillgodose kraven på decentralisering i motionerna A238 och A265.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *arbetsmarknadsverkets organisation m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A203 yrkande 7 i motsvarande del samt med anledning av motionerna 1987/88:A238 och 1987/88:A265 yrkandena 6 och 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

20. Arbetsmarknadsverkets organisation m.m. (mom. 16)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i likhet med vad som anförs i kommittémotion A265 (c) framhålla betydelsen av att decentraliseringen av AMS fortsätter. Antalet anställda på centrala AMS och länsarbetsnämnderna bör kunna minska ytterligare. Personalstyrkan vid centrala AMS och vid länsarbetsnämnderna bör sammanlagt kunna minska med 200 tjänster.

Vad utskottet anfört om decentralisering bör kunna tillgodose kraven härpå i motionerna A203 och A238.

Vad utskottet i anslutning till de aktuella motionerna anfört om decentralisering inom arbetsmarknadsverket bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *arbetsmarknadsverkets organisation m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A265 yrkandena 6 och 8 samt med anledning av motionerna 1987/88:A203 yrkande 7 i motsvarande del och 1987/88:A238 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

21. Sammansättningen av AMS styrelse m.m. (mom. 17)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 34 som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "föreliggande del" bort ha följande lydelse:

Som anförs i moderata samlingspartiets partimotion A203 har parterna på arbetsmarknaden en helt dominerande roll i AMS styrelse, vilket visat sig medföra problem i flera avseenden. Parternas möjligheter att utöva inflytande och bidra med kunskaper och erfarenheter kan tryggas på annat sätt än genom direkt styrelserepresentation. Styrelsen bör därför rekryteras utanför den krets av arbetsmarknadsparter som nu dominerar styrelsen.

Vad utskottet med tillstyrkan av motion A203 anført om sammansättningen av AMS styrelse bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *sammansättningen av AMS styrelse m.m.*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A203 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

22. Personalresurserna vid arbetsförmedlingen (mom. 18)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 34 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Som anført i folkpartiets partimotion A219 har genom bl.a. förenklingar av regelsystem, delegering av befogenheter, förändrad organisation och ökat ADB-utnyttjande ca 500 tjänster från den centrala administrationen kunnat föras över till arbetsförmedlingarna. Dessa rationaliseringseffekter tillsammans med det jämförelsevis goda sysselsättningsläget bör innebära att den utökning som skedde då 250 nya tjänster för arbetsförmedlingen inrättades från budgetåret 1987/88 ej är erforderlig. Med hänsyn till vad som ovan sagts bör dessa 250 tjänster kunna dras in.

Vad utskottet anført om personalresurserna vid arbetsförmedlingen bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *personalresurserna vid arbetsförmedlingen*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A219 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

23. Medelsanvisningen till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (mom. 19)

Under förutsättning av bifall till reservation 22

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 35 som börjar med "Som en" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Som en konsekvens av utskottets förslag om en reduktion på 250 förmedlingstjänster ute i organisationen i enlighet med förslag härom i motion A219 (fp) bör anslaget räknas ned i förhållande till regeringens förslag med 40 milj. kr. Motion A265 (c) har en annan utgångspunkt för sitt besparingsförslag och avstyrks därför.

Till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader bör i enlighet härmed anvisas 1 860 614 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A219 yrkande 7, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A265 yrkande 7 till *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* för budgetåret 1988/89 anvisar ett ramanslag av 1 860 614 000 kr.

24. Medelsanvisningen till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (mom. 19)

AU 1987/88:11

Under förutsättning av bifall till reservation 20

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 35 som börjar med "Som en" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Som en konsekvens av att utskottet tidigare i framställningen tillstyrkt förslaget i motion A265 (c) om en neddragning av 200 tjänster vid centrala AMS och vid länsarbetsnämnderna bör det förevarande anslaget räknas ned med 40 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

Motion A219 (fp) har en annan utgångspunkt för sitt besparingsförslag och avstyrks därför.

Till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader bör i enlighet härmed anvisas 1 860 614 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A265 yrkande 7 med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A219 yrkande 7 till *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* för budgetåret 1988/89 anvisar ett ramanslag av 1 860 614 000 kr.

25. Starthjälpen (mom. 22)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Som anförs i partimotion A203 (m) är det viktigt att arbetslösa kan utnyttja möjligheterna till rörlighet på arbetsmarknaden. Att flytta är alltid förenat med kostnader, varför flyttningsbidraget är betydelsefullt. Den s.k. starthjälpen fyllde en väsentlig funktion. Den täckte nämligen en del av kostnaderna för dem som flyttade till en ny ort och stimulerade därigenom rörligheten. AMS bör därför ges möjlighet att inom ramen för tilldelade resurser utge startbidrag. Utskottets ställningstagande tillgodoser även motion A486 i aktuell del.

Motion A219 bör i motsvarande del inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *starthjälpen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A203 yrkande 6 och 1987/88:A486 yrkande 4 samt med avslag på motion 1987/88:A219 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Som anförs i partimotion A219 (fp) är det viktigt med en rörlighetsstimulerande arbetsmarknadspolitik. Slopandet av starthjälpen kan ha fått negativa konsekvenser. Därför bör regeringen presentera en utvärdering av starthjälpen. Om denna visar att starthjälpen haft gynnsamma effekter på rörligheten bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

Motionerna A203 och A486 bör i tillämpliga delar inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *starthjälpen*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A219 yrkande 14 samt med avslag på motionerna 1987/88:A203 yrkande 6 och 1987/88:A486 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

27. Nya riktlinjer för flyttningsbidragen m.m. (mom. 23)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i centerns kommittémotion A482 beträffande flyttningsbidragen. Dessa bidrag bör utformas på sådant sätt att de både främjar en bättre regional balans och ytterligare minskar belastningen på statsbudgeten. De arbetskraftssökande arbetsgivarna i expansionsorterna bör svara för kostnaderna vid rekrytering av arbetskraft från utflyttningsorter. Flyttningsbidrag bör därför i framtiden bara utgå vid flyttningar till regionalpolitiskt prioriterade områden.

Regeringen bör mot den angivna bakgrunden i kompletteringspropositionen återkomma till riksdagen med förslag till riktlinjer och regler för ett sådant flyttningsbidragssystem och därvid anvisa 25 milj. kr. för återflyttningsbidrag m.m. Vad utskottet anfört med tillstyrkan av motion A482 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *nya riktlinjer för flyttningsbidragen m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A482 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

28. Bidraget för medflyttande (mom. 24)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "ovan anförts" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner att medflyttandebidraget bör upphöra vid innevarande budgetårs utgång. Bidraget som utgår med 50 % av lönekostnaderna under sex månader har inte visat sig påverka nyckelpersoners flyttningsbenägenhet i någon större utsträckning. De problem som kan föreligga vid anställning i stödområden av s.k. nyckelpersoner till följd av svårigheter att finna anställning på den nya orten för den medflyttande bör lösas på annat sätt än genom det här aktuella bidraget. Regeringen bör underrättas om vad utskottet anfört.

I sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *bidraget för medflyttande*

att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:A247, 1987/88:A259, 1987/88:A264 och 1987/88:A482 yrkande 14 a som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

29. Bidraget för medflyttande (mom. 24)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "ovan anförts" bort ha följande lydelse:

Det är positivt att medflyttandebidraget fortsätter att utgå under nästa budgetår. Därmed stimuleras återflyttning till kommuner inom stödområdena A och B. Utskottet anser i likhet med vad som anförs i kommittémotion A482 (c) att möjligheterna att rekrytera s.k. nyckelpersoner ofta är avhängiga om en medflyttande maka eller make kan beredas arbete på orten. Bidraget bör dock göras mer effektivt än i dag. Utskottet biträder därför förslaget i motionen att höja bidraget till 90 % av den totala lönesumman för den anställde under det första året.

Utskottets ställningstagande innebär att också motion A264 bör anses vara tillgodosedd i motsvarande del. Beträffande en utvidgning av den geografiska tillämpligheten av stödet avstyrks motionerna A247, A259 och A264 i motsvarande del.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag i enlighet med vad utskottet uttalat. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *bidraget för medflyttande*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A482 yrkande 14 a och 1987/88:A264 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1987/88:A247, 1987/88:A259 och 1987/88:A264 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

30. Medelsanvisningen till anslaget Arbetsmarknadsservice (mom. 26)

Under förutsättning av bifall till reservation 28

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 38 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare tillstyrkt förslaget i reservation 28 beträffande bidraget för medflyttande. Som en följd härav bör till anslaget Arbetsmarknadsservice anvisas 118 066 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. att riksdagen med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motion 1987/88:A482 yrkande 16 till *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 118 066 000 kr.

31. Medelsanvisningen till anslaget Arbetsmarknadsservice (mom. 26)

Under förutsättning av bifall till reservation 29

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 38 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i framställningen ställt sig bakom förslagen i centerns kommittémotion A482 om bl.a. inskränkningar i de nuvarande flyttningsbidragen vilket innebär att bidraget inriktas mot flyttningar från expansionsregionerna till avfolkningsbygderna. Som en följd av utskottets ställningstaganden bör till anslaget Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1988/89 anvisas 40 066 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A482 yrkande 16 samt med anledning av propositionen i motsvarande del till *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 40 066 000 kr.

32. Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m.m. (mom. 27)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vad moderata samlingspartiet anför i partimotion A203 att de enskilda individernas kompetens och kunskaper är helt avgörande för deras möjligheter att med framgång söka sig ut på arbetsmarknaden. Kontinuerlig och återkommande utbildning är betydelsefull för individens förmåga att anpassa sig till förändringar. I dagens föränderliga samhälle täcker en utbildning sällan hela livets utbildningsbehov.

En arbetslös person har ofta stort behov av att få nya eller fördjupade kunskaper och färdigheter. Den mest effektiva metoden att motverka långvarig arbetslöshet är utbildning. Den viktigaste statliga insatsen för att bekämpa existerande arbetslöshet är därför utbildning i olika former, bl.a. arbetsmarknadsutbildning. Utbildning kan ofta ge en individ de kvalifikatio-

ner som radikalt förbättrar möjligheterna att få arbete.

AU 1987/88:11

Det måste ställas höga krav på flexibilitet på arbetsmarknadsutbildningen. En region kan ha hög arbetslöshet men samtidigt en betydande brist på utbildad arbetskraft inom vissa arbetsområden. Arbetsmarknadsutbildningen måste medverka till att fylla denna efterfrågan. En arbetslös måste av arbetsförmedlingen styras in mot utbildningar som dels motsvarar arbetsgivarens behov, dels svarar mot intressen och förutsättningar hos den enskilde.

Arbetsmarknadsverkets nya frihet att upphandla utbildning måste användas till att ge andra utbildningsanordnare än AMU möjligheter att genomföra arbetsmarknadskurser. På sikt kommer därför AMU:s ställning som s.k. uppdragsmyndighet att kunna omprövas.

Vad utskottet med tillstyrkan av motion A203 i motsvarande del anfört om arbetsmarknadsutbildningens inriktning bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *arbetsmarknadsutbildningens inriktning m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A203 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

33. Behovet av folkhögskolekurser för arbetslösa ungdomar (mom. 28)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Kersti Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 41 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill erinra om att folkhögskolorna varje år under budgetåren 1979/80–1985/86 fick speciella resurser för att anordna särskilda kurser för arbetslös ungdom. Folkhögskolorna skaffade sig därmed en stor kompetens och erfarenhet inom denna sektor.

Av de utvärderingar som bl.a. gjorts av SÖ framgår att kursdeltagarna i mycket hög utsträckning stimulerats till fortsatta studier och/eller gått bättre rustade ut på arbetsmarknaden och i många fall sedan fått stadigvarande anställning. Under de sju åren har inemot 50 av landets 125 folkhögskolor engagerats i verksamheten. Uppskattningsvis har ca 10 000 ungdomar genomgått kurser av denna typ. Rekryteringen har skett i samverkan mellan syo-konsulenter, arbetsförmedlingar och föreningslivet. Folkhögskolan har på skiftande sätt själv format kursernas innehåll i samarbete med eleverna och arbetsmarknadsorganisationerna.

Utskottet delar motionärernas mening att det är angeläget att folkhögskolorna på nytt beviljas en särskild ram för kurser för arbetslös ungdom. Det bör ankomma på regeringen att fastställa storleken på ramen och återkomma till riksdagen med förslag. Ett riktmärke kan vara 10 000 bidragsveckor och finansieringen av den beräknade kostnaden på ca 6 milj. kr. kan tas från medlen av anslaget för arbetsmarknadsutbildning.

Vad utskottet anfört med tillstyrkan till motion A256 (fp) bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. beträffande *behovet av folkhögskolekurser för arbetslösa ungdomar*.

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A256 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

34. Behovet av arbetsmarknadsutbildning för avbytare i jordbruket (mom. 29)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Kersti Johansson (c) anser

dels att utskottets yttrande på s. 41 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i motion A207 (c) om behovet av en utökad utbildning av avbytare inom jordbruket.

Som anförs i motionen ställer avbytaryrket stora krav på kompetens och förmåga att arbeta självständigt. Därför måste en avbytare ha såväl goda teoretiska kunskaper som praktiska erfarenheter. De teoretiska kunskaperna kan för närvarande erhållas vid en gymnasial utbildning vid lantbruksskola eller vid en särskild avbytarkurs på 20 veckor.

Tillgången på avbytare har under de senaste åren varit betydligt lägre än behovet. Lantbrukets avbytartjänst AB omfattar med sitt abonnemangssystem endast 30 % av landets mjölkproducenter. Många kretsar saknar ordinarie avbytare och ett stort antal lantbrukare står i kö för att komma med i en krets. Länsarbetsnämnderna i många län genomför särskilda avbytarkurser på 6 eller 20 veckor. Omfattningen av utbildningen svarar emellertid inte mot behovet eller tillgången på sökande. En försvärande omständighet i rekryteringen till kurserna är kravet på praktik före den teoretiska utbildningen. En förberedande praktik i erforderlig omfattning bör ingå i utbildningen och då omfatta 40 veckor. För att inte några av ekonomiska skäl skall tvingas avstå från utbildningen bör denna i dessa fall betraktas som arbetsmarknadsutbildning.

dels att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. beträffande *behovet av arbetsmarknadsutbildning för avbytare i jordbruket*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A207 yrkandena 3 och 4 ger regeringen till känna vad utskottet anför.

35. Boendeservice inom den elevsociala verksamheten (mom. 30)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 42 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

En arbetsgrupp har sett över och kommit med förslag om den elevsociala verksamheten i samband med arbetsmarknadsutbildning.

Arbetsgruppen föreslår vad gäller den hälsovårdande och kurativa verk-

samheten att den skall utföras och finansieras som uppdragsverksamhet. Vad gäller boendeservicen föreslår arbetsgruppen att kursdeltagarna själva skall ordna sitt boende och betala den faktiska hyreskostnaden. Särskilda bostäder skall dock finnas i den utsträckning det är nödvändigt. Om det behövs kan fördyringen ersättas genom förhöjda traktamenten.

Utskottet tillstyrker vad som anförts i propositionen om att hälsovården och den kurativa verksamheten skall bedrivas som uppdragsverksamhet.

Utskottet finner dock på sätt som anförts i motion A219 att det är rimligt att boendekostnaden belastar den boende. Med hänsyn härtill bör från nästa budgetår kursdeltagarna själva betala sina boendekostnader. Detta kommer då att medföra en besparing på ca 27 milj. kr.

Vad utskottet med tillstyrkan av motion A219 i tillämplig del anført bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *boendeservice inom den elevsociala verksamheten* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A219 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

36. Utbildning av vårdbiträden inom hemtjänsten (mom. 33)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 43 som börjar "Utskottet vill" och slutar på s. 44 med "motion A225" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner i likhet med vad som anförts i partimotion A225 (vpk) att personalrekryteringen till den sociala hemtjänsten är dålig. Enligt äldreberedningens beräkningar behöver totalt omkring 10 000 vårdbiträden årligen rekryteras fram till år 2000. Det motsvarar 10 % av varje årskull ungdomar. Det är inte realistiskt att tro att så stor andel av ungdomarna plötsligt skulle visa så stort intresse för arbete inom hemtjänsten, särskilt med tanke på att arbetet är påfrestande både fysiskt och psykiskt. Lönerna är inte lockande och möjligheterna till vidareutbildning och befordran är så gott som obefintliga. Dessutom har gymnasieskolan inte kapacitet för 10 000 nya platser inom social servicelinje.

Därför måste man vända sig till andra än ungdomar. I sådant fall måste lön utgå under utbildningstiden samt arbetet göras mer attraktivt. Utbildningen för hemtjänstens behov bör genomföras med statligt stöd från länsarbetsnämnderna.

Utskottets ställningstagande med tillstyrkan av motion A225 (vpk) i aktuell del bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

33. beträffande *utbildning av vårdbiträden inom hemtjänsten* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A225 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

37. Medelsanvisningen till anslaget Arbetsmarknadsutbildning (mom. 36)

AU 1987/88:11

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 44 som börjar med "Av den" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

För arbetsmarknadsutbildning har totalt beräknats medel på 2 644 milj. kr. Däri ingår bl.a. bidrag till utbildning i företag med 203 milj. kr. omfattande även utbildningsbidrag till den offentliga sektorn.

Utskottet anser att några särskilda utbildningsbidrag inte bör utgå till den offentliga sektorn. Det övergripande målet med arbetsmarknadsutbildning är bl.a. att genom ökad tillgång av utbildad arbetskraft öka antalet sysselsättningstillfällen. Något sådant mål uppnås inte genom att ge utbildningsbidrag till den offentliga sektorn.

dels att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. att riksdagen med anledning av propositionen samt med avslag på motion 1987/88:A219 yrkande 13 till *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 2 607 798 000 kr.

38. Medelsanvisningen till anslaget Arbetsmarknadsutbildning (mom. 36)

Under förutsättning av bifall till reservation 35

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 44 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i betänkandet tillstyrkt förslaget i motion A219 (fp) om minskning med ca 27 milj. kr. av kostnaderna för boendeservicen inom den sociala verksamheten. Med hänsynstagande härtill tillstyrker utskottet förslaget om medelstilldelning för budgetåret 1988/89 om 2 616 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A219 yrkande 13 samt med anledning av propositionen i motsvarande del för budgetåret 1988/89 till *Arbetsmarknadsutbildning* anvisar ett reservationsanslag av 2 616 498 000 kr.

39. Ny anslagsteknik för anslaget till Sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 40)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 46 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "samt A253" bort ha följande lydelse:

Beredskapsarbeten är i årets budgetproposition liksom tidigare år den kostnadsmässigt dominerande delposten under anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder. Beredskapsarbeten är dock inte något kraftfullt arbetsmark-

nadspolitiskt instrument. Traditionella offentliga beredskapsarbeten leder mycket sällan till fasta anställningar. De kan dock vara viktiga ur den synpunkten att arbetslösa kan hålla kvar en social och yrkesmässig kontakt med arbetslivet i stället för en långvarig öppen arbetslöshet. Satsningen på beredskapsarbeten måste emellertid begränsas till förmån för andra metoder som underlättar för de arbetslösa att få reguljärt arbete i näringslivet.

För att öka effektiviteten inom de sysselsättningspolitiska åtgärderna bör grundprinciperna för riksdagens anslagsgivning, regeringens direktiv och AMS organisation och policy i större utsträckning harmoniera med varandra. Som framhålls i motion A203 (m) bör man ge AMS ledning större förutsättningar att effektivisera verksamheten genom att tillämpa en ny anslagsteknik för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder från och med kommande budgetår. Utskottet anser i likhet med motionärerna att AMS bör tillåtas större flexibilitet att disponera anslaget inom ramen för av riksdagen formulerade mål och generella regler. Med en sådan uppläggning ankommer det på AMS att utarbeta en optimal avvägning mellan olika insatser såsom beredskapsarbeten, rekryteringsstöd, försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder m.m. Huvuddelen av resurserna bör, som ovan nämnts, riktas mot näringslivet.

Den flexibilitet i anslagsanvändningen som ovan förordats tillgodoser även förslaget i motion A250 (c), nämligen att AMS får ökade möjligheter att själv omdisponera anslagsmedlen för att snabbt och resolut kunna vidta åtgärder vid behov. Kraven i motion A253 (s) har andra regionala utgångspunkter, som utskottet inte kan ansluta sig till, varför motionen avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 40 bort ha följande lydelse:

40. *beträffande ny anslagsteknik för anslaget till Sysselsättningsskapande åtgärder*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A203 yrkande 5, med anledning av motion 1987/88:A250 yrkande 2 samt med avslag på motion 1987/88:A253 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

40. Utnyttjande av AMS-medel inom kulturområdet (mom. 44)

Alf Wennerfors, Bengt Witthom och Sonja Rcmbo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 48 som börjar med "Likartade motionsförslag" och slutar med "motion A 223" bort ha följande lydelse:

Förstöring och söndervittring av många av vårt lands kulturskatter fortgår i accelererande takt. Vårt samhälle måste besinna sitt ansvar inför kommande generationer när det gäller att skydda och bevara värdefulla kulturminnen från gångna tider. De statliga medel som står till förfogande är dock ringa och täcker på intet sätt överkostnaderna för att vidmakthålla egendomen i önskat skick.

En betydande del av insatserna för kulturminnesvården sker genom AMS-administrerade beredskapsarbeten m.m., vilket leder till ryckighet och osäkerhet i anslagsgivningen. Utskottet delar därför den mening som framgår av moderata samlingspartiets motion A223 där man föreslår att en

del av dessa medel överförs till riksantikvarieämbetet som ett särskilt anslag.

AU 1987/88:11

Vad utskottet med tillstyrkan till motion A223 anfört om utnyttjande av AMS-medel inom kulturområdet bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 44 bort ha följande lydelse:

44. beträffande *utnyttjande av AMS-medel inom kulturområdet*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A223 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

41. Översyn av reglerna för sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 45, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 39

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 49 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till att utskottet tidigare föreslagit en ny anslagskonstruktion för de sysselsättningsskapande åtgärderna får AMS möjlighet att göra erforderliga omfördelningar mellan olika slag av åtgärder för att bekämpa den höga arbetslösheten bland kulturarbetarna. Motion A215 (s) påkallar därigenom inte någon riksdagens åtgärd.

42. Sänkning av grundbidraget vid beredskapsarbeten (mom. 46)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 49 som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till att beredskapsarbete inte är något kraftfullt arbetsmarknadspolitiskt instrument måste satsningen på beredskapsarbeten begränsas till förmån för andra metoder. Det är därför riktigt att minska statsbidraget till beredskapsarbeten, därigenom att statens bidragsandel minskas från 60 till 50 %. Folkpartiet har i motion A219 framfört förslag om en motsvarande minskning.

Utskottets ställningstagande, som sålunda innebär ett i huvudsak tillstyrkande av motion A219 i aktuell del, bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 46 bort ha följande lydelse:

46. beträffande *sänkning av grundbidraget vid beredskapsarbeten*
att riksdagen med anledning av motion 1987/88:A219 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

43. Sänkning av grundbidraget vid beredskapsarbeten (mom. 46)

Elyer Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 49 som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Beredskapsarbeten är en mycket kostnadskrävande men också nödvändig

del av arbetsmarknadspolitiken. Folkpartiet föreslår i motion A219 att statsbidraget till beredskapsarbeten som regel bör uppgå till högst 50 % utom i stödområdena A och B. Utskottet har vid sina överväganden av bl.a. arbetsmarknadsläget bedömt det vara möjligt att minska statens bidragsandel från 60 % till 50 % och biträder därför motionsförslaget.

Vad utskottet anför i denna del bör med tillstyrkan till motion A219 i aktuell del ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 46 bort ha följande lydelse:

46. *beträffande sänkning av grundbidraget vid beredskapsarbeten*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A219 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

44. Fastare sysselsättningsformer i skogliga beredskapsarbeten (mom. 47)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 50 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "avstyrker denna" bort ha följande lydelse:

Utskottet har konstaterat att långtidsarbetslösheten inom skogsarbetarkåren är mycket hög jämfört med andra branscher. Skogsarbetareförbundet redovisar att nära en tredjedel av deras medlemmar drabbas av arbetslöshet under ett år. Skogliga beredskapsarbeten har för en inte obetydlig grupp människor blivit det enda alternativet under långa perioder.

Skogsstyrelsens erbjudande att inom ramen för offentlig skogsvårdsservice tillsvidareanställa personer som under lång tid gått i skogligt beredskapsarbete innebär fördelar både vad gäller trygghet i anställningen och ur regionalpolitisk synpunkt. Även andra organisatoriska alternativ kan tänkas. Utskottet delar därför den uppfattning som framförs i motion A206 (s) att personer inom skogliga beredskapsarbeten bör erbjudas fastare sysselsättningsformer inom arbetsmarknadsmyndighetens ram. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 47 bort ha följande lydelse:

47. *beträffande fastare sysselsättningsformer i skogliga beredskapsarbeten*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A206 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

45. Starta-eget-bidrag till jordbrukare (mom. 48)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Kersti Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 51 börjar med "Utskottet vill" och på s. 52 slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill peka på att den omställning som pågår inom jordbruket kommer att innebära att många jordbrukare måste minska ned eller helt sluta med sin verksamhet inom jordbruket. Vissa jordbrukare kan då vara intresserade av att starta ny verksamhet, även som komplement till

verksamhet på den egna gården. Kravet för att kunna få starta-eget-bidrag är i dag att man är berättigad till a-kassa. Eftersom jordbrukarna i allmänhet inte uppfyller detta krav, kan de inte erhålla starta-eget-bidrag.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att inom ramen för åtgärdsprogrammet för Norrlandsjordbruket kan jordbrukare i de sju nordligaste länen få bidrag för att starta verksamhet som kompletterar deras sysselsättning inom jordbruket. Reglerna bör emellertid ändras, så att jordbrukare i hela landet kan få sådana bidrag. Detta är också vad som föreslås i motion A207 (c). Utskottet delar uppfattningen att en utvidgning av starta-eget-bidragets tillämpningsområde till hela jordbruket skulle innebära stora fördelar för att utveckla landsbygden. Det bör uppdras åt regeringen att återkomma med förslag i denna fråga. Regeringens överväganden bör även omfatta de andra frågor som kan behöva tas upp rörande starta-eget-bidraget. Vad utskottet med tillstyrkan till motion A207 anfört om starta-eget-bidrag till jordbrukare bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 48 bort ha följande lydelse:

48. beträffande *starta-eget-bidrag till jordbrukare*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A207 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

46. Översyn av möjligheterna att förlänga tiden för starta-eget-bidrag (mom. 49)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Kersti Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 52 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "motion A210" bort ha följande lydelse:

Starta-eget-bidraget kan för närvarande utgå under sex månader. Svårigheterna att få ett nystartat företag lönsamt på så kort tid som ett halvår påpekas i motion A210 (fp). Det bör också nämnas att flertalet konkurser är att hänföra till enmansföretag eller företag med få anställda samt att många av dem som gick i konkurs var nystartade företag. Vid den utvärdering av starta-eget-verksamheten som har gjorts av högskolan i Växjö förordas att bidragets maximala tid utsträcks till ett år, antingen så att förlängningsmöjlighet med ytterligare sex månader införs eller så att bidraget kan beviljas upp till tolv månader redan från början. Utskottet delar därför den uppfattning som förs fram i motion A210 att man bör undersöka möjligheterna att förlänga den tid under vilket bidraget skall utgå. Det bör uppdras åt regeringen att överväga dessa frågor och återkomma med förslag i nästa års budgetproposition. Regeringens överväganden bör även omfatta de andra frågor som kan behöva tas upp rörande starta-eget-bidraget.

Vad utskottet med tillstyrkan till motion A210 anfört om starta-eget-bidraget bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 49 bort ha följande lydelse:

49. beträffande *översyn av möjligheterna att förlänga tiden för starta-eget-bidrag*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A210 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

47. Översyn av möjligheterna att förlänga tiden för starta-eget-bidrag (mom. 49, motiveringen) AU 1987/88:11

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 52 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "motion A210" bort ha följande lydelse:

Enligt flera rapporter har de nya företagen stort behov av information och utbildning etc. Utskottet vill i detta sammanhang peka på behovet av överblick av de många informations- och kursverksamheter som finns för nya företagare, bl.a. inom ramen för utvecklingsfonderna, länsstyrelserna, handelskamrarna m.fl. Däremot är utskottet inte berett att ändra på den nuvarande ordningen med en bidragsperiod på sex månader för starta-eget-bidraget. Motion A210 (fp) avstyrks därför.

48. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 50)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 39, 40 och 42

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 50 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "än väntat" utgår.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 51 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "denna del" utgår.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 51 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "denna del" utgår.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 53 som börjar med "De under" och slutar med "särskilda uttalanden" utgår.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 54 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare ställt sig bakom en ny anslagskonstruktion för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder. Denna innebär att de nuvarande programmen för beredskapsarbete, åtgärder för långtidsarbetslösa, rekryteringsstöd för svårplacerade och strukturstöd för byggarbetsmarknaden på försöksbasis bör ersättas med en ny anslagsform. Systemet med industribeställningar bör däremot upphöra, eftersom denna form av subventioner till företag i grunden är skadliga.

Med den nya anslagsteknik som utskottet har ställt sig bakom finns det enligt utskottets uppfattning inte anledning till något riksdagens ställningstagande beträffande omfattningen av de olika delposterna såsom Beredskapsarbeten, Åtgärder för långtidsarbetslösa etc. under anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder.

Ingen person bör vara placerad i sysselsättningsskapande åtgärder under längre tid än sex månader, och statsbidraget skall inte överstiga halva lönekostnaden. Syftet med placeringarna skall vara att minst hälften av personerna skall få varaktiga anställningar på den reguljära arbetsmarknaden. De nu föreslagna förändringarna jämte tidigare ställningstagande om

bidragsnivån för beredskapsarbeten innebär minskade kostnader för staten. Utskottet anser därför att ett anslag av 2 030 500 000 kr. bör vara rätt avpassat med hänsyn till arbetsmarknadsläget. Skulle förhållandena på arbetsmarknaden försämrats bör regeringen utnyttja finansfullmakten för att skapa fler sysselsättningsskapande åtgärder. Motionerna A219 (fp), A255 (c) och A265 (c) avstyrks i tillämpliga delar.

dels att utskottets hemställan under 50 bort ha följande lydelse:

50. att riksdagen med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1987/88:A219 yrkande 16, 1987/88:A255 och 1987/88:A265 yrkande 11 till *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 2 030 500 000 kr.

49. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 50)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Kersti Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 54 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående konstaterat att konjunktursiktterna för närvarande är gynnsamma och att arbetslösheten totalt sett är mycket låg i Sverige. En fortsatt kraftfull näringspolitik och regionalpolitik skapar förutsättningar för en positiv sysselsättningsutveckling. Dessa förhållanden gör det också möjligt att under budgetåret 1988/89 minska anslaget till Sysselsättningsskapande åtgärder, främst därigenom att beredskapsverksamheten kan reduceras. Det förevarande anslaget bör därför kunna sänkas med 300 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag, vilket också föreslås i motionerna A219 (fp) och A265 (c). Motion A255 (c) avstyrks i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 50 bort ha följande lydelse:

50. att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A219 yrkande 16 och 1987/88:A265 yrkande 11, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A255 till *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 2 110 500 000 kr.

50. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (mom. 51)

Under förutsättning av bifall till reservation 11

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar med "Ett ökat" och på s. 56 slutar med "föreliggande delarna" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående ställt sig bakom moderata samlingspartiets förslag om ett nytt och utvidgat uppföljningsansvar för ungdomar. Detta är

avsett att vid utgången av år 1988 ersätta bl.a. verksamheten med ungdomslag. Vid bifall härill behöver anslag för ungdomslagen endast anvisas för att täcka kostnaderna under första hälften av nästa budgetår. Det är en grundtanke i det nya systemet att ungdomarna mer än nu skall stimuleras att söka arbete på egen hand innan de placeras i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Utskottet utgår från att detta får genomslag redan under höstens förberedelser med att avveckla ungdomslagen. Anslaget kan därmed reduceras med något mer än hälften av det belopp regeringen har begärt.

De anslagsbelopp som föreslås i motionerna A221 (vpk) och A265 (c) har andra utgångspunkter. Dessa har avstyrkts i den föregående framställningen, och utskottet avstyrker även de i motionerna föreslagna beloppen.

dels att utskottets hemställan under 51 bort ha följande lydelse:

51. att riksdagen med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1987/88:A221 yrkande 3 och 1987/88:A265 yrkande 4 till *Statsbidrag för ungdomslag* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 452 000 000 kr.

51. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (mom. 52)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar med "Ett ökat" och på s. 56 slutar med "föreliggande delarna" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar centerpartiets och AMS uppfattning att det under nästa budgetår bör vara möjligt att genomsnittligt sysselsätta ca 10 000 ungdomar på inskolningsplatser. Därigenom blir det ett minskat behov av sysselsättning i ungdomslagen. Liksom centerpartiet anser utskottet att anslaget för verksamheten med ungdomslag till följd av vad nu sagts bör kunna räknas ned till 670 milj. kr.

Den anslagsminskning som föreslås i motion A221 (vpk) har en annan utgångspunkt, som utskottet i det föregående inte har kunnat ansluta sig till. Motionen avstyrks sålunda även i den nu aktuella delen.

dels att utskottets hemställan under 51 bort ha följande lydelse:

51. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A265 yrkande 4 samt med avslag på propositionen i motsvarande del och motion 1987/88:A221 yrkande 3 till *Statsbidrag för ungdomslag* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 670 000 000 kr.

52. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (mom. 51)

Under förutsättning av bifall till reservation 16

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar med "Ett ökat" och på s. 56 slutar med "föreliggande delarna" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående biträtt vänsterpartiet kommunisternas

förslag om åtgärder för att skapa fasta jobb åt ungdomar. Vidare har utskottet anslutit sig till vpk:s uppfattning att det härigenom bör vara möjligt att avveckla verksamheten med ungdomslag från den 1 januari 1989. Det anslag regeringen begär för ändamålet bör på grund härav kunna minskas till hälften, dvs. till 502 milj. kr.

Den anslagsminskning som föreslås i motion A265 (c) har en annan utgångspunkt, som utskottet i den tidigare framställningen har avstyrkt. Därför avstyrks även det i motionen angivna anslagsbeloppet.

dels att utskottets hemställan under 51 bort ha följande lydelse:

51. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A221 yrkande 3 samt med avslag på propositionen i motsvarande del och motion 1987/88:A265 yrkande 4 till *Statsbidrag för ungdomslag* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 502 000 000 kr.

53. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag för inskolningsplatser (mom. 52)

Under förutsättning av bifall till reservation 11

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "aktuella motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i den föregående framställningen förordat att verksamheten med inskolningsplatser inpassas i det nya system med arbetspraktik som skall ingå i det nya och utvidgade uppföljningsansvaret för ungdomar. Medel för bidrag till inskolningsplatser behöver vid bifall härtill endast beräknas för den första hälften av nästa budgetår. Med hänsyn härtill och till den nuvarande verksamhetens ringa omfattning är det tillräckligt att anvisa ett belopp om 100 milj. kr.

Förslagen till medelsanvisningar i motionerna A221 (vpk) och A265 (c) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 52 bort ha följande lydelse:

52. att riksdagen med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1987/88:A221 yrkande 4 och 1987/88:A265 yrkande 3 till *Statsbidrag till inskolningsplatser* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.

54. Medelsanvisningen till Statsbidrag till inskolningsplatser (mom. 52)

Under förutsättning av bifall till reservation 51

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "aktuella motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i den föregående punkten tillstyrkt att verksamheten med

inskolningsplatser utökas i förhållande till regeringens förslag. På grund härav bör i överensstämmelse med vad som föreslagits i motion A265 (c) anslaget räknas upp till 500 milj. kr. Förslaget till medelsanvisning i motion A221 (vpk) avstyrks samtidigt.

AU 1987/88:11

dels att utskottets hemställan under 52 bort ha följande lydelse:

52. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A265 yrkande 3, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A221 yrkande 4 till *Statsbidrag till inskolningsplatser* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 500 000 000 kr.

55. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag till inskolningsplatser (mom. 52)

Under förutsättning av bifall till reservation 16

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "aktuella motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Med vänsterpartiet kommunisternas av utskottet biträdda förslag om insatser för att skapa nya fasta jobb åt ungdomar blir det möjligt att vid kommande årsskifte avveckla inskolningsplatserna. Det anslag regeringen begär för ändamålet bör därmed kunna sänkas till hälften eller till 125 milj. kr. Av detta ställningstagande följer att utskottet avstyrker den i motion A265 (c) begärda anslagsfördubblingen.

dels att utskottets hemställan under 52 bort ha följande lydelse:

52. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A221 yrkande 4 samt med avslag på propositionen i motsvarande del och motion 1987/88:A265 yrkande 3 till *Statsbidrag till inskolningsplatser* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 125 000 000 kr.

56. Medelsanvisningen till anslaget Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten (mom. 55)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar med "Anslaget finansierar" och slutar med "biträder förslaget" bort ha följande lydelse:

För innevarande budgetår har anslaget Regionala utvecklingsinsatser – det s.k. länsanslaget – på industridepartementets huvudtitel räknats upp kraftigt. Anslaget föreslås av regeringen ligga kvar på den högre nivån även för nästa budgetår. Det bör sålunda vara möjligt för länsstyrelsen att anlita länsanslaget för att stödja de utvecklingsinsatser i östra Norrbotten som anses vara viktiga. På grund härav behövs inte något särskilt anslag för ändamålet. Regeringens anslagsframställning på denna punkt bör följaktligen avslås.

Utskottet utgår från att en indragning av det förevarande anslaget beaktas

dels att utskottets hemställan under 55 bort ha följande lydelse:

55. att riksdagen avslår propositionen i vad avser begäran om anslag till Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten för budgetåret 1988/89.

57. Medelsanvisningen till anslaget Åtgärder för deltidsarbetslösa (mom. 57)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 58 som börjar med "Det av" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att arbetsmarknadspolitiska insatser i första hand skall inriktas mot dem som är helt utan arbete.

Deltidsarbetslösheten har utvecklats till ett problem framför allt för många kvinnor inom de offentliga vårdmonopolen. Det är emellertid många gånger svårt att dra gränsen mellan självvalt och ofrivilligt deltidsarbete. Många önskar arbeta deltid för att lättare kombinera yrkesverksamhet med familjeansvar men finner att de ekonomiska förutsättningarna inte medger detta. De nya reglerna för rätt till inkomstutfyllnad från arbetslöshetskassa har medfört att denna möjlighet har begränsats, vilket också var avsikten.

Problemen för de deltidsarbetande kan knappast lösas med särskilt riktade statsbidrag. Sådana riskerar att bli ett tomt slag i luften så länge man inte angriper de verkliga orsakerna. Dessa ligger emellertid i allt väsentligt utanför arbetsmarknadspolitikens egentliga område.

En förbättrad arbetsförmedling är en viktig åtgärd för att hjälpa personer som vill öka sin arbetstid. Om AMS anser att särskilda insatser därutöver är påkallade, bör kostnaderna för detta kunna täckas av befintliga medel. Utskottet har tidigare tagit ställning för att AMS skall ha möjligheter att friare disponera sina anslag.

dels att utskottets hemställan under 57 bort ha följande lydelse:

57. att riksdagen avslår propositionen såvitt avser begäran om anslag till Åtgärder för deltidsarbetslösa för budgetåret 1988/89.

58. Allmänna synpunkter på åtgärder för arbetshandikappade (mom. 59)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 62 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill stryka under vad som anförs i motion A209 (c) att rätten till arbete skall gälla alla vuxna människor i samhället.

Verkligheten har visat att allt fler människor slås ut från arbetsmarknaden. Att kraven på de arbetssökande har stigit speglas bl.a. i arbetslöshetsstatistiken för de handikappade.

Den öppna arbetsmarknaden måste bli öppen i ordets egentliga bemärkelse. Detta ställer ökade krav på insatser från bl.a. skolans sida vad gäller att

underlätta övergången för eleverna från skola till arbete. Alla unga handikappade och nyhandikappade skall ha alternativ försörjning till förtidspension så länge de deltar i rehabilitering. Förtidspensionering skall för övrigt inte utgöra ett hinder för inträde i arbetslivet. Motion A248 (s) avstyrks.

Regeringen bör underrättas om vad utskottet med tillstyrkan av motion A209 i aktuell del anfört i dessa frågor.

dels att utskottets hemställan under 59 bort ha följande lydelse:

59. *beträffande allmänna synpunkter på åtgärder för arbetshandikappade*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A209 yrkande 1 samt med avslag på motion 1987/88:A248 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

59. Tillämpningen av främjandelagen (mom. 60)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 64 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "samt A728" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen som förs fram i vpk-motion A231 att arbetsmarknadssituationen för handikappade inte har blivit bättre trots att arbetslösheten generellt har gått ned i landet. Påståendet att främjandelagen "verkar genom sin existens" förefaller inte ha förankring i verkligheten. Ansvar för främjandelagen och de handikappades arbetssituation måste nu tas på större allvar. Det krävs betydande insatser för att ändra på nuvarande förhållanden, dels i form av utökade resurser, dels genom en mer aktiv tillämpning av främjandelagen. Arbetsmarknadsverket måste använda alla de instrument de politiska beslutsfattarna ställt till förfogande för att ge handikappade arbete. Inom ramen för de verksamhetsplaner som utarbetas varje år inom arbetsmarknadsverket, bör planer utarbetas även för de handikappade. I dessa planer bör även finnas en redovisning över hur främjandelagen skall användas. Regeringen bör underrättas härom.

Vad utskottet anfört bör i huvudsak tillgodose motsvarande krav i motionerna A216 (s), A230 (fp) och A728 (c).

dels att utskottets hemställan under 60 bort ha följande lydelse:

60. *beträffande tillämpningen av främjandelagen*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A231 samt med anledning av motionerna 1987/88:A216, 1987/88:A230 och 1987/88:A728 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

60. Översyn av sambanden mellan lönebidrag, anställning inom Samhall och förtidspension (mom. 61)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 64 börjar med "Utskottet vill" och på s. 65 slutar med "är påkallad" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A224 (fp) att möjligheterna bör

vidgas att föra över resurser från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadspolitiska åtgärder. En sådan omfördelning skulle innebära samhällsekonomiska fördelar och dessutom förbättra möjligheterna för de handikappade att få utföra ett arbete. Regeringen bör därför ges i uppdrag att göra en översyn av sambanden mellan de olika resurserna för handikappade och återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 61 bort ha följande lydelse:

61. beträffande *översyn av sambanden mellan lönebidrag, anställning inom Samhall och förtidspension*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A224 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

61. Den allmänna utformningen av lönebidraget (mom. 67)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 71 börjar med "Utskottet vill" och på s. 72 slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som förs fram i motion A203 (m) om behovet av större möjligheter till individuell anpassning av lönebidragen. Systemet bör vara så flexibelt att bidraget kan varieras beroende på hur den handikappades arbetsförmåga utvecklas. Bidraget bör vidare kunna utsträckas i tiden med hänsyn till behovet. Den förändring av lönebidragssystemet som skedde år 1984 var ett steg i rätt riktning, men nu måste systemet vidareutvecklas. Förslag om ökad flexibilitet förs även fram i flera andra motioner.

Utskottet vill mot denna bakgrund stryka under betydelsen av att det av regeringen aviserade översynsarbetet enligt ovan angivna riktlinjer snarast kommer i gång. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 67 bort ha följande lydelse:

67. beträffande *den allmänna utformningen av lönebidraget*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A203 yrkande 9 samt med anledning av motionerna 1987/88:A201 yrkande 1, 1987/88:A213, 1987/88:A224 yrkande 2, 1987/88:A233, 1987/88:A234 yrkande 1, 1987/88:A261 yrkande 3 och 1987/88:A486 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

62. Den allmänna utformningen av lönebidraget (mom. 67)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 71 börjar med "Utskottet vill" och på s. 72 slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med folkpartimotionen A224 att de försök som pågår med ett flexibelt lönebidrag bör uppmuntras och spridas till övriga landet. Vid den av regeringen aviserade översynen av lönebidragssystemet bör riktmärket vara flexibilitet, vilket också anförts i övriga motioner på området. Bland annat bör övervägas att permanent låta lönebidraget utgå på

en högre nivå än vad som i dag är möjligt med hänsyn till att de mycket gravt handikappade har svårt att få arbete trots det särskilda lönebidraget. Vad utskottet anför om den allmänna utformningen av lönebidraget bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 67 bort ha följande lydelse:

67. beträffande *den allmänna utformningen av lönebidraget*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A224 yrkande 2 samt med anledning av motionerna 1987/88:A201 yrkande 1, 1987/88:A203 yrkande 9, 1987/88:A213, 1987/88:A233, 1987/88:A234 yrkande 1, 1987/88:A261 yrkande 3 och 1987/88:A486 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

63. Den allmänna utformningen av lönebidraget (mom. 67)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 71 börjar med "Utskottet vill" och på s. 72 slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anslutar sig till uppfattningen i motion A261 (c) att en försämring har inträffat för de arbetshandikappade på den svenska arbetsmarknaden, samtidigt som det allmänna sysselsättningsläget är gott. Om arbetshandikappade inte erhåller arbete, uppstår samhällsekonomiska kostnader inom andra områden. Som exempel kan nämnas att inom sjukförsäkringen är kostnaden nära nog densamma som lönekostnaden och inom pensionssystemet är den 65 % av lönekostnaden.

Riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att genomföra en samhällsekonomisk studie beträffande de arbetshandikappades rätt till arbete. Dessutom bör reglerna för lönebidrag ändras så att ramarna för antalet platser hos olika arbetsgivarkategorier tas bort. Därigenom kan arbetstillgången för de handikappade väsentligt förbättras. De här föreslagna åtgärderna kan provas inom det av regeringen föreslagna försöket med flexibilitet i lönebidragssystemet. Krav på ökad flexibilitet framförs även i övriga motioner på området.

Vad utskottet i anslutning till de i detta sammanhang behandlade motionerna anför om den allmänna utformningen av lönebidraget bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 67 bort ha följande lydelse:

67. beträffande *den allmänna utformningen av lönebidraget*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A261 yrkande 3 samt med anledning av motionerna 1987/88:A201 yrkande 1, 1987/88:A203 yrkande 9, 1987/88:A213, 1987/88:A224 yrkande 2, 1987/88:A233, 1987/88:A234 yrkande 1 och 1987/88:A486 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

64. Lönebidrag hos allmännyttiga organisationer (mom. 68)

Under förutsättning av bifall till reservation 60

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 73 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Resurserna för att bereda handikappade arbete är starkt begränsade. Samma begränsning finns dock inte när det gäller resurser för förtidspensionering. Utskottet har därför tidigare i framställningen anslutit sig till förslaget i motion A224 (fp) att möjligheterna bör vidgas att föra över resurser från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadsåtgärder. En sådan omfördelning i kombination med en ökad flexibilitet inom lönebidragssystemet gör att resurserna för lönebidragsplatser hos allmännyttiga organisationer bör kunna öka. I likhet med motion A241 (fp) anser utskottet att antalet platser med lönebidrag hos ideella organisationer bör utökas med åtminstone 600 jämfört med läget under innevarande budgetår. Det är ställt utom tvivel att många handikappade genom åren har erhållit meningsfulla arbeten inom sådana organisationer.

Övriga motioner på området tar upp samhällsekonomiska aspekter, behovet av att slopa de begränsande ramarna m.m. Med utskottets ställningstagande, vilket bör ges regeringen till känna, kan övriga i sammanhanget behandlade motioner till viss del sägas vara tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 68 bort ha följande lydelse:

68. beträffande *lönebidrag hos allmännyttiga organisationer*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A241 samt med avslag på motionerna 1987/88:A202, 1987/88:A209 yrkande 2, 1987/88:A218, 1987/88:A236 yrkandena 2 och 3, 1987/88:A243 och 1987/88:A251 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

65. Lönebidrag hos allmännyttiga organisationer (mom. 68)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 73 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A209 (c) att arbetslinjen måste föredras framför pensionering. Mot bakgrunden av såväl de enskilda handikappades önskemål som allmänna besparingssynpunkter bör taket för lönebidragsanställningar i ideella organisationer slopas. Det är också angeläget att pröva viss flexibilitet och individuell anpassning i bidragsnivån. Med utskottets ställningstagande, vilket bör ges regeringen till känna, kan övriga i sammanhanget behandlade motioner sägas vara i huvudsak tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 68 bort ha följande lydelse:

68. beträffande *lönebidrag hos allmännyttiga organisationer*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A209 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1987/88:A202, 1987/88:A218, 1987/88:A236 yrkandena 2 och 3, 1987/88:A241, 1987/88:A243 och 1987/88:A251 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 73 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "tillämpliga delar" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av den omfattande arbetslösheten bland de funktionshindrade avvisar utskottet tanken att antalet nya platser med lönebidrag i allmännyttiga organisationer skall begränsas. I likhet med motion A236 (vpk) förordar utskottet att taket för lönebidragsanställningar i allmännyttiga organisationer tas bort. Medel för detta bör anvisas i tilläggsbudget I för budgetåret 1988/89. Detta ställningstagande bör ges regeringen till känna. Övriga motioner som till vissa delar kan sägas ha samma syfte påkallar inte någon riksdagens åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 68 bort ha följande lydelse:

68. beträffande *lönebidrag hos allmännyttiga organisationer*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A236 yrkandena 2 och 3 samt med avslag på motionerna 1987/88:A202, 1987/88:A209 yrkande 2, 1987/88:A218, 1987/88:A241, 1987/88:A243 och 1987/88:A251 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

67. Lönebidragens betydelse för läns museerna (mom. 70)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 74 börjar med "Utskottet är" och slutar med "och A260" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionerna A217 (fp, m, c, vpk), A240 (s), A246 (c, m) och A260 (c) att de lönebidragsanställda svarar för väsentliga arbetsinsatser inom läns museerna, vilket är viktigt att beakta vid förändringar i lönebidragssystemet. Därutöver är museimiljön välgörande för de arbetshandikappade.

Uppbyggnaden av läns museerna till regionala kulturinstitutioner har varit en av hörnstenarna i den nya kulturpolitiken. Genom lönebidraget har insatserna av statliga regionmuseibidrag och anslag från de lokala huvudmännen kunnat begränsas. En förutsättning för att verksamheten skall kunna bestå är att läns museerna även i fortsättningen bereds tillfälle att anställa personal i nuvarande omfattning. Vad utskottet i anslutning till de i sammanhanget behandlade motionerna anfört om lönebidragens betydelse för läns museerna bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 70 bort ha följande lydelse:

70. beträffande *lönebidragens betydelse för läns museerna*
att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A217, 1987/88:A240, 1987/88:A246 och 1987/88:A260 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

68. Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (mom. 72)

AU 1987/88:11

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 75 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "363 milj. kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att ansvaret för social rehabilitering av personer med missbruksproblem primärt måste vara en kommunal uppgift. Det är positivt att kommunerna nu övertagit det organisatoriska ansvaret för sysselsättning av dessa personer. Enligt utskottets uppfattning bör kommunerna även bära en större andel av kostnaderna för verksamheten med skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare. Statsbidraget bör därför sänkas till maximalt 50 % av lönekostnaderna för dem som anvisats sådant arbete. Därmed bör medelsanvisningen till Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare uppgå till 242 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 72 bort ha följande lydelse:

72. att riksdagen med anledning av propositionen i motsvarande del till *Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 242 000 000 kr.

69. Placeringen av handikappade vid Samhall (mom. 73)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 77 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motion A203 (m) att placering av handikappade vid Samhall i en del fall kan vara en bra lösning. Eftersom anställning vid Samhall tillhör de dyraste formerna av handikappsysselsättning, bör den emellertid förbehållas dem som på grund av svåra handikapp har behov av de särskilda resurser som Samhall förfogar över.

Enligt utskottets uppfattning finns det en risk att Samhalls dubbla målsättning – att ge arbete åt arbetshandikappade och samtidigt agera företagsekonomiskt – leder till att Samhall vid sin rekrytering inte prioriterar gravt handikappade, t.ex. psykiskt handikappade, i den utsträckning som vore önskvärt.

Såväl ur social som kostnadsmässig synvinkel är det angeläget att fler handikappade med hjälp av lönebidrag kan placeras vid reguljära arbetsplatser. Utskottet anser därför att en sådan utslussning bör understödjas och påskyndas. Bl.a. bör anställningen vid Samhall bli föremål för regelbunden prövning och de Samhallanställdas löneavtal revideras med hänsyn till det allmänna löneläget på orten. En ökad genomströmning medför att fler gravt handikappade kan beredas plats inom Samhall. Det anförda bör bringas till regeringens kännedom.

dels att utskottets hemställan under 73 bort ha följande lydelse:

73. beträffande *placeringen av handikappade vid Samhall* att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A203 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

70. Placeringen av handikappade vid Samhall (mom. 73, motiveringen)

AU 1987/88:11

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser att den del av utskottets yttrande på s. 77 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning har den allmänna förbättringen i sysselsättningsläget inte i något avseende kommit de funktionshindrade till del. Utskottet anser att en önskvärd och hög ambitionsnivå på detta område åtminstone måste innebära samma målsättning som för alla andra, nämligen full sysselsättning. Som utskottet återkommer till i samband med medelsanvisningen bör man utnyttja den möjlighet till ökad sysselsättning som Samhall erbjuder.

71. Inbyggda verkstäder (mom. 75)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 78 som börjar med "Utskottet ser" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet ser positivt på att de inbyggda verkstäderna vid Samhall inte längre skall betraktas som försöksverksamhet utan som en normal verksamhetsform. Som framhålls i motion A222 (fp) är det nu angeläget att gå vidare och släppa kravet på att antalet arbetshandikappade måste uppgå till minst fem personer på varje arbetsplats för att en inbyggd verkstad skall kunna komma till stånd.

Ett slopande av reglerna om antalskravet skulle medföra att även mindre företag kan ta emot arbetshandikappade. Enligt utskottets uppfattning kan de små företagen vara väl så lämpliga ur denna synpunkt, eftersom där ofta finns ett personligt engagemang från såväl företagsledning som de anställda. Det borde vara möjligt för Samhall att komplettera den befintliga arbetsledningen med särskilda kurativa insatser så att de sociala målen för det skyddade arbetet kan fullföljas. Regeringen bör mot denna bakgrund uppdra åt Samhall att bedriva försöksverksamhet avseende inbyggda verkstäder med färre än fem arbetshandikappade. Motion A222 tillstyrks sålunda av utskottet. Utskottets ställningstagande ligger även i linje med vad som anförs i motion A234 (m). Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 75 bort ha följande lydelse:

75. beträffande *inbyggda verkstäder*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A222 samt med anledning av motion 1987/88:A234 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

72. Flerårig ekonomisk ram för Samhalls verksamhet (mom. 76)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Kersti Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 79 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionerna A245 (fp) och A261 (c) att det finns en rad skäl som talar för att Samhall ges långsiktiga mål och ramar för sin verksamhet. Samhall har i sin anslagsframställning begärt att få treåriga ramar för sin verksamhet. Med hänsyn till att det råder stor politisk enhet om Samhalls uppgifter bör statsmakterna därför underlätta Samhalls planeringsprocess. Vad som anförs i motionerna A245 och A261 om behovet av långsiktighet i planeringen av Samhalls verksamhet tillstyrks, vilket bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 76 bort ha följande lydelse:

76. *beträffande flerårig ekonomisk ram för Samhalls verksamhet*
att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A245 och 1987/88:A261 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

73. Flerårig ekonomisk ram för Samhalls verksamhet (mom. 76 – motiveringen)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 79 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till önskvärdheten att fler arbetshandikappade bereds sysselsättning på den reguljära arbetsmarknaden anser utskottet att inriktningen bör vara att begränsa Samhallverksamheten till förmån för ett flexibelt lönebidragssystem. Mot denna bakgrund och med hänsyn till Samhalls svåra uppgift att svara för två olika mål, nämligen att ge arbete åt arbetshandikappade och samtidigt agera företagsekonomiskt under olika konjunkturcykler, anser utskottet att statsmakterna tills vidare bör ha möjlighet att påverka utvecklingen årsvis. I ett längre perspektiv bör emellertid en flerårig budgetram kunna övervägas på nytt. Med hänvisning till det anförda – som ansluter till de allmänna överväganden som återfinns i motion A203 (m) – bör motionerna A245 och A261, den senare i aktuell del, avslås.

74. Organisatoriska förändringar i Samhall (mom. 77)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 79 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den bedömning som görs i motion A203 av moderata samlingspartiet att Samhalls nuvarande organisationsform med en huvudman i varje län sannolikt innebär administrativa merkostnader. Regeringen övervägde för några år sedan att genomföra en omorganisation med färre regionala enheter, vilken syftade till att underlätta rekryteringen av kompetenta specialister och som också skulle innebära lägre administrationskostnader. Dessa intentioner kom emellertid inte till genomförande.

Vidare bör den centrala administrationen inom Samhall kunna minskas, samtidigt som man prövar nya driftsformer för verkstäderna, bl.a. ett ökat

Utskottet ansluter sig till motionens förslag att regeringen åter bör låta undersöka möjliga metoder för att effektivisera Samhall. Vad utskottet anfört bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 77 bort ha följande lydelse:

77. beträffande *organisatoriska förändringar i Samhall*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A203 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

75. Styrelsens sammansättning i de regionala stiftelserna m.m. (mom. 78, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 74

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 79 börjar med "Utskottet har" och på s. 80 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående ställt sig bakom kravet i motion A203 (m) på en översyn beträffande Samhallgruppens organisation och administration. I detta sammanhang bör också styrelsesammansättningen såväl inom de regionala stiftelserna som inom moderföretaget Samhall ses över. Motionerna A239 och A257 bör mot denna bakgrund inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

76. Sysselsättningsvolym vid Samhall (mom. 79)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 81 som börjar med "Med tillstyrkan" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker förslaget i motion A219 (fp) om en utökning av verksamheten med 500 platser utöver regeringens förslag. Bakgrunden är bland annat att Samhall har anfört att marginalkostnaden för att anställa ytterligare 500-1 000 arbetshandikappade utöver nuvarande nivå endast skulle uppgå till 80 % av lönekostnaden för dessa anställda. Med utskottets ställningstagande tillgodoses också motion A205 (fp). Motion A261 (c) avstyrks i aktuell del. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 79 bort ha följande lydelse:

79. beträffande *sysselsättningsvolym vid Samhall*
att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A205 yrkande 1 och 1987/88:A219 yrkande 20, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A261 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

77. Sysselsättningsvolym vid Samhall (mom. 79)

Börje Hörlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 81 som börjar med "Med

tillstyrkan" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker förslaget i kommittémotion A261 (c) om en ytterligare ökning av verksamheten vid Samhall i enlighet med företagets anslagsframställning, dvs. med 900 000 timmar till totalt 32,2 miljoner timmar. Detta innebär ca 1 200 nya platser i stället för de 350 som regeringen föreslagit. En sådan satsning framstår som synnerligen motiverad med hänsyn till att den registrerade arbetslösheten bland de handikappade nu är högre än någonsin under efterkrigstiden. Eftersom merkostnaden för varje arbetstillfälle beräknats uppgå till endast 80 000 kr. är en utökning av antalet platser intressant såväl ur samhällsekoniskt som statsfinansiellt perspektiv. Detta bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 79 bort ha följande lydelse:

79. beträffande sysselsättningsvolym vid Samhall

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A261 yrkande 1 i motsvarande del, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1987/88:A205 yrkande 1 och 1987/88:A219 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

78. Driftbidraget till Samhall (mom. 80)

Under förutsättning av bifall till reservation 77

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 81 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i kommittémotion A261 (c) kan – vid en ökning av timantalet till 32,2 miljoner timmar – andelen statsbidrag räknat på lönesumman för arbetshandikappade sänkas från 111,2 % till 109,9 %. Utskottet tillstyrker därför motionsförslaget, vilket bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 80 bort ha följande lydelse:

80. beträffande driftbidraget till Samhall

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A261 yrkande 1 i motsvarande del samt med anledning av propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

79. Driftbidraget till Samhall (mom. 80, motiveringen)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 81 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrunden av att en anställning inom Samhallgruppen tillhör de dyraste formerna av handikappsysselsättning anser utskottet att någon utökning av verksamheten vid Samhall inte bör genomföras. Vidare bör driftbidraget sänkas med 1 procentenhet i förhållande till regeringens

förslag. Motsvarande resurser bör utnyttjas för att erbjuda fler arbetshandikappade sysselsättning med lönebidrag. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder med denna inriktning. Motion A261 i aktuell del avstyrks.

AU 1987/88:11

80. Medelsanvisningen till anslaget Bidrag till Stiftelsen Samhall (mom. 83)

Under förutsättning av bifall till reservation 76

Elver Jönsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 81 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare ställt sig bakom förslaget i motion A219 (fp) med innebörd att verksamhetsvolymen bör utökas med 500 platser utöver regeringens förslag. Som en konsekvens härav bör anslaget räknas upp till 3 473 000 000 kr. Motion A236 avstyrks i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 83 bort ha följande lydelse:

83. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A219 yrkande 21, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A236 yrkande 1 till *Bidrag till Stiftelsen Samhall* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 3 473 000 000 kr.

81. Medelsanvisningen till anslaget Bidrag till Stiftelsen Samhall (mom. 83)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 81 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att man bör utnyttja den möjlighet till ökad sysselsättning som Samhall erbjuder. Inriktningen bör vara att öka antalet anställda med handikapp med 1 000 personer under det kommande budgetåret. Enligt utskottets uppfattning bör ansträngningarna koncentreras på grupper med svårare handikapp, särskilt utvecklingsstörda. Detta medför att man inte bör sänka kompensationsnivån så mycket som förutsätts i Samhalls förslag, utan stanna vid 112 % av lönekostnaden för anställda med handikapp. Som en konsekvens härav bör anslaget räknas upp med 114 milj. kr. dvs. till totalt 3 547 000 000 kr. Motion A219 avstyrks i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 83 bort ha följande lydelse:

83. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A236 yrkande 1, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1987/88:A219 yrkande 21 till *Bidrag till Stiftelsen Samhall* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 3 547 000 000 kr.

1. Företagsförlagd utbildning (mom. 10 och 11)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anför:

I vår motion A265 har vi som en av orsakerna till ungdomens sysselsättnings-svårigheter särskilt framhållit att yrkesutbildningen inte har tagit hänsyn till stora ungdomsgruppers behov och inte heller till arbetsmarknadens och näringslivets förutsättningar. Vi anser att det behövs en mer omfattande lärlingsutbildning. Målsättningen måste vara att öka denna form av utbildning och jämställa den med annan gymnasieutbildning. I likhet med utskottet räknar vi med att frågorna om en förbättrad yrkesutbildning under våren kommer att ingående diskuteras inom utbildningsutskottet med anledningen av den nyligen framlagda propositionen i ämnet (1987/88:102). Vi utgår från att centerpartiets synpunkter och förslag på lärlingsutbildningen och annan företagsförlagd utbildning kommer att närmare prövas i det sammanhanget.

2. Arbetsmarknadsverkets organisation m.m. (mom. 16)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anför:

Den utveckling som skett under senare år har varit positiv. Genom decentralisering från den centrala nivån har nya resurser tillkommit i den direkta förmedlingsverksamheten. Vi vill i detta sammanhang stryka under betydelsen av att detta arbete drivs vidare på ett målmedvetet sätt och att om så är möjligt tempot i decentraliseringsarbetet höjs.

3. Personalresurserna vid arbetsförmedlingarna (mom. 18)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anför:

Vi vill i anslutning till att utskottet avstyrker ett förslag om en reduktion av personalresurserna vid arbetsmarknadsverket hänvisa till vad vi i reservation 19 anför om arbetsmarknadsverkets organisation. Vi föreslår bl.a. en fortsatt neddragning av tjänsterna i den centrala administrationen och en fristående ställning för arbetsförmedlingen inom verket. Dimensioneringen av AMS personalresurser under kommande år kan först avgöras sedan den nu pågående genomgripande organisationsförändringen är fullt genomförd.

4. Starthjälpen (mom. 22)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anför:

Som framhålls i motion 1987/88:A482 (c) har flyttningsbidragen bidragit till den pågående koncentrationsutvecklingen. Tidigare bidrog starthjälpen också till detta men den avskaffades från den 1 juli 1987. När regeringen lade fram förslaget om avskaffande av starthjälpen baserat på besparingsskäl och för att möjliggöra en prioritering av regionalpolitiska insatser var vi positiva till detta. Vi anser för vår del att bidragen vid flyttningar i framtiden bör

utformas så att de både främjar en bättre regional balans och ytterligare minskar belastningen på statsbudgeten. Det blir anledning att återkomma med konkreta förslag härom.

AU 1987/88:11

5. Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m.m. (mom. 27)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

Utskottet har i betänkandet framfört vissa synpunkter vad det gäller inriktningen på arbetsmarknadsutbildningen. Jag vill i anslutning här till erinra om vpk:s reservation nr 46 i betänkandet AU 1986/87:11. Där framhölls bl.a. att förändringen av arbetsmarknadsutbildningens organisation innebar att AMU omvandlades till ett serviceorgan för näringslivet, att stödet till dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden skjutits i bakgrunden till förmån för de tillväxtpolitiska målen. Detta har fört med sig att en större del av personalutbildningskostnaderna förts över på samhället.

I den nämnda reservationen anförde vpk vidare att man bäst stödjer de svagaste på arbetsmarknaden genom att överbrygga utbildningsklyftorna. Utbildningen bör därför vara allsidig och bred samt hållas på en hög nivå. Målgrupperna för utbildningsverksamheten bör i första hand vara de arbetslösa och de som riskerar att bli det.

Det alltmer intimare samarbetet mellan staten och kapitalet är oroväckande. Arbetsmarknadsutbildningens fördelningspolitiska och sociala mål har skjutits åt sidan och i stället har denna utbildning blivit ett serviceorgan för det privata näringslivet. En djupgående accelererande korporativistisk process har startat. Staten har nu blivit ett instrument som garanterar individens fullständiga och oreserverade anpassning till industrins lönsamhetskrav. Jag vill när det gäller vpk:s inställning i denna fråga sålunda hänvisa till dessa uttalanden från vår sida.

6. Behovet av folkhögskolekurser för arbetslösa ungdomar (mom. 28)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

I betänkandet avstyrker utskottet förslaget om folkhögskolekurser för arbetslös ungdom. Jag har ställt mig bakom utskottets ställningstagande på denna punkt, som innebär att det får ankomma på länsarbetsnämnderna att bedöma behovet av att kurser läggs ut på folkhögskolorna. Jag vill emellertid erinra om att många ungdomar saknar grundkunskaper för att kunna gå vidare i sin yrkesutbildning. För sådana ungdomar och för ungdomar med avvisande inställning till studier är dessa kurser ett värdefullt komplement till andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Skolan har möjlighet att utgå från den enskilda individens behov och resurser och forma en utbildningsgrupp där man samtidigt stimulerar varandra till ett aktivt samhällsengagemang.

7. Industriinriktad högskoleutbildning som arbetsmarknadsutbildning (mom. 31)

AU 1987/88:11

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

Vid 1970-talets början ställdes stora förhoppningar till att också arbetarklassens barn skulle beredas möjlighet till högre studier via bl.a. ett bra studiemedelssystem. Utbildningsklyftorna har trots detta inte minskat. Det är viktigt att elevbilden stämmer överens med samhällets sociala sammanställning. För att minska den sociala snedrekryteringen till högskolan kan ett sätt vara att i vissa fall betrakta högskoleutbildning som arbetsmarknadsutbildning. För många är studiefinansiering helt avgörande för om hon eller han har råd att skaffa sig en utbildning. Det är därför nödvändigt att nya grupper bereds ekonomisk möjlighet till vidareutbildning. Detta skulle vara ett sätt att bredda rekryteringsunderlaget, även ur social utgångspunkt, till olika tekniska utbildningar på högskolenivå. Hithörande fråga bör främst behandlas i ett övergripande utbildningspolitiskt sammanhang. Från vpk:s sida har i motion 1987/88:Ub266 om vuxenutbildning och folkhögskola dessa frågeställningar aktualiserats. Den motionen behandlas i utbildningsutskottet.

8. Utredningsarbetet angående de asylsökandes utbildningsbehov (mom. 32)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anför:

Många flyktingar har god yrkesutbildning och många är högskoleutbildade. UHÄ har sedan 1970-talet i uppdrag att finna vägar för ett bättre tillvaratagande av utländska utbildningar. Det har inte visats några nämnvärda resultat från det arbetet. Det bör då utredas om inte en centralisering bör ske av de nu förekommande utredningarna som görs bl.a. på arbetsförmedlingarna. Om så skedde skulle bättre underlag finnas inför ställningstagande av lämpliga utbildningar. Behovet av den ordning som här förordas ökar om man inför temporära arbetstillstånd på sätt förespråkas i motion 1987/88:Sf518 av Nils Carlshamre m.fl. (m).

Det är också viktigt att invandrare som önskar bedriva egen verksamhet får erforderlig information om svenska förhållanden och regler. Vi ämnar återkomma till denna fråga.

9. Breddatautbildning m.m. för korttidsutbildade (mom. 34)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

Vi anser att arbetsmarknadsutbildningen är en del av vuxenutbildningen och den bör verka för att stödja dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden. Det bör ske genom åtgärder som syftar till att överbrygga utbildningsklyftorna och därigenom verkar för ökad jämlikhet och social rättvisa. Därför bör utbildningen vara allsidig och bred, och den bör hållas på så hög nivå som möjligt. Inom vissa delar av den nya tekniken är kunskapsexplosionen enorm och kräver stora utbildningsinsatser. Detta

ställer då krav på nya insatser på utbildning inom arbetslivet. Särskild uppmärksamhet bör riktas mot de korttidsutbildades behov av bredddata-utbildning samt att arbetsmarknadsutbildningen ger de korttidsutbildade baskunskaper så att de kan tillgodogöra sig yrkesutbildningen och utnyttja datatekniken.

AU 1987/88:11

10. Utnyttjande av AMS-medel inom kulturområdet (mom. 44)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

Med anledning av motion A223 (m) uttalar utskottet att problem har uppstått för kulturminnesvården på grund av att volymen av beredskapsarbeten har minskat i takt med de senaste årens förbättringar i konjunkturläget. Vpk vill understryka att vid en samlad bedömning av beredskapsverksamheten måste man även ta hänsyn till angelägenheten av beredskapsobjekten. Det goda konjunkturläget bör alltså inte få medföra att kulturminnesvården efter-sätts.

11. Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna (mom. 54)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anför:

När det gäller stödet till tekoindustrin är det centerpartiets uppfattning att huvuddelen av de ekonomiska resurser som nu utgår i form av äldrestöd och selektivt riktat branschstöd bör sammanföras till utvecklingslån. Dessa skall utgöra ett generellt och konkurrensneutralt stöd för tekoindustrins utveckling och anpassning. Tanken är att de skall utformas som en offensiv industripolitisk åtgärd och bli en stimulans till framtidsinriktade investeringar inom teko.

När det gäller initiativ från centerpartiet för att genomföra den ordning som här skisserats hänvisar vi till att frågan om utvecklingslån m.m. aktualiserats senast i den till näringsutskottet hänvisade motionen 1987/88:N247.

12. Insatser mot ofrivillig arbetslöshet (mom. 56)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anför:

I den föregående framställningen understryker ett enigt utskott att det inte föreligger några skiljaktiga meningar om behovet att på en bred front angripa problemen med deltidarbetslösheten. Även i övrigt ansluter sig utskottet till vår uppfattning i sakfrågan. Vi har därför inte anledning att reservera oss när det gäller behandlingen av motion A229 (fp).

Vi vill framhålla att vi inte vänder oss mot deltidarbetet som sådant. Självfallet bör de som så önskar ha möjlighet att minska sin arbetstid. Vad man däremot måste reagera mot är att anordnandet av deltidstjänster numera har en sådan utbredning att det har uppkommit en deltidarbetslöshet av oacceptabel omfattning. Detta drabbar i första hand kvinnliga

arbetstagare och särskilt de unga kvinnorna. Vi vill understryka att det är angeläget att regeringen liksom parterna på arbetsmarknaden med kraft verkar för att man kommer till rätta med problemen. Att så sker är enligt vår mening av stor betydelse också från jämställdhetssynpunkt.

13. Insatser mot ofrivilligt deltidarbete (mom. 56)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anför:

Regeringen anmälde i kompletteringspropositionen på våren 1987 att den hade beslutat att begränsa ersättningsrätten för deltidarbetslösa. Från centerpartiets sida vände vi oss mot detta och ansåg att regeringen borde uppmanas att återta sitt beslut (se AU 1986/87:19 res. nr 11). Enligt vår mening riktade sig regeringens åtgärd mot kvinnorna och särskilt kvinnor i regionalpolitiskt utsatta områden. Den stimulerar också till flyttning från sådana områden. Regeringens defensiva regler bör, som vi ser det, ersättas av en mer offensiv regionalpolitik och annan ekonomisk politik.

14. Insatser mot ofrivilligt deltidarbete (mom. 56)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

I en reservation (nr 12) till betänkandet AU 1986/87:19 krävde vänsterpartiet kommunisterna att regeringen skulle återta sitt beslut att begränsa ersättningsrätten vid deltidarbetslöshet. Regeringen hade dessförinnan anmält saken för riksdagen i kompletteringspropositionen på våren 1987. Åtgärden drabbar främst kvinnorna, vilkas arbetsmarknad till stor del finns inom områden med ofta förekommande deltidarbefattningar. Enligt vpk:s uppfattning är det naturligare att i första hand rikta åtgärderna mot arbetsgivarna i stället för att försämrå för arbetstagare som inte får behålla det heltidsarbete de haft tidigare och på grund härav uppbär arbetslöshetsersättning.

15. Allmänna synpunkter på åtgärder för handikappade (mom. 59)

Alf Wennerfors, Bengt Wittbom och Sonja Rembo (alla m) anför:

De arbetshandikappades situation på arbetsmarknaden är speciell av flera anledningar. De påverkas kraftigare än andra grupper av skiftningar i konjunkturerna. En hög och varaktig efterfrågan på arbetskraft ger dem däremot större möjligheter att göra sig gällande på arbetsmarknaden.

Handikapp av olika slag är många gånger av sådan karaktär att arbete på den öppna arbetsmarknaden inte är möjligt. I sådana fall skall de handikappade erhålla ett väl avpassat stöd. Målet måste vara att ge de arbetshandikappade arbetsvillkor som så nära som möjligt ansluter sig till dem som råder på den reguljära arbetsmarknaden. Offentliga medel är nödvändiga för att detta mål skall kunna nås.

Enligt vår mening kan man, genom en annorlunda fördelning av resurserna, ge ökade möjligheter att erbjuda arbete till handikappade som nu står utanför arbetsmarknaden. Insatserna måste differentieras med hänsyn till

arten och svårighetsgraden av olika handikapp. De allmänna försäkringskassorna bör ges en central roll då det gäller att åstadkomma en effektiv och samordnad rehabilitering. Varje handikappad bör erbjudas en kontaktperson. Handikappade ungdomars situation måste särskilt uppmärksammas. Stödet till arbetshandikappade med missbruksproblem bör alltid utgå från det övergripande målet att bryta missbruket.

AU 1987/88:11

16. Lönebidragens betydelse för läns museerna (mom. 70)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

Med anledning av bl.a. motion A217 (fp, m, c, vpk) uttalar utskottet att läns museerna har visat sig vara en god arbetsmiljö, där de handikappade kan göra mycket goda arbetsinsatser. Samtidigt erbjuder museimiljön en välgörande och stimulerande arbetsplats. Mot denna bakgrund borde utskottet enligt min mening ha framhållit betydelsen av att läns museerna även i fortsättningen får möjlighet att anställa personal i åtminstone nuvarande omfattning.

Innehållsförteckning

AU 1987/88:11

Sammanfattning	1
Motionerna	4
Uppgifter om arbetsmarknadsläget	13
Utskottet	15
Förutsättningar för arbetsmarknadspolitiken	15
Propositionen	15
Motionerna	15
Utskottets överväganden	17
Arbetsmarknadspolitikens inriktning	18
Propositionen	18
Motionerna	19
Utskottets överväganden	20
Arbetsförmedlingslagen m.	22
Åtgärder för ungdomar	24
Inledning	24
Ungdomsåtgärdernas inriktning	25
Löner och avgifter	30
Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	31
Arbetsmarknadsverkets organisation m.	33
Arbetsförmedlingens personalresurser m. m.	34
Medelsanvisningen m. m.	34
Arbetsmarknadsservice	35
Utredningskostnader	35
Flyttningsbidrag	36
Medelsanvisningen	38
Arbetsmarknadsutbildning	38
Arbetsmarknadsutbildningens allmänna inriktning m. m.	39
Särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning m. m.	40
Elevsocial verksamhet	41
Arbetsmarknadsutbildning inom det reguljära utbildningsväsen-	
det m. m.	42
Bidrag till utbildning i företag m. m.	43
Medelsanvisningen	44
Sysselsättningsskapande åtgärder	45
Allmänna frågor	45
Beredskapsarbeten	47
Åtgärder för långtidsarbetslösa	50
Rekryteringsstöd för svårplacerade	51
Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet	51
Industrieställningar, strukturstöd för arbetsmarknaden m. m. . .	52
Medelsanvisningen	53
Statsbidrag för ungdomslag	54
Statsbidrag till inskolningsplatser	56
Statsbidrag till frivilliga försvarsorganisationer	56
Arbetsmarknadsverket: Anskaffning av utrustning	56
Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna	57
Utvecklingsinsatser i östra Norrbotten	57

Åtgärder för deltidsarbetslösa	57	AU 1987/88:11
AMU-gruppen: Uppdragsverksamhet	58	
AMU-gruppen: Bidrag till vissa driftutgifter	59	
AMU-gruppen: Investeringar	59	
Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar	59	
Sysselsättningsskapande åtgärder för handikappade	60	
Inledning	60	
Allmänna synpunkter på åtgärder för arbetshandikappade	61	
Yrkesinriktad rehabilitering	65	
Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning	66	
Arbetshjälpmedel åt handikappade och näringshjälp	67	
Anställning med lönebidrag	68	
Anställning med lönebidrag budgetåret 1987/88	69	
Medelsanvisningen	74	
Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare	74	
Bidrag till Stiftelsen Samhall	75	
Verksamhetens inriktning m. m.	76	
Verksamhetens omfattning	80	
Medelsanvisningen	81	
Utskottets hemställan	82	
Reservationer	88	
1. Förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken (m, fp, c)	88	
2. Förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken (vpk)	89	
3. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (m)	90	
4. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (fp)	91	
5. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (c)	92	
6. Arbetsmarknadspolitikens inriktning (vpk)	93	
7. En översyn av arbetsförmedlingslagen (m, fp, c)	94	
8. Ett upphävande av lagen om allmän platsanmälan (m)	94	
9. Ändring i lagen om allmän platsanmälan (c)	95	
10. Ändring i lagen om allmän platsanmälan (m)	95	
11. Uppföljningsansvar för ungdomar m. m. (m)	96	
12. Uppföljningsansvar för ungdomar m. m. (c)	97	
13. Särskild yrkesutbildning för långtidsarbetslösa (m)	98	
14. Lönebidragsfinansierad lärlingsutbildning som alternativ till linjer i gymnasieskolan (fp)	99	
15. Översyn av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för ungdomar (fp)	99	
16. Insatser för fasta jobb åt ungdomar (vpk)	101	
17. Åtgärder för sänkta lönekostnader för ungdomar m. m. (fp)	102	
18. Åtgärder för sänkta lönekostnader för ungdomar m. m. (m)	103	
19. Arbetsmarknadsverkets organisation m. m. (m)	103	
20. Arbetsmarknadsverkets organisation m. m. (c)	104	
21. Sammansättningen av AMS styrelse m. m. (m)	104	
22. Personalresurserna vid arbetsförmedlingen (fp)	105	
23. Medelsanvisningen till AMVs förvaltningskostnader (fp)	105	
24. Medelsanvisningen till AMVs förvaltningskostnader (c)	106	
25. Starthjälp (m)	106	

26. Starthjälpen (fp)	107
27. Nya riktlinjer för flyttningsbidragen m. m. (c)	107
28. Bidraget för medflyttande (m)	107
29. Bidraget för medflyttande (c)	108
30. Medelsanvisningen för Arbetsmarknadsservice (m)	108
31. Medelsanvisningen för Arbetsmarknadsservice (c)	109
32. Arbetsmarknadsutbildningens inriktning m. m. (m)	109
33. Behovet av folkhögskolekurser för arbetslösa ungdomar (fp, c) ...	110
34. Behovet av arbetsmarknadsutbildning för avbytare i jordbruket (fp, c)	111
35. Boendeservice inom den elevsociala verksamheten (fp)	111
36. Utbildning av vårdbiträden inom hemtjänsten (vpk)	112
37. Medelsanvisningen för Arbetsmarknadsutbildningen (m)	113
38. Medelsanvisningen för Arbetsmarknadsutbildningen (fp)	113
39. Ny anslagsteknik för anslaget till Sysselsättningsskapande åtgär- der (m)	113
40. Utnyttjande av AMS-medel inom kulturområdet (m)	114
41. Översyn av reglerna för sysselsättningsskapande åtgärder (m)	115
42. Sänkning av grundbidraget vid beredskapsarbeten (m)	115
43. Sänkning av grundbidraget vid beredskapsarbeten (fp)	115
44. Fastare sysselsättningsformer för skogliga beredskapsarbeten (vpk)	116
45. Starta-eget-bidrag till jordbrukare (fp, c)	116
46. Översyn av möjligheterna att förlänga tiden för starta-eget-bidrag (fp, c)	117
47. Översyn av möjligheterna att förlänga tiden för starta-eget-bidrag (m)	118
48. Medelsanvisningen till Sysselsättningsskapande åtgärder (m)	118
49. Medelsanvisningen till Sysselsättningsskapande åtgärder (fp, c) ..	119
50. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (m) ..	119
51. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (c) ...	120
52. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag för ungdomslag (vpk) ..	120
53. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag till inskolningsplatser (m)	121
54. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag till inskolningsplatser (c)	121
55. Medelsanvisningen till anslaget Statsbidrag till inskolningsplatser (vpk)	122
56. Medelsanvisningen till anslaget Utvecklingsinsatser i östra Norr- botten (m)	122
57. Medelsanvisningen till anslaget Åtgärder för deltidsarbetslösa (m) ..	123
58. Allmänna synpunkter om åtgärder för handikappade (c)	123
59. Tillämpningen av främjandelagen (vpk)	124
60. Översyn av sambanden mellan lönebidrag, anställning inom Samhall och förtidspension (fp)	124
61. Den allmänna utformningen av lönebidrag (m)	125
62. Den allmänna utformningen av lönebidrag (fp)	125
63. Den allmänna utformningen av lönebidrag (c)	126

64. Lönebidrag hos allmännyttiga organisationer (fp)	126	AU 1987/88:11
65. Lönebidrag hos allmännyttiga organisationer (c)	127	
66. Lönebidrag hos allmännyttiga organisationer (vpk)	128	
67. Lönebidragens betydelse för läns museerna (fp)	128	
68. Statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (m)	129	
69. Placeringen av handikappade vid Samhall (m)	129	
70. Placeringen av handikappade vid Samhall (vpk)	130	
71. Inbyggda verkstäder (fp)	130	
72. Flerårig ekonomisk ram för Samhalls verksamhet (fp, c)	130	
73. Flerårig ekonomisk ram för Samhalls verksamhet (m)	131	
74. Organisatoriska förändringar i Samhall (m)	131	
75. Styrelsens sammansättning i de regionala stiftelserna m. m. (m)	132	
76. Sysselsättningsvolymen vid Samhall (fp)	132	
Sysselsättningsvolymen vid Samhall (c)	132	
78. Driftbidraget till Samhall (c)	133	
79. Driftbidraget till Samhall (m)	133	
80. Medelsanvisningen till anslaget Bidrag till Stiftelsen Samhall (fp)	134	
81. Medelsanvisningen till anslaget Bidrag till Stiftelsen Samhall (vpk)	134	
Särskilda yttranden	135	
1. Företagsförlagd utbildning (c)	135	
2. Arbetsmarknadsverkets organisation (fp)	135	
3. Personalresurserna vid arbetsförmedlingen (m)	135	
4. Starthjälpen (c)	135	
5. Arbetsmarknadsutbildningens inriktning (vpk)	136	
6. Behovet av folkhögskolekurser för arbetslösa ungdomar (vpk)	136	
7. Industriinriktad högskoleutbildning som arbetsmarknadsutbildning (vpk)	137	
8. Utredningsarbetet angående de asylsökandes utbildningsbehov (m)	137	
9. Breddutbildning (vpk)	137	
10. Utnyttjande av AMS-medel inom kulturområdet (vpk)	138	
11. Tillfälligt sysselsättningsbidrag för textil- och konfektionsindustrierna (c)	138	
12. Insatser mot ofrivilligt deltidsarbete (fp)	138	
13. Insatser mot ofrivilligt deltidsarbete (c)	139	
14. Insatser mot ofrivilligt deltidsarbete (vpk)	139	
15. Allmänna synpunkter om åtgärder för handikappade (m)	139	
16. Lönebidragens betydelse för läns museerna (vpk)	140	